
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns

HELCOM ministru sanāksme

2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā

Saturs

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns	3
Preambula	3
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna eitrofikācijas segments	6
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bīstamo vielu segments	12
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bioloģiskās daudzveidības un dabas saglabāšanas segments	18
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna jūrlietu segments	24
Novērtēšanas metožu un metodoloģiju izstrāde	31
Informētības veicināšana un kapacitātes palielināšana	34
Finansējums	36
HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna īstenošana un pārskatīšana	39
Rekomendācijas	41
GROZĪJUMI 1992. GADA HELSINKU KONVENCIJAS III PIELIKUMĀ “KRITĒRIJI UN PASĀKUMI, LAI NOVĒRSTU PIESĀRŅOJUMU NO SAUSZEMES AVOTIEM”	42
KOMUNĀLO NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA	47
NOTEKŪDEŅU VIETĒJĀ ATTĪRĪŠANA VIENĢIMEŅU MĀJĀS, MAZOS UZŅĒMUMOS UN APDZĪVOTĀS VIETĀS LĪDZ 300 CILVĒKU EKVIVALENTU(C.E.)	54
PASĀKUMI, KAS VĒRSTI UZ POLIFOSFĀTU (FOSFORA) AIZSTĀŠANU MAZGĀŠANAS LĪDZEKĻOS	57
VIDEI DRAUDZĪGAS METODES, LAI SAMAZINĀTU UN NOVĒRSTU DIOKSĪNU UN CITU BĪSTAMO VIELU EMISIJAS, KO IZRAISA MAZAS SADEDZINĀŠANAS IEKĀRTAS	59
PLAŠA MĒROGA JŪRAS TĒLPISKĀS PLĀNOŠANAS PRINCIPU IZSTRĀDE BALTIJAS JŪRAS REĢIONĀ	62
“NETIEŠĀS MAKSAS” SISTĒMAS PIEMĒROŠANA KUĢU ATKRITUMIEM UN ZVEJAS TĪKLOS NOĶERTAJAM JŪRAS PIEGRUŽOJUMAM BALTIJAS JŪRAS REĢIONĀ	64
TURPMĀKI NORĀDĪJUMI PAR KUGOŠANAS DROŠĪBAS UZLABOŠANU BALTIJAS JŪRĀ LEDUS APSTĀKĻOS	68
APAKŠREĢIONĀLĀS SADARBĪBAS STIPRINĀŠANA REAĢĒTSPĒJAS JAUTĀJUMĀ EKONOMISKO STIMULU KĀ PAŠREIZĒJO NOTEIKUMU PAPILDINĀJUMU IEVIEŠANA, LAI SAMAZINĀTU PIESĀRŅOJUMU NO KUĢIEM	74
SASKAŅOTU PRINCIPU IZSTRĀDE, LAI NOTEIKTU DIFŪZO PIESĀRŅOJUMU BALTIJAS JŪRAS SATECES BASEINĀ	79
Citi dokumenti	81
Rādītāji un mērķi Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas monitoringam un novērtēšanai	82
Pasākumu piemēri lauksaimniecības izraisītās fosfora un slāpekļa noplūdes samazināšanai	96
Ceļvedis, lai ratificētu un saskaņoti īstenotu 2004. gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību	109
Baltijas jūras reģiona valstu dokuments iesniegšanai IMO saistībā ar nepieciešamību turpmāk risināt jautājumu par kuģošanas radīto sēra oksīdu emisiju	111
Rīcības plāns vides pasargāšanai no platformām jūrā	112

Fotogrāfiju autori: *Jan Ekeboom (6., 31. un 39.lpp.), Nikolay Vlasov (12., 36. un 81. lpp.), Kerstin Hinze (18. lpp.), Kaj Granholm (24.lpp.), Leena Närhi, (34.lpp.), Rainer Varis (41.lpp)*

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns,

pieņemts HELCOM ministru ārkārtas sanāksmē
2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā.

Preambula

Komisija, ko pārstāv

[Dānijas Karalistes vides ministrs],

Igaunijas Republikas vides ministrs,

Somijas Republikas vides ministrs,

Vācijas Federatīvās Republikas augsta līmeņa pārstāvis,

Latvijas Republikas augsta līmeņa pārstāvis,

Lietuvas Republikas vides ministrs,

Polijas Republikas vides ministrs,

Krievijas Federācijas augsta līmeņa pārstāvis,

Zviedrijas Karalistes vides ministrs,

un Eiropas Komisijas augsta līmeņa pārstāvis Eiropas Kopienas vārdā,

TIEKOTIES Helsinku Komisijas ministru ārkārtas sanāksmē 2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā;

ATSAUCOTIES uz noteikumiem Konvencijā par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību (1992);

ĪPAŠI APZINOTIES Baltijas jūras reģiona unikālās jūras ekosistēmas neaizstājamo nozīmi, tās hidrogrāfiskās un ekoloģiskās īpatnības un dzīvo resursu īpašo jutīgumu pret vides pārmaiņām;

APZINOTIES, ka HELCOM darbība ir veicinājusi būtiskus vides uzlabojumus vairākās jomās, tomēr daudzas problēmas vēl nav pilnībā atrisinātas un joprojām pastāv nopietni apdraudējumi, kas Baltijas jūrā kavē jūras preču un pakalpojumu atjaunošanu, aizsardzību un ilgtspējīgu izmantošanu;

PILNĪBĀ APZINOTIES, ka klimata pārmaiņas būtiski ietekmēs Baltijas jūras ekosistēmu, tāpēc nākotnē būs jāveic stingrāki pasākumi un centieni, lai īstenotu 1992. gada Apvienoto Nāciju Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām dalībvalstu konferences lēmumus;

ATSAUCOTIES uz 2003. gada Helsinku un OSPAR Komisiju pirmās apvienotās ministru sanāksmes deklarāciju par tādu pasākumu piemērošanu un turpmāku attīstību, kas nepieciešami, lai cilvēku darbību pārvaldībā ieviestu ekosistēmas pieeju;

ATZĪSTOT, ka ekosistēmas pieeja nozīmē integrēti vadīt visas cilvēku darbības, kuras ietekmē jūras vidi, un tajā tiek ņemta vērā progresīvākās zinātniskās atziņas par ekosistēmu un tās dinamiku, ekosistēmas pieeja identificē un veicina darbības, kas uzlabo jūras ekosistēmas veselību, tādējādi nodrošinot ilgtspējīgu ekosistēmas preču un pakalpojumu izmantošanu;

UZSVEROT integrētas cilvēku darbību pārvaldības nepieciešamību, kā arī nepieciešamību ņemt vērā šo darbību ietekmi uz jūras vidi visā politikā un programmās, kas tiek īstenotas Baltijas jūras reģionā;

UZSVEROT arī vides aizsardzības, ekonomisko un sociālekonomisko mērķu integrācijas nepieciešamību, lai sekmētu un stiprinātu trīs savstarpēji saistītos ilgtspējīgas attīstības pīlārus;

ATSAUCOTIES uz HELCOM pieņemto vīziju — “veselīga Baltijas jūras vide ar plašu, harmoniski funkcionējošu bioloģisko komponentu daudzveidību veicina labu vides/ekoloģisko stāvokli un nodrošina plašas iespējas ilgtspējīgai cilvēku ekonomiskai un sociālai darbībai” —, kuras pamatā ir ideja par bioloģisko daudzveidību un tādi jēdzieni kā labvēlīgs saglabāšanas stāvoklis un labs vides/ekoloģiskais stāvoklis;

ATSAUCOTIES ARĪ uz četriem stratēģiskajiem mērķiem, kas pieņemti, pamatojoties uz HELCOM veikto Baltijas jūras vides monitoringu un novērtējumu, un atspoguļo kopīgi noteiktās galvenās Baltijas jūras vides problēmas, kā arī raksturo vēlamo jūras vides stāvokli — Baltijas jūra bez eitrofikācijas, Baltijas jūra bez bīstamām vielām un Baltijas jūras videi draudzīgas jūrlietas —, kas nodrošinās labvēlīgus Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas apstākļus;

NEMOT VĒRĀ arī HELCOM pieņemtos ekoloģiskos mērķus, kas raksturo labu vides/ekoloģisko stāvokli, kādu nākotnē vēlams sasniegt Baltijas jūrā;

VIENOJOTIES, ka ar ekoloģiskajiem mērķiem saistītie uzdevumi nosaka labu Baltijas jūras vides/ekoloģisko stāvokli;

VIENOJOTIES, ka pārvaldības lēmumu pamatā ir apakšreģionāli mērķi;

VIENOJOTIES arī par to, ka, izvēloties nepieciešamos pārvaldības pasākumus dažādos sektoros, jāpievērš uzmanība izmaksu un ieguvumu samēram un izmaksu efektivitātei, ņemot vērā ekonomisko un sociālo ilgtspējību Baltijas jūras reģionā;

APZINOTIES, ka rīcības neesamība, lai novērstu eitrofikāciju un citus Baltijas jūras apdraudējumus, ietekmē izmaksas;

VIENOJOTIES arī par to, ka veikto darbību efektivitāte jāvērtē, izmantojot atbilstošus indikatorus, lai noteiktu mērķu īstenošanas progresu. Tas nākotnē ļaus pielāgot darbības, lai nodrošinātu mērķu sasniegšanu;

ATZĪSTOT, ka dažādos segmentos pašlaik pieņemto vides un samazinājuma mērķu pamatā ir progresīvākās mūsdienās pieejamās atziņas. Ņemot vērā adaptīvās pārvaldības principus, periodiski ir jāpārskata mērķi un uzdevumi, izmantojot vienotu pieeju un visjaunāko informāciju;

UZSVEROT, ka HELCOM monitoringa un novērtējuma programma veicinās uzlabotu zinātnisku izpratni par jūras vidi, kas savukārt ietekmēs uzdevumu, saistīto mērķu un indikatoru periodisku pārskatīšanu un kam būs izšķirīga nozīme, nosakot turpmāku pārvaldības pasākumu nepieciešamību;

UZSVEROT arī nepieciešamību HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna ietvaros koordinēt un saskaņot vairākas pašreizējās iniciatīvas gan starptautiskā, gan valsts līmenī, tostarp ierosināto ES jūras vides stratēģijas direktīvu, ES jūrlietu politiku un Krievijas Federācijas jūrlietu doktrīnu;

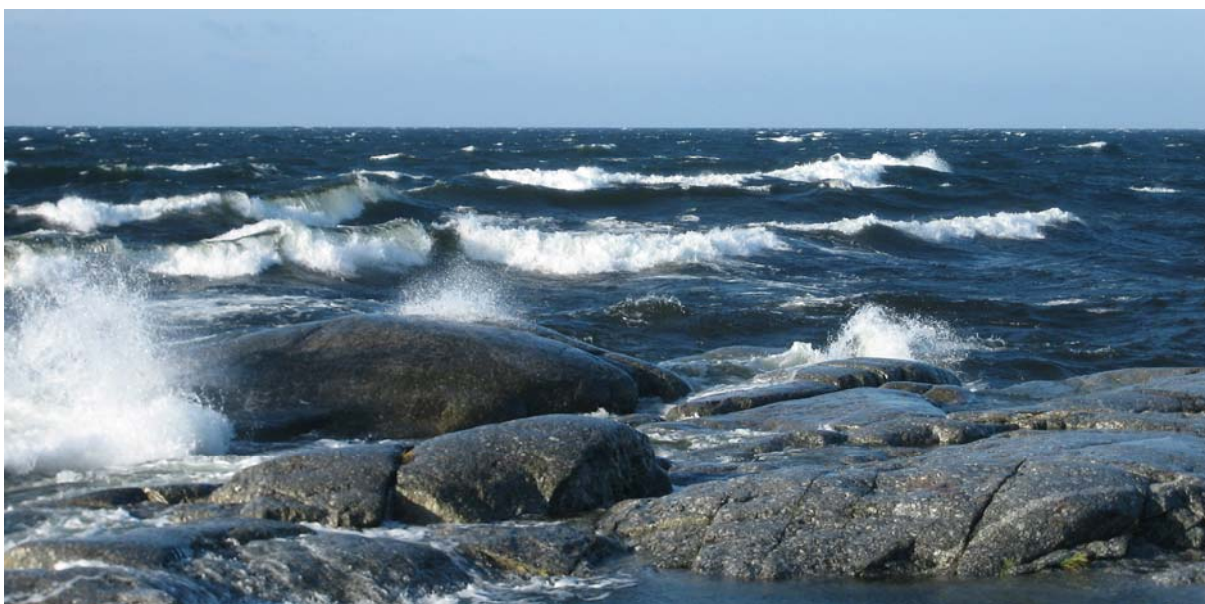
UZSVEROT arī nepieciešamību Baltijā izmantot vienotas zināšanas un prioritātes, veidojot politiku pasaules, reģionālā vai valsts līmenī un pieņemot lēmumu par veicamajām darbībām, lai sasniegtu labu Baltijas jūras vides/ekoloģisko stāvokli;

NOVĒRTĒJOT starpvaldību un nevalstisko organizāciju pozitīvo ieguldījumu gan savā, gan HELCOM darbā, lai saglabātu un aizsargātu Baltijas jūras reģionu un nodrošinātu saprātīgu jūras preču un pakalpojumu izmantošanu;

NEPĀRKĀPJOT starptautiskos līgumus un Eiropas Kopienas tiesību aktus;

IR VIENOJUŠIES par turpmāko, lai līdz 2021. gadam nodrošinātu labu Baltijas jūras vides stāvokli.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna eitrofikācijas segments

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna eitrofikācijas segments

Eitrofikācija — Baltijas jūra bez eitrofikācijas

Ievads

Vispārīgais HELCOM mērķis ir panākt, lai Baltijas jūru neskartu eitrofikācijas problēma.

Eitrofikācija ir galvenā Baltijas jūras problēma. Sākot no 20. gs., Baltijas jūra no oligotrofas dzidra ūdens jūras ir kļuvusi par eitrofiskas jūras vidi. Eitrofikācija ir ūdens ekosistēmas stāvoklis, kad liela biogēnu koncentrācija veicina aļģu augšanu, kas izjauc sistēmas funkcionēšanas līdzsvaru, jo ir:

- intensīva aļģu augšana, t.i., pastiprināta litorālo pavedienaļģu un fitoplanktona ziedēšana,
- pārmērīga organisko vielu veidošanās,
- palielināts skābekļa patēriņš;
- skābekļa koncentrācijas samazinājums, periodiski palielinoties biogēnu daudzumam ūdenī, un
- bentisko organismu, tostarp zivju, nāve.

Paaugstinātas slāpekļa un fosfora slodzes, ko rada sauszemes avoti, kas atrodas dalībvalstu sateces baseinā un ārpus tā, ir galvenais Baltijas jūras eitrofikācijas cēlonis. Aptuveni 75 % slāpekļa slodzes un vismaz 95 % fosfora slodzes Baltijas jūrā nonāk pa upēm vai ar tiešu novadīšanu ūdenī. Aptuveni 25 % slāpekļa slodzes rada atmosfēras nokrišņi.

Ekoloģiskie mērķi

Plāna mērķis ir īstenot HELCOM vīziju par laba Baltijas jūras vides stāvokļa sasniegšanu. Tāpēc HELCOM ir pieņēmis šādus ekoloģiskos mērķus, kas raksturo Baltijas jūru, kurā nav eitrofikācijas:

- biogēno elementu koncentrācija tuva dabiskajiem līmeņiem,
- dzidrs ūdens,
- dabiska aļģu ziedēšana,
- dabiska augu un dzīvnieku izplatība un sastopamība,
- dabiska skābekļa koncentrācija.

Lai sasniegtu ekoloģiskos mērķus, ir apstiprināti mērķlielumi, kas atspoguļo labu Baltijas jūras vides/ekoloģisko stāvokli. Kā primārais ekoloģiskais mērķis ir izraudzīts dzidrs ūdens, kura indikators ir ūdens caurspīdība (sk. 82. lpp).

Saistība ar citiem mērķiem

Ja netiks īstenoti ar eitrofikāciju saistītie mērķi, tas negatīvi ietekmēs bioloģiskās daudzveidības labvēlīga stāvokļa sasniegšanu.

Turklāt, lai sasniegtu ar eitrofikāciju saistītos mērķus, jāņem vērā arī kuģošanas izraisītā slāpekļa emisija gaisā un biogēnu noplūde no neattīrītiem kuģu notekūdeņiem.

Lai sasniegtu mērķi – Baltijas jūra bez eitrofikācijas –,

MĒS VIENOJAMIES par principu, kas nosaka maksimālo biogēnu ieplūdi, kāda ir pieļaujama, lai sasniegtu labu Baltijas jūras vides stāvokli;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka ir jāsamazina biogēnu noplūde un nepieciešamais samazinājumu apjoms tiks taisnīgi sadalīts starp visām Baltijas jūras valstīm;

NEMOT VĒRĀ to, ka rādītāji ir aprēķināti, izmantojot *MARE NEST* modeli un progresīvāko pieejamo zinātnisko informāciju, tādējādi uzsverot, ka dati ir provizoriski, mēs atzīstam, ka maksimālā pieļaujamā biogēnu ieplūde Baltijas jūrā, kas ir pieļaujama un netraucē sasniegt labu vides stāvokli saistībā ar eitrofikāciju, ir aptuveni 21 000 t fosfora un 600 000 t slāpekļa;

MĒS ARĪ ATZĪSTAM, ka, ņemot vērā valsts datus vai katra Baltijas jūras apakšreģiona sniegto informāciju laika posmā no 1997. gada līdz 2003. gadam, maksimālā biogēnu noplūde, kāda ir pieļaujama, lai sasniegtu labu vides stāvokli, un attiecīgie nepieciešamie biogēnu samazinājumi katrā apakšreģionā ir šādi:

Apakšreģions	Maksimālā pieļaujamā biogēnu ieplūde (tonnās)		Ieplūde 1997.–2003. g (normalizējuši hidroloģiskie faktori)		Nepieciešamie samazinājumi	
	Fosfors	Slāpeklis	Fosfors	Slāpeklis	Fosfors	Slāpeklis
Botnijas līcis	2580	51 440	2580	51 440	0	0
Botnijas jūra	2460	56 790	2460	56 790	0	0
Somu līcis	4860	106 680	6860	112 680	2000	6000
Baltijas jūras centrālā daļa	6750	233 250	19 250	327 260	12 500	94 000
Rīgas jūras līcis	1430	78 400	2180	78 400	750	0
Dānijas jūras šaurums	1410	30 890	1410	45 890	0	15 000
Kategats	1570	44 260	1570	64 260	0	20 000
Kopā	21 060	601 720	36 310	736 720	15 250	135 000

MĒS VIENOJAMIES sākt rīkoties ne vēlāk kā 2016. gadā, lai līdz maksimāli pieļaujamajam līmenim samazinātu biogēnu noplūdi Baltijas jūrā, kā arī biogēnu daudzumu noplūdē no ūdens un gaisa, tādējādi līdz 2021. gadam mēģinot sasniegt labu vides/ekoloģisko stāvokli;

MĒS VIENOJAMIES par šādām valsts līmeņa provizoriskām prasībām biogēnu samazināšanai:*

	Fosfors (tonnās)	Slāpeklis (tonnās)
Dānija	16	17 210
Igaunija	220	900
Somija	150	1200
Vācija	240	5620
Latvija	300	2560
Lietuva	880	11 750
Polija	8760	62 400
Krievija	2500	6970
Zviedrija	290	20 780
Pārrobežu kopējā piesārņojuma slodze	1660	3780

MĒS ATZĪSTAM, ka iepriekš uzskaitītie pašreizējie vides un biogēnu samazināšanas mērķi ir provizoriski, tomēr tie ir noteikti, izmantojot progresīvākās pieejamās atziņas, ņemot vērā adaptīvās pārvaldības principus, visi rādītāji, kas saistīti ar mērķiem un maksimāli pieļaujamajām biogēnu noplūdēm, periodiski ir jāpārskata, izmantojot saskaņotu pieeju un visjaunāko informāciju, ko sniegušas dalībvalstis, un, sākot no 2008. gada, ņemot vērā Baltijas jūras piesārņojuma slodzes piektā novērtējuma rezultātus (*PLC-5*) un valstu izstrādātos upju baseinu apsaimniekošanas plānus;

MĒS ATZĪSTAM, ka jāņem vērā HELCOM dalībvalstu veiktais biogēnu samazinājums no ūdens un gaisa izcelsmes noplūdēm, kas valsts līmenī veicina samazinājuma mērķu īstenošanu;

lai īstenotu iepriekš minētos valsts līmeņa provizoriskos samazinājuma mērķus, **MĒS VIENOJAMIES** līdz 2010. gadam izstrādāt un iesniegt HELCOM izvērtēšanai valsts programmas, lai izvērtētu šo programmu efektivitāti HELCOM ministru sanāksmē 2013. gadā un noteiktu, vai ir vajadzīgi papildu pasākumi. Mēs atzīstam, ka šāda pieeja ir pietiekami elastīga, lai valstis izvēlētos rentablus pasākumus samazinājuma mērķu īstenošanai un laba Baltijas jūras vides/ekoloģiskā stāvokļa sasniegšanai saistībā ar eutrofikāciju;

TURKLĀT MĒS VIENOJAMIES norādīt un, ja nepieciešams, iekļaut nepieciešamos un atbilstošos pasākumus HELCOM dalībvalstu, kas ir arī ES dalībvalstis, valsts programmās/ES Ūdens pamatdirektīvas (Direktīva 2000/60/EK) upju baseinu apsaimniekošanas plānos.

Lai samazinātu biogēnu ieplūdes ar noteci,

MĒS PIENEMAM šādas divas rekomendācijas par notekūdeņu attīrīšanu, kas, ja tiek īstenotas pilnībā, var samazināt pašreizējo kopējo biogēnu ieplūdi Baltijas jūrā, tostarp 6700 t fosfora, kas nozīmē papildu 2000 t, salīdzinot ar pašreizējām prasībām:

- HELCOM rekomendācija 28E/5 par stingrākām prasībām fosfora atdalīšanai komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās (vairāk par 10 000 c.e.) un prasību

* Somija informē, ka tie nepieciešamie samazinājuma rādītāji arhipelāga ūdeņos, kas nav pietiekami analizēti, izmantojot MARE NEST modeli, tiks aprēķināti atbilstoši valsts plāniem.

-
- ieviešanu notekūdeņu apsaimniekošanai mazās un vidējās apdzīvotās vietās (300–10 000 c.e.),
- HELCOM rekomendācija 28E/6 par notekūdeņu vietējās attīrīšanas uzlabošanu vienģimeņu mājās, mazos uzņēmumos un apdzīvotās vietās līdz 300 c.e.;

TURKLĀT MĒS VIENOJAMIES, ka dalībvalstīm, lai valsts līmenī īstenotu biogēnu samazināšanas mērķus, jāizvēlas visatbilstošākie un izmaksu ziņā efektīvākie pasākumi, ņemot vērā divu iepriekš minēto rekomendāciju prasības, un tie jāiekļauj valsts programmās;

TURKLĀT MĒS PIENEMAM HELCOM rekomendāciju 28E/7 par pasākumiem, kas vērsti uz fosfora aizstāšanu mazgāšanas līdzekļos;

MĒS ATZĪSTAM, ka lauksaimniecība ir galvenais biogēnu noplūdes avots Baltijas jūrā;

TURKLĀT MĒS UZSKATĀM, ka biogēnu noplūde no pilsētām un atsevišķām apdzīvotām vietām tiks samazināti līdz pieņemamam līmenim, pilnībā īstenojot iepriekš minētās rekomendācijas, un lauksaimniecības nozare ir sauszemes avots, kurā jāīsteno būtiskākie samazinājumi; tāpēc

MĒS VIENOJAMIES veikt visas nepieciešamās darbības, lai sateces baseinā attiecīgās lauksaimniecības zemes noteiktu kā pret nitrātu piesārņojumu jutīgas teritorijas;

MĒS VIENOJAMIES grozīt konvencijas III pielikuma II daļu “Lauksaimniecības izraisītā piesārņojuma novēršana”, pieņemot HELCOM rekomendāciju 28E/4, un **UZSVERAM** nepieciešamību pilnībā īstent tā prasības un izmantot videi labvēlīgāko praksi (*Best Environmental Practice — BEP*) un labākās pieejamās tehnoloģijas (*Best Available Technology — BAT*);

MĒS APSTIPRINĀM 96. lpp iekļauto HELCOM sarakstu ar pasākumu piemēriem lauksaimniecības izraisītās fosfora un slāpekļa noplūdes samazināšanai;

TURKLĀT MĒS VIENOJAMIES līdz 2009. gadam izveidot sarakstu ar "karstajiem punktiem", norādot liellopu, māļputnu un cūku intensīvās audzēšanas novietnes, kurās netiek pildītas pārskatītā konvencijas III pielikuma prasības;

dalībvalstis, kas ir arī ES dalībvalstis, **ATZINĪGI VĒRTĒ** Eiropas Komisijas nodomu pieņemt paziņojumu par ES kopējās lauksaimniecības politikas vidējā termiņa pārskatu, kas sekmēs plašu konsultāciju procesu visā ES, un **VIENOJAS** līdz norādītajam termiņam to kopīgi iesniegt, uzsverot nepieciešamību labāk integrēt noteiktas Baltijas jūras vides problēmas un apstiprināt mērķtiecīgus papildu pasākumus lauksaimniecībā, lai samazinātu Baltijas jūras eutrofikāciju;

MĒS VIENOJAMIES par nepieciešamību izpētīt arī citus avotus, kuri var būtiski ietekmēt eutrofikāciju, piemēram, mežsaimniecību, kūdras ieguvī, akvakultūru un zverkopību;

MĒS ATZĪSTAM palielinātu enerģijas kultūru ražošanu un **VIENOJAMIES** par nepieciešamību piemērot atbilstošas ūdens aizsardzības prasības;

MĒS ARĪ ATZĪSTAM, ka aprēķinātais 1660 t fosfora un 3780 t slāpekļa daudzums, kas nāk no robežšķērsojoša ūdens piesārņojuma Baltkrievijā, ir jāattiecina uz kopējo piesārņojuma slodzi. Mēs **VIENOJAMIES**, ka problēma saistībā ar piesārņojumu, kas rodas Baltkrievijā

un Ukrainā, kuras nav HELCOM dalībvalstis, jārisina, uzsākot vienotas darbības, piemēram, izmantojot divpusējus un/vai daudzpusējus projektus un citus pieejamos finansēšanas mehānismus, kā arī starptautiskus līgumus, piemēram, 1992. gada ANO/EEK Konvenciju par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu un HELCOM dalībvalstu, kas ir arī ES dalībvalstis, ES Ūdens pamatdirektīvas upju baseinu pārvaldības plānus.

Lai samazinātu gaisa izcelsmes biogēnu slodzi,

MĒS ATZĪSTAM, ka vienai ceturtdaļai no kopējās slāpekļa ieplūdes Baltijas jūrā ir gaisa izcelsme, kuras avoti, kas atrodas ārpus Baltijas jūras sateces baseina, veido 40 % no tiešiem slāpekļa nosēdumiem; tāpēc

MĒS NOLEMJAM, ka HELCOM dalībvalstu valdībām, pārskatot slāpekļa emisijas mērķus saskaņā ar 1979. gada ANO/EEK Konvenciju par robežšķērsojošā gaisa piesārņošanu lielos attālumos, jāizvērtē slāpekļa nosēdumi no gaisa un to ietekme uz Baltijas jūru; un

MĒS VIENOJAMIES, ka HELCOM dalībvalstis, kas ir arī ES dalībvalstis, lai saskaņā ar ES direktīvu par nacionālajām maksimāli pieļaujamām emisijām konkrētām atmosfēras gaisu piesārņojošām vielām (Direktīva 2001/81/EK) sekmētu slāpekļa emisijas mērķu izpildi, centīsies iekļaut arī emisiju no kuģiem un ekoloģisko mērķu sasniegšanu jūras vides eutrofikācijas jomā;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka visas HELCOM dalībvalstis rīkosies līdzīgi, saskaņā ar ANO/EEK Konvenciju par robežšķērsojošu gaisa piesārņošanu lielos attālumos analizējot emisijas mērķus, kas noteikti 1999. gada Gēteborgas protokolā.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bīstamo vielu segments

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bīstamo vielu segments

Bīstamās vielas — bīstamo vielu neapdraudēta Baltijas jūra

Ievads

Vispārīgais HELCOM mērķis ir panākt, lai dzīvību Baltijas jūrā neapdraudētu bīstamās vielas.

Bīstamo vielu radītais piesārņojums norāda uz ievērojamu ķīmisko vielu lietojumu antropogēnajā darbībā, kura dēļ jūras vidē nonāk vielas, kas tajā parasti nav sastopamas, kā arī vielu koncentrācija pārsniedz dabisko līmeni. Lai gan monitorings norāda, ka dažu bīstamo vielu slodze pēdējo 20–30 gadu laikā ir ievērojami samazināta, problēmas joprojām pastāv, un dažu jaunu vielu (piem., perfluorētu vielu) koncentrācija jūras vidē ir paaugstināta.

Kad Baltijas jūrā nonāk bīstamās vielas, tās var atrasties jūras vidē ļoti ilgi un var uzkrāties jūras barības ķēdē līdz pat tādām līmenim, kas ir toksisks jūras organismiem. Dažu bīstamo vielu daudzums Baltijas jūrā pārsniedz, piemēram, Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā sastopamo vielu koncentrāciju vairāk nekā 20 reizi. Bīstamās vielas rada nelabvēlīgu ietekmi uz ekosistēmu, piemēram,

- pasliktina dzīvnieku vispārējās veselības stāvokli,
- novājina dzīvnieku, īpaši lielo plēsoņu, vairošanās sistēmu,
- paaugstina uzturā lietojamo zivju piesārņojuma līmeni.

Dažas no atsevišķās Baltijas jūras daļās sazvejotajām zivju sugām nav lietojamas uzturā, jo tajās ir bīstamās vielas, kas pārsniedz noteiktos koncentrācijas līmeņus. Daži piesārņotāji sava toksiskuma, noturības un bioakumulācijas īpašību dēļ var būt bīstami, jo tie negatīvi ietekmē hormonālo un imūnsistēmu.

HELCOM ietvaros vielas tiek definētas kā bīstamas, ja tās ir toksiskas, noturīgas un bioakumulatīvas (*PBT-substances*) vai ļoti noturīgas un ļoti bioakumulatīvas (*vPvB*). Turklāt arī tādas vielas, kurām ir ietekme uz hormonālo sistēmu un imūnsistēmu, ir bīstamas vielas.

Galvenokārt noturīgas un bioakumulatīvas vielas var nodarīt potenciālu kaitējumu cilvēka veselībai.

Ekoloģiskie mērķi

HELCOM apstiprinātais mērķis attiecībā uz bīstamajām vielām ir panākt, lai dzīvību Baltijas jūrā neapdraud bīstamās vielas.

To raksturo četri ekoloģiskie mērķi:

- bīstamo vielu koncentrācija tuva dabiskajam līmenim,
- visas zivis ir nekaitīgas lietošanai uzturā,
- veselīgi savvaļas dzīvnieki,
- radiācijas līmenis, kāds bija pirms Černobiļas AES avārijas.

Lai sasniegtu ekoloģiskos mērķus, ir apstiprināti rādītāji, kas atspoguļo labu Baltijas jūras vides/ekoloģisko stāvokli, un tie ir iekļauti 88. lpp.

Saistība ar citiem mērķiem

Ja netiks īstenoti mērķi saistībā ar bīstamajām vielām, tas negatīvi ietekmēs labvēlīgu apstākļu panākšanu bioloģiskai daudzveidībai.

Vienlaikus eitrofikācijas un jūrlietu pārvaldības mērķu īstenošana ietekmēs mērķi, kas paredz panākt, lai dzīvību Baltijas jūrā neapdraud bīstamās vielas.

Ņemot vērā iespējamo tādu bīstamo vielu ietekmi, kas īpaši apdraud Baltijas jūras vidi, 83. lpp. ir uzskaitītas vielas, kas jāiekļauj Baltijas jūras rīcības plānā, pieļaujot domu par šī saraksta un darbību iespējamo pārskatīšanu nākotnē, kad būs pieejama papildinformācija.

Lai likvidētu konkrētus bīstamo vielu avotus un īstenotu mērķi, kas paredz panākt, lai dzīvību Baltijas jūrā neapdraud bīstamās vielas,

MĒS PIENEMAM HELCOM rekomendāciju 28E/8 par videi draudzīgām metodēm, lai samazinātu un novērstu dioksīnu un citu bīstamo vielu emisiju, ko izraisa mazas sadedzināšanas iekārtas;

saistībā ar HELCOM rekomendāciju 28E/8 **MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES** 2008. gadā izstrādāt noteiktas efektivitātes prasības un emisijas ierobežojumus mazām sadedzināšanas iekārtām;

lai risinātu problēmas, kas saistītas ar identificētajiem būtiskajiem bīstamo vielu avotiem, **MĒS VIENOJAMIES** atjaunināt HELCOM rekomendāciju 19/5 par HELCOM stratēģiju attiecībā uz bīstamām vielām, HELCOM rekomendāciju 24/5 par atkritumu/poligону pareizu apsaimniekošanu un HELCOM rekomendāciju 24/4 par dzelzs un tērauda rūpniecību;

ņemot vērā smagā metāla un citu bīstamo vielu emisijas samazinājuma nozīmi enerģijas ražošanā un rūpnieciskajās sadedzināšanas iekārtās, **MĒS VIENOJAMIES** līdz 2008. gadam izvērtēt turpmāko prasību izstrādes nepieciešamību šajos sektoros;

MĒS VIENOJAMIES līdz 2010. gadam izstrādāt un iesniegt HELCOM izvērtēšanai valsts līmeņa īstenošanas programmas, lai HELCOM ministru sanāksmē 2013. gadā izskatītu šo programmu efektivitāti un noteiktu, vai nepieciešami papildu pasākumi valsts, HELCOM vai pasaules līmenī. Izstrādājot programmas, **MĒS VIENOJAMIES**:

- identificēt izvēlēto bīstamo vielu vai vielu grupu avotus (ņemot vērā atbilstošus sektorus, kas uzskaitīti citu dokumentu sadaļā 85. lpp.),
- aizliegt vai ierobežot identificēto attiecīgo bīstamo vielu vai vielu grupu izmantošanu,
- aizstāt izvēlētās bīstamās vielas vai vielu grupas ar mazāk bīstamām vielām,
- izstrādāt tehniskās vadlīnijas par atļauju izsniegšanu vidi piesārņojošām darbībām ar bīstamām vielām,
- palielināt resursus iestādēm un ražotnēm, lai identificētu bīstamās vielas, noteiktu iespējas, kā likvidēt šādu vielu izmantošanu, un piemērotu vislabāko ekoloģisko praksi un vislabāko pieejamo tehnoloģiju,
- palielināt patērētāju informētību, rīkojot kampaņas un izplatot informāciju par videi draudzīgiem produktiem,
- attiecīgos tiesību aktos iekļaut pienācīgu bīstamo vielu definīciju;

MĒS VIENOJAMIES turpmāk identificēt, novērtēt un samazināt izplūdes, emisiju un zudumus no avotiem, kas atrodas identificētajos iespējamajos sektoros un galvenajās izmantošanas vietās, un iekļaut tos HELCOM dalībvalstu, kas ir arī ES dalībvalstis, valsts līmeņa īstenošanas programmās/ES Ūdens pamatdirektīvas pasākumu programmā. Šī dokumenta 83. lpp. uzskaitītās bīstamās vielas vai vielu grupas tiks ņemtas vērā, piešķirot vai pārskatot attiecīgo piesārņojošo darbību atļaujas dažādām ražotnēm, komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un pašvaldību atkritumu poligoniem. Ja ir iespējama bīstamo vielu izplūde, jāpiemēro vislabākā ekoloģiskā prakse un vislabākā pieejamā tehnoloģija. Turklāt tiks izveidota sadarbība ar Eiropas Ķīmisko vielu aģentūru Helsinkos, lai veicinātu savstarpēju informācijas apmaiņu par bīstamajām vielām;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka 2008. gadā, sadarbojoties ar Ziemeļu Ministru padomi, Baltijas jūrā tiks sākota pārbaude un novērtēšana attiecībā uz izvēlētu bīstamo vielu apakšgrupu sastopamību un ietekmi uz jūras vidi, lai noteiktu turpmākos pasākumus attiecībā uz šīm bīstamajām vielām;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka pārbaude attiecībā uz bīstamo vielu sastopamību un ietekmi uz vidi jābeidz ar izvēlēto vielu avotu pārbaudi komunālajos un rūpnieciskajos notekūdeņos, poligonu notekūdeņos un lietus notekūdeņos, cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā 2009. gada sākumā;

MĒS VIENOJAMIES, cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā 2009. gada sākumā, HELCOM ietvaros izvērtēt pilna izplūdes novērtējuma (*whole effluent assessment — WEA*) pieejas praktisku ieviešanu, lai uzraudzītu kompleksas bīstamo vielu izplūdes, kā arī izveidot pilotprojektu, lai pārbaudītu dažas izklāstītās metodes, veicot aptaujas HELCOM valstu komunālo notekūdeņu attīrīšanas uzņēmumos un atsevišķās rūpniecības nozarēs. Šajā pilotprojektā iegūtie rezultāti jāizmanto, lai kopīgi izvērtētu notekūdeņus Baltijas jūras reģionā un, iespējams, izmantojot pilna izplūdes novērtējuma pieeju, noteiktu izplūdes robežvērtību noturīgām, bioakumulējošām un toksiskām vielām, pamatojoties uz *WEA* pieeju;

MĒS VIENOJAMIES līdz 2010. gadam izveidot un pilnveidot atbilstošus ķīmisko produktu reģistrus, lai iegūtu uzticamāku informāciju par konkrētu vielu izmantošanu un ķīmisko vielu izmantošanas apjomiem. Jāatceras, ka maksimāli jāizmanto pašreizējie reģistri, kā arī tādi reģistri un attiecīgie dokumenti, kas tiek izstrādāti, piemēram, ES regulas ķīmisko vielu reģistrēšanai, izvērtēšanai, atļaušanai un ierobežošanai, *REACH* (EK1907/2006) ietvaros;

MĒS VIENOJAMIES izmantot informāciju, kas iegūta, īstenojot ES ķīmisko vielu pārvaldības sistēmas *REACH* tiesību aktus, lai HELCOM dalībvalstīs, kas ir arī ES dalībvalstis, samazinātu bīstamo vielu piesārņojumu Baltijas jūras reģiona jūras vidē;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES līdz 2009. gadam, ja attiecīgie novērtējumi norāda šādu nepieciešamību, sākt veikt vajadzīgos pasākumus, piemēram, izmantošanas ierobežojumu ieviešanu un aizstāšanu dalībvalstu identificētajos vissvarīgākajos sektoros, un par sākuma punktu uzskatīt citu dokumentu sadaļā iekļauto sarakstu (sk. 85. lpp.), kurā ietverti:

- vidējās ķēdes hlorētie parafīni (*MCCP*),
- oktilfenols (*OP*)/oktilfenola etoksilāts (*OPE*),
- perfluoroktānskābe (*PFOA*),
- dekabromdifenilēteris (*decaBDE*);

un **MĒS ARĪ VIENOJAMIES** apsvērt līdzīgas pieejas saistībā ar heksabromciklododekānu (*HBCDD*);

MĒS VIENOJAMIES līdz 2010. gadam visā dalībvalstu Baltijas jūras sateces baseina teritorijā aizliegt izmantot, ražot un tirgot (ņemot vērā informāciju, kas iekļauta citu dokumentu sadaļā 85. lpp.):

- endosulfānu,
- pentabromdifenilēteri (*pentaBDE*) un
- oktabromdifenilēteri (*octaBDE*);

MĒS VIENOJAMIES līdz 2008. gadam visā dalībvalstu Baltijas jūras sateces baseina teritorijā ieviest stingrus ierobežojumus šādu vielu izmantošanai (ņemot vērā informāciju, kas iekļauta citu dokumentu sadaļā 85. lpp.):

- perfluoroktāna sulfonāta (*PFOS*),
- nonilfenola/nonilfenola etoksilāta (*NP/NPE*),
- īsās ķēdes hlorēto parafīnu (*SCCP*);

MĒS VIENOJAMIES līdz 2009. gadam izvērtēt iespēju noteikt kadmija satura ierobežojumu mēslošanas līdzekļos;

MĒS VIENOJAMIES piemērot stingrus ierobežojumus dzīvsudraba izmantošanai produktos un procesos, kā arī atbalstīt turpmāku ierobežojumu noteikšanu un, ja iespējams, pilnībā aizliegt dzīvsudraba izmantošanu produktos un procesos. Mēs turklāt vienojamies pārskatīt šo jautājumu HELCOM ministru sanāksmē 2010. gadā;

MĒS VIENOJAMIES, ka šādas prasības saistībā ar bīstamajām vielām ir jāpiemēro produktiem, kas tiek tirgoti gan visā pasaulē, gan iekšējā Eiropas tirgū;

MĒS VIENOJAMIES cik drīz vien iespējams ieviest vispārējo saskaņoto ķīmisko vielu klasifikācijas un marķēšanas sistēmu (*VSS*; *Globally Harmonised System — GHS*) un ņemt vērā drošības datu lapu sagatavošanas vadlīnijas;

MĒS ARĪ UZSVERAM HELCOM dalībvalstu saskaņotas rīcības nozīmi, ja iespējams, pamatojoties uz vienotu HELCOM nostādni, lai citos starptautiskos forumos sekmētu šādas darbības saistībā ar bīstamām vielām:

- ES labāko pieejamo tehnoloģiju atsaucis dokumentu (*BREF*) izstrādi, lai uzlabotu labāko pieejamo tehnoloģiju īstenošanu saistībā ar bīstamajām vielām, īpašu uzmanību pievēršot galvenajiem izmantošanas veidiem vai tādai izmantošanai, kurai ir liels emisijas koeficients vidē,
- ES Ūdens pamatdirektīvas prioritāro vielu vai tādu vielu, kas jāizvērtē REACH ietvaros, sarakstu aktualizēšanu, īpašu uzmanību pievēršot vielām, kas ir iekļautas dalībvalstu, kuras ir arī ES dalībvalstis, ES ķīmisko vielu pārvaldības sistēmas REACH tiesību aktu XIV pielikumā, tostarp monitoringa datu nosūtīšanu uz Eiropas Ķīmisko vielu aģentūru,
- augu aizsardzības līdzekļu un biocīdu laišanu tirgū, ja, piemēram, šo vielu līmeņi Baltijas jūras vidē ir tik augsti, ka var negatīvi ietekmēt jūras organismus;

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES veicināt un atbalstīt jaunu kandidātvielu noteikšanu un to iekļaušanu ANO/EEK Konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos 2001. gada Stokholmas konvencijā par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem un

1998. gada Orhūsas protokolā par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem, ņemot vērā atbilstošus novērtējumus, jo īpaši to ietekmi uz jūras vidi;

MĒS VIENOJAMIES, ka visas dalībvalstis cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā līdz 2010. gadam, ratificē 2001. gada Stokholmas konvenciju par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem un 1998. gada Orhūsas protokolu par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem, kas pievienots ANO/EEK Konvencijai par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos;

MĒS VIENOJAMIES veicināt stratēģisko pieeju starptautiskajai ķīmisko vielu pārvaldībai un cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā līdz 2010. gadam, iesaistīties tās reģionālās īstenošanas procesā;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, sākot no 2008. gada izveidot bioloģisko seku monitoringu, lai veicinātu ticamu ekosistēmas stāvokļa novērtējumu;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES turpināt HELCOM darbu saistībā ar radioaktivitāti, tostarp monitoringu izplūdēm un emisijai no kodolspēkstacijām, kā arī to ietekmei uz jūras vidi, lai sasniegtu mērķus attiecībā uz radioaktivitāti.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bioloģiskās daudzveidības un dabas saglabāšanas segments

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna bioloģiskās daudzveidības un dabas saglabāšanas segments

Bioloģiskā daudzveidība — labvēlīgs Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvoklis

Ievads

Baltijas jūrā ir unikāls jūras un saldūdens sugu sajaukums, kā arī biotopi, kas ir pieraduši pie iesāļiem apstākļiem. Labvēlīgs Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvoklis ir priekšnoteikums jūras ekosistēmas pretestībai un spējai pielāgoties mainīgiem vides apstākļiem.

Baltijas jūras rīcības plāns akcentē mērķi par labvēlīgu jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli, ietverot atbilstošus tādu esošu noteikumu mērķus, kas arī risina bioloģiskās daudzveidības un dabas saglabāšanas jautājumus.

Šī Baltijas jūras rīcības plāna sadaļa ietekmē tādu saistību īstenošanu, ko nosaka vairāki pasaules līmeņa līgumi, kas saistīti ar bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, piemēram, 2002. gada Pasaules sammits par ilgtspējīgu attīstību (*World Summit on Sustainable Development — WSSD*), 1992. gada Konvencija par bioloģisko daudzveidību, 1971. gada Ramsāras konvencija par mitrājiem, 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, 1979. gada Bonnas konvencija par savvaļas dzīvnieku migrējošo sugu aizsardzību, ES Biotopu direktīva (Direktīva 92/43/EEK), Putnu direktīva (Direktīva 79/409/EEK), ES Ūdens pamatdirektīva, ierosinātā Jūras vides stratēģijas direktīva un valsts tiesību akti.

Ekoloģiskie mērķi

Lai sasniegtu labvēlīgu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli, HELCOM ir pieņēmis ekoloģiskos mērķus, kas skar šādas jomas:

- jūras dibena integritātes atjaunošana un uzturēšana tādā līmenī, kas aizsargā ekosistēmu funkcijas,
- biotopu, tostarp saistīto sugu, izplatība, skaits un kvalitāte atbilstoši esošajiem fiziogrāfiskajiem, ģeogrāfiskajiem un klimata apstākļiem un
- ūdens kvalitāte, kas nodrošina ekosistēmas integritātes, struktūras un funkcionēšanas uzturēšanu vai atveseļošanu.

Atbilstoši Konvencijai par bioloģisko daudzveidību HELCOM vispārējo mērķi saistībā ar labvēlīgu Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli raksturo šādi trīs ekoloģiskie mērķi:

- dabiska jūras un piekrastes ainava,
- attīstīties spējīgas un līdzsvarotas augu un dzīvnieku kopienas, kā arī
- dzīvotspējīgas sugu populācijas.

Lai sasniegtu ekoloģiskos mērķus un pārbaudītu, kā tie ir sasniegti, tiks izmantoti sākotnējie mērķi un 91. lpp. uzskaitītie rādītāji.

Saistība ar citiem mērķiem

Tā kā vairākums cilvēku darbību ietekmē bioloģisko daudzveidību un bioloģiskā daudzveidība ir pamatelements, kas nosaka visa rīcības plāna sekmīgu īstenošanu, mērķi par labvēlīgiem Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas apstākļiem nevar sasniegt, neņemot vērā cilvēku darbības un stingras rīcības piemērošanu citos segmentos. Samazināta eutrofikācija samazinās aļģu ziedēšanu, ievērojamu litorālo pavedienaļģu pieaugumu un bezskābekļa ieplakas, kā arī veicinās dabisku jūras ainavu, biotopu, augu un dzīvnieku sugu izplatību un eksistenci. Samazināta bīstamo vielu koncentrācija dzīvajos organismos ir veselīgas dzīvās dabas, t.i., dzīvotspējīgu Baltijas jūras populāciju, priekšnoteikums. Uzlabota kuģošanas drošība samazinās iespējamo vides stresu, ko rada nelielas vai apjomīgas naftas noplūdes. Lai sasniegtu labvēlīgu saglabāšanas stāvokli, jāveic darbības, kas novērstu kuģu radītu piesārņojumu un svešzemju sugu ieviešanu.

Lai īstenotu uzdevumus un mērķus, kas saistīti ar labvēlīgu Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli,

MĒS VIENOJAMIES līdz 2010. gadam sadarbībā ar citām attiecīgām starptautiskām institūcijām izstrādāt un līdz 2012. gadam pārbaudīt, piemērot un izvērtēt plaša mēroga starpnozaru jūras telpiskās plānošanas principus, pamatojoties uz ekosistēmas pieeju:

- tajā kopīgi piedalās visas dalībvalstis un attiecīgās HELCOM organizācijas,
- šādi tiek sniegti norādījumi par jūras vides un dabas, tostarp biotopu un jūras dibena integritātes, plānošanu un nodrošināšanu,
- šādi tiek nodrošināta ilgtspējīga jūras resursu izmantošana un mazinātas lietotāju nesaskaņas un cilvēku darbību negatīvā ietekme;

šajā ziņā **MĒS PIEVĒRŠAM UZMANĪBU** *INTERREG-III B BALANCE* projekta rezultātiem, kas saistīti ar telpisko plānošanu;

ar tādu nolūku **MĒS PIENĒMAM** HELCOM rekomendāciju 28E/9 par plaša mēroga jūras telpiskās plānošanas principu izstrādi Baltijas jūras reģionā, sk. 62. lpp.;

mēs nolemjam līdz 2009. gadam jau *Natura 2000* un *Emerald* norādītās jūras vietas vajadzības gadījumā noteikt par HELCOM Baltijas jūras aizsargājamām teritorijām (*BSPA*) un līdz 2010. gadam noteikt papildu Baltijas jūras aizsargājamās teritorijas, īpaši atklātas jūras reģionos ārpus teritoriālajiem ūdeņiem, ņemot vērā 2012. gada mērķi, kas paredzēti ANO Pasaules samitā par ilgtspējīgu attīstību pieņemtajā Johannesburgas deklarācijā, un Konvenciju par bioloģisko daudzveidību;

MĒS VIENOJAMIES uzlabot Baltijas jūras aizsargājamo teritoriju tīkla aizsardzības efektivitāti līdz 2010. gadam:

- novērtējot Baltijas jūras aizsargājamo teritoriju tīkla ekoloģisko mijiedarbību ar *Natura 2000* un *Emerald* jūras vietām,
- ja iespējams, pabeidzot, kā arī īstenojot pārvaldības plānus;

MĒS ATZĪSTAM turpmākas izpētes nepieciešamību, lai īstenotu uzdevumus un mērķus, kas saistīti ar labvēlīgiem Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas apstākļiem;

tāpēc **MĒS VIENOJAMIES** paplašināt zināšanas par Baltijas jūras biotopiem, kopienām, sugām un to aizsargāšanu;

- līdz 2011. gadam atjauninot informāciju par visu Baltijas jūras biotopu klasifikācijas sistēmu,
- līdz 2013. gadam atjauninot informāciju par HELCOM sarkanajā sarakstā iekļautajiem Baltijas jūras reģiona biotopiem un biotopu kompleksiem, kā arī izveidojot pilnīgu HELCOM Baltijas jūras sugu sarkano sarakstu,
- turpinot vajadzības gadījumos izstrādāt detalizētas Baltijas jūras reģiona ainavu kartes, pamatojoties uz esošo informāciju,
- līdz 2013. gadam identificējot un kartējot iespējamus un faktiskos biotopus, ko veido tādas sugas kā pūšļu fuks (*Fucus spp.*), jūraszāle (*Zostera marina*), ziemeļu ēdamgliemene (*Mytilus spp.*), *Furcellaria lumbricalis* un mieturaļģe, kā arī zivju mazuļiem piemērotus biotopus, līdztekus citiem rīkiem izmantojot arī modelēšanu un izstrādājot vienotu pieeju negatīvas ietekmes mazināšanai,
- veicot izpēti par iespēju atkārtoti ieviest vērtīgās fitobentosam raksturīgās sugas to vēsturiskajos reģionos, īpaši noplicinātās seklās ūdenstilpnēs Baltijas jūras dienvidu daļā,
- līdz 2011. gadam sadarbībā ar attiecīgām organizācijām izstrādājot nekomerciālu zivju sugu saglabāšanas stāvokļa novērtējumu,
- ņemot vērā 1991. gada Līgumu par mazu vaļveidīgo sugu saglabāšanu Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā (*ASCOBANS*) un līdz 2010. gadam turpinot izstrādāt koordinētu ziņošanas sistēmu un datu bāzi par Baltijas cūkdelfīna novērošanas vietām, piezveju un gadījumiem, kad tas uzskrējis uz sēkļa,
- veicinot izpēti, lai sekmētu papildu metožu izstrādi novērtēšanai un ziņošanai par zvejniecības ietekmi uz bioloģisko daudzveidību,
- izstrādājot un īstenojot efektīvu monitoringa un ziņošanas sistēmu par piezvejas putniem un zīdītājiem;

kopā ar Baltijas reģionālo konsultatīvo padomi (*Baltic Regional Advisory Council — RAC*) **MĒS PIEPRASĀM** kompetentām iestādēm atbilstoši ES kopējai zivsaimniecības politikai un HELCOM cieši sadarboties ar dalībvalstīm, lai izstrādātu un ieviestu zivsaimniecības pārvaldības pasākumus aizsargājamās Baltijas jūras reģiona teritorijās un līdz 2010. gadam īstenotu ar saglabāšanu saistītos mērķus;

MĒS VIENOJAMIES aizsargāt Baltijas jūras roņu populāciju ilgtermiņa dzīvotspēju atbilstoši HELCOM rekomendācijai 27-28/2, ievērojot tās galvenos pārvaldības principus, un līdz 2012. gadam pabeigt valsts pārvaldības plānu izstrādi un īstenot pasākumus, kas, neizraisot bojāeju, atvieglotu roņu populācijas un zivsaimniecības līdzāspastāvēšanu;

MĒS VIENOJAMIES, ka Baltijas jūrai jāklūst par paraugu labai cilvēku darbības pārvaldībai, un iesakām, lai visa zivsaimniecības pārvaldība tiek izstrādāta un īstenota, pamatojoties uz ekosistēmas pieeju, ar mērķi uzlabot ilgtspējīgas izmantošanas un jūras dabisko resursu aizsardzības līdzsvaru;

MĒS APZINĀMIES, ka šo mērķi var sasniegt, tikai sadarbojoties ar visām dalībvalstīm un HELCOM novērotājiem;

MĒS MUDINĀM kompetentas zivsaimniecības iestādes veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai līdz 2021. gadam nodrošinātu to, ka visas komerciāliem mērķiem izmantojamās zivju sugas atbilst bioloģiskās drošības noteikumiem, sasniedz maksimālo ilgtspējīgo ieguvu (*Maximum Sustainable Yield — MSY*), ir sastopamas to dabiskajā izplatības areālā visā lieluma un vecuma diapazonā;

tāpēc **MĒS MUDINĀM** kompetentas zivsaimniecības iestādes sadarbībā ar Reģionālo konsultatīvo padomi un HELCOM nekavējoties rīkoties, lai:

- līdz 2010. gadam izstrādātu ilgtermiņa pārvaldības plānus par komerciāliem mērķiem izmantojamiem zivju krājumiem, nodrošinātu to atbilstību drošiem bioloģiskiem limitiem un sasniegtu izvirzītos mērķus, piemēram, maksimālo ilgtspējīgo ieguvī, un uzlabotu to izplatību un lieluma/vecuma diapazonu, īpaši lašiem, jūras forelēm, pelaģiskām sugām (brētliņām un siļķēm) un plekstveidīgo zivju sugām,
- ieviestu papildu zivsaimniecības pārvaldības pasākumus, pamatojoties uz labākajiem pieejamiem zinātniskiem datiem, lai
 - līdz 2012. gadam nodrošinātu, ka visas nozvejotās sugas un piezvejas sugas, ko nevar atbrīvot dzīvas vai bez ievainojumiem, tiek izkrautas krastā un iekļautas ziņojumā,
 - pastāvīgi rūpētos par papildu/uzlabotiem vietas un/vai laika liegumiem, kas būtu pietiekami lieli un ilgi, lai zivsaimniecības novērstu nārstojošu zivju un zivju mazuļu izķeršanu,
 - līdz 2012. gadam izveidotu papildu pastāvīgus liegumus, kas būtu pietiekami lieli un ilgi, lai zivsaimniecības novērstu ārpusmērķa sugu izķeršanu un aizsargātu svarīgus vairošanās un barošanas apgabalus un ekosistēmu,
 - līdz 2012. gadam tiktu turpināta un īstenota lašu un jūras foreļu audzēšanas un atjaunošanas prakse, tādējādi aizsargājot dabisko savvaļas krājumu ģenētisko daudzveidību,
 - steidzami tiktu ieviesti pasākumi, lai līdz 2012. gadam samazinātu mazizmēra zivju un ārpusmērķa sugu piezveju,
 - izvērtējot pašreizējo tehnisko pasākumu efektivitāti, līdz 2008. gadam samazinātu cūkdelfīnu nozveju un ieviestu atbilstošas jaunas tehnoloģijas un pasākumus;

MĒS ARĪ MUDINĀM kompetentas iestādes rīkoties, lai:

- nekavējoties novērstu nelikumīgas, neregulētas un neuzskaitītas zvejas gadījumus (*Illegal, Unregulated and Unreported — IUU*), kā arī turpinātu izstrādāt krastā izkrautā loma kontroles un citus pasākumus, ņemot vērā 2007. gada martā notikušās Baltijas Reģionālās konsultatīvās padomes konferences par kontroli un atbilstību Baltijā rezultātus,
- ātri, bet ne vēlāk kā līdz 2012. gadam, veiktu esošo ilgtermiņa pārvaldības plānu īstenošanu attiecībā uz mencām un zušiem, lai uzlabotu to izplatības lieluma/vecuma diapazonu;

MĒS VIENOJAMIES aicināt kompetentas iestādes saistībā ar iepriekš minēto rekomendāciju ievērot mērķus, kas iekļauti Baltijas jūras rīcības plāna pielikumos un paredz zivsaimniecības pārvaldības pasākumu īstenošanu;

dalībvalstis, kas ir arī ES dalībvalstis, **VIENOJAS** kopīgi iesniegt 2012. gada pārskatu par ES kopējo zivsaimniecības politiku (KZP; *Common Fisheries Policy — CFP*), konsultējoties ar Krievijas Federāciju rūpēs par to, lai zivsaimniecības tiktu pārvaldītas ilgtspējīgi un atbilstoši HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna vides mērķiem;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES:

- Baltijas koordinētās programmas ietvaros izstrādāt valsts programmas par zušu krājuma saglabāšanu, lai nodrošinātu veiksmīgu zušu migrāciju no Baltijas jūras

sateces baseina uz dabiskām nārstošanas vietām. ES dalībvalstīm līdz 2008. gadam jāīsteno EK Regula Nr. 1100/2007, ieviešot pasākumus Eiropas zušu krājuma atveseļošanai,

- ne vēlāk kā līdz 2012. gadam veikt upju klasificēšanu un uzskaiti, ņemot vērā gan vēsturiskos datus, gan datus par pašreizējām migrējošo zivju sugām (piem., lašiem, zušiem, jūras forelēm un storēm),
- līdz 2010. gadam izstrādāt atjaunošanas plānus (tostarp nārstošanas vietu un migrācijas maršrutu atjaunošanu) upēm, kas piemērotas, lai atjaunotu migrējošo zivju sugas,
- līdz 2009. gadam Baltijas jūras reģionā veikt aktīvu vismaz desmit apdraudēto/izzūdošo savvaļas lašu upju populāciju saglabāšanu, kā arī atkārtoti ieviest Baltijas jūras savvaļas lasi vismaz četrās potenciālās lašu upēs;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt izzudušās bioloģiskās daudzveidības atjaunošanu, pievienojoties Polijas un Vācijas rīcībai un/vai atbalstot to, lai atkārtoti ieviestu Baltijas stores to potenciālajās nārstošanas upēs;

MĒS VIENOJAMIES, ka piekrastes zivis ir būtiska Baltijas jūras kopējās bioloģiskās daudzveidības daļa un tās ietilpst piekrastes barības ķēdēs. Turklāt piekrastes zvejai ir būtiska ietekme uz sabiedrību gan no sociālekonomiskā, gan kultūras viedokļa;

MĒS ATZĪSTAM, ka ievērojamu Baltijas jūras piekrastes zivju kopienas daļu veido saldūdens zivis, kas tiek pārvaldītas tikai valsts līmenī;

MĒS VIENOJAMIES un aicinām kompetentas iestādes:

- izveidot starptautisku sadarbības tīklu, lai vienotos par vadlīnijām un veicinātu tādu Baltijas jūras reģiona piekrastes zvejas pārvaldību, kuras pamatā ir ekosistēmas principi,
- līdz 2012. gadam izstrādāt ilgtermiņa plānus, lai aizsargātu, pārraudzītu un ilgtspējīgi pārvaldītu piekrastes zivju sugas, tostarp visapdraudētākās sugas un/vai tādas, kas samazinās, tostarp anadromās sugas (atbilstoši HELCOM sarkanajā sarakstā iekļautajām Baltijas jūras apdraudētajām nēģu un zivju sugām un tādām sugām, kas samazinās, BSEP Nr. 109),
- līdz 2012. gadam izstrādāt rādītāju kopas, izmantojot konkrētam reģionam atbilstošas vērtības un mērķus, piekrastes zivju novērtēšanai, kā arī metodes piekrastes zivju novērtēšanai un ilgtspējīgai pārvaldībai.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna jūrlietu segments

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna jūrlietu segments

Baltijas jūras videi draudzīgas jūrlietas

Ievads

Stratēģiskais HELCOM mērķis ir panākt, lai ar jūrlietām saistītās darbības Baltijas jūrā tiktu veiktas videi draudzīgā veidā. Tā kā kuģošanai ir starptautiska nozīme, to regulē pasaules mēroga noteikumi, ko pieņēmušas specializētas iestādes, īpaši Starptautiskā jūrniecības organizācija (*International Maritime Organization* — IMO).

Baltijas jūra ir viens no pasaulē visnoslogotākajiem apgabaliem. Pēdējo gadu laikā ir palielinājies gan kuģu skaits, gan lielums, īpaši tas attiecas uz naftas tankkuģiem, un ir paredzams, ka nākotnē šī tendence pieaugs.

Šī intensīvā satiksme notiek šauros jūras šaurumos un seklūdenī, ko ilgu laiku klāj ledus, kas padara Baltijas jūru par sarežģītu kuģošanas apgabalu, izraisa kuģu ceļu krustošanos un palielina kuģu avāriju iespējamību.

Galvenā kuģošanas un citu jūrā notiekošo darbību negatīvā ietekme uz vidi ir gaisa piesārņojums, nelikumīga un avārijas naftas noplūde, piesārņojums ar bīstamām vielām un citiem atkritumiem, kā arī svešu organismu nonākšana jūrā no kuģu balasta ūdeņiem un korpusa.

Pārvaldības mērķi

Lai sasniegtu stratēģisko mērķi, ir apstiprināti šādi astoņi pārvaldības mērķi, kas skar svarīgākās problēmas:

- starptautisku noteikumu īstenošana — nekādu nelikumīgu noplūžu,
- droša kuģu satiksme bez nejaušas piesārņošanas,
- efektīva reaģētspēja avārijas situācijās,
- minimāls piesārņojums no kuģu notekūdeņiem,
- svešu sugu iecelšanas ar kuģa balasta ūdeņiem novēršana,
- minimāls gaisa piesārņojums no kuģiem,
- nulle noplūdes no platformām jūrā,
- minimāli draudi no iekārtām atklātā jūrā.

Šie pārvaldības mērķi nesniedz laba Baltijas jūras vides/ekoloģiskā stāvokļa tiešu raksturojumu, bet identificē galvenās problēmas saistībā ar cilvēku darbību jūrā un tās iespējamo negatīvo ietekmi.

Saistība ar citiem mērķiem

Ja netiks īstenoti ar jūrlietām saistītie mērķi, nebūs iespējams atveseļot Baltijas jūru un panākt, lai tajā nebūtu eitrofikācijas, dzīvību neapdraudētu bīstamās vielas un lai tajā būtu bioloģiskai daudzveidībai labvēlīgi apstākļi.

Vēl jo vairāk, šajā rīcības plānā apstiprinātie pasākumi, lai samazinātu kuģošanas izraisīto gaisa piesārņojumu un novērstu naftas avārijas un nelikumīgas naftas noplūdes, veicinās samazinātu biogēnu un bīstamo vielu koncentrāciju jūras ūdenī. Lai nodrošinātu attīstīties

spējīgas un līdzsvarotas augu un dzīvnieku kopienas, būtiska nozīme būs pasākumiem, kas tiks īstenoti ar mērķi novērst invazīvu un svešzemju sugu ieviešanu ar kuģiem.

Lai noteiktu pārvaldības mērķu īstenošanas progresu, tiks izmantoti dažādi indikatori, kas minēti 92. lpp.

Starptautisku noteikumu īstenošana — nekādu nelikumīgu noplūžu

MĒS AICINĀM visas Baltijas jūras reģiona valstis ratificēt un īstenot Starptautiskās jūrmiecības organizācijas konvencijas, un tādēļ

MĒS ATZINĪGI VĒRTĒJAM to, ka 2008. gada 17. septembrī stāsies spēkā 2001. gada Starptautiskā konvencija par kuģu kaitīgās pretapaugšanas sistēmu kontroli (*AFS* konvencija);

MĒS VIENOJAMIES, ka visas HELCOM dalībvalstis līdz 2008.–2009. gadam ratificē *AFS* konvenciju;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka, sākot no 2010. gada 1. janvāra, neviens kuģis, kas ienāk Baltijas jūras reģiona ostās, kuģu pretapaugšanas sistēmā nevar izmantot alvorganiskos savienojumus, kas darbojas kā biocīdi, ņemot vērā, ka šī prasība ES dalībvalstu ostās stājas spēkā 2008. gada 1. janvārī un *AFS* konvencijas dalībvalstu ostās atbilstoši konvencijas 18. pantam;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt efektīvu, videi draudzīgu un drošu kuģu pretapaugšanas sistēmu izmantošanu, kas nesatur tributilstannānu (*TBT*);

MĒS ARĪ VIENOJAMIES, ka HELCOM aktīvi jādarbomas, lai Baltijas jūras reģionā efektīvi īstenotu *AFS* konvenciju un izstrādātu monitoringa sistēmu, kā identificēt HELCOM teritorijā ienākošos kuģus, kas neatbilst izvirzītajām prasībām. Šīs sistēmas pamatā jābūt sarakstam, ko, iespējams, var izstrādāt un atjaunot, izmantojot 1982. gada Parīzes saprašanās memorandu par ostas valsts kontroli (1982. gada Parīzes saprašanās memorandu) un HELCOM automātiskās identifikācijas sistēmu (*HELCOM Automatic Identification System — HELCOM AIS*);

MĒS VIENOJAMIES turklāt, ka visas dalībvalstis ne vēlāk kā līdz 2010. gada 1. janvārim ratificēs 1973. gada Starptautiskās konvencijas par kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu VI pielikumu, ko groza 1978. gada protokols (*MARPOL 73/78*);

MĒS VIENOJAMIES, sadarbojoties ar Eiropas Jūras drošības aģentūru, pilnībā izmantot satelītattēlus, kas uzņemti Baltijas jūras reģiona valstīs, un izveidot vienotu novērošanu ar satelītiem un no gaisa visā Baltijas jūras reģionā, lai uzlabotu nelikumīgu naftas noplūžu atklāšanu Baltijā;

MĒS VEICINĀM vietējo valdību un kopienu izstrādātos projektus par atkritumu savākšanu piekrastē un jūras vidē, piemēram, pludmales sakopšanas, atkritumu “zvejošanas” un vietējās atkritumu savākšanas kampaņas, uzsverot būtisko brīvprātīgā darba nozīmi šādās aktivitātēs;

MĒS VIENOJAMIES paplašināt “netiešās maksas” sistēmu kuģu atkritumiem Baltijas jūras reģionā, ietverot arī atkritumus, kas savākti zvejas tīklos, un apsvērt atbilstošus pasākumus,

lai mudinātu zvejniekus šādus atkritumus nogādāt krastā atkritumu uzņemšanas ostas iekārtās. Šajā nolūkā mēs pieņemam pārskatīto HELCOM rekomendāciju 28/1 “Netiešās maksas” sistēmas piemērošana kuģu atkritumiem Baltijas jūras reģionā” kā HELCOM rekomendāciju 28E/10 (sk. 64. lpp.);

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES uzlabot atbilstošu kuģu atkritumu uzņemšanas iekārtu pieejamību, obligātu atkritumu nodošanu un “netiešās maksas” sistēmas piemērošanu visās Baltijas jūras reģiona ostās;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES turpināt īstenot esošos tiesiskos regulējumus, piemēram, veicot detalizētas pārbaudes kampaņas saskaņā ar 1982. gada Parīzes saprašanās memorandu un likumpārskatījumiem izvirzot apsūdzības par nelikumīgām noplūdēm;

MĒS NOLEMJAM veicināt novatorisku, izmaksu ziņā efektīvu un integrētu novērošanas sensoru, piemēram, gaismas uztvērēju un diapazona tehnoloģiju, ieviešanu un izmantošanu, kas ļautu ātri un ticami identificēt piesārņotājus uz jūras virsmas un ūdens masā, kā arī par kuģu radīto gaisa piesārņojumu;

MĒS UZSVERAM HELCOM automātiskās identifikācijas sistēmas izmantošanas nozīmi, lai nodrošinātu efektīvu pašreizējo tiesisko regulējumu īstenošanu, un vienojamies izvērst pašreizējo uzraudzības sistēmu kuģiem, kas neatbilst noteiktām prasībām, kā arī tādu kuģu kustībai Baltijas jūrā, kas ir bijuši arestēti saskaņā ar 1982. gada Parīzes saprašanās memorandu, nodrošinot spēcīgu atbalstu ostu valsts kontrolei, īpaši attiecībā uz šādiem kuģiem.

Droša kuģu satiksme bez avārijas piesārņošanas

MĒS NOLEMJAM palielināt drošību un efektivitāti kuģošanai ziemā Baltijas jūrā, kā arī ziemas laikā uzlabot visu Baltijas jūras reģiona valstu sadarbību, Baltijas ledlaužu darbības pārvaldības (*Baltic Icebreaking Management — BIM*) ietvaros izveidojot ciešāku sadarbību ar visu Baltijas jūras reģiona valstu jūrlietu iestādēm. Šajā nolūkā mēs pieņemam HELCOM rekomendāciju 28E/11 “Turpmāki norādījumi par kuģošanas drošības uzlabošanu Baltijas jūrā ledus apstākļos” (sk. 68. lpp.);

MĒS NOLEMJAM, lai uzlabotu kuģošanas drošību, iedrošināt kuģošanas sabiedrības izmantot kuģus, kuru apkalpe ir apmācīta kuģošanai ziemā, un brīvprātīgu loču vadību, kuģojot ziemā ledus apstākļos arī atklātā Baltijas jūras ziemeļdaļā, tostarp Somu līcī;

MĒS VIENOJAMIES apsvērt iespēju, ka 2008. gadā HELCOM dalībvalstis kopīgi iesniedz Starptautiskajā jūrniecības organizācijā (IMO) priekšlikumu par nepieciešamiem grozījumiem AIS informācijā, lai optimizētu AIS nodrošinātās iespējas, kā arī kuģošanas drošību un vides aizsardzību;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES sadarboties, lai izpētītu iespēju par diferenciālās globālās navigācijas satelītu sistēmas (*Differential Global Navigation Satellite System — DGNSS*) raidīšanu Baltijas jūrā, izmantojot AIS bāzes staciju, līdz no Starptautiskās bāku asociācijas (*International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities — IALA*) tiks saņemts ieteikums šajā jautājumā;

MĒS VIENOJAMIES līdz 2008. gadam grozīt HELCOM vienošanos par piekļuvi AIS informācijai, ņemot vērā HELCOM priekšlikumu AIS EWG 16/2007;

MĒS NOLEMJAM atbalstīt IMO iniciatīvas, cik drīz vien iespējams, elektroniskās jūras navigācijas karšu sistēmā (*Electronic Chart Display and Information System — ECDIS*) ieviest vispārīgu pārvaldāšanas prasību un pieprasīt IMO izstrādāt noteiktu grafiku.

Efektīva reaģētspēja avārijas situācijās

MĒS PIENEMAM HELCOM rekomendāciju 28E/12 “Apakšreģionālās sadarbības stiprināšana reaģētspējas jautājumā” (sk. 70. lpp.).

MĒS VIENOJAMIES ieviest šo rekomendāciju līdz 2013. gadam. Šajā nolūkā **MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES:**

- līdz 2008. gadam izstrādāt un vienoties par kopēju avārijas situāciju un reaģētspējas riska un efektivitātes novērtēšanas metodoloģiju, kas jāpiemēro kopā ar rekomendāciju “Vadlīnijas apakšreģionāliem plāniem par nepieciešamo avārijas situāciju/reaģētspējas resursu daudzuma noteikšanu” (sk. 72. lpp.),
- līdz 2009. gadam dalībvalstīs pabeigt naftas un ķīmisko produktu piesārņojuma riska novērtēšanu, kā arī avārijas situāciju un reaģētspējas resursu uzskaiti apakšreģionālā līmenī (avārijas velkoņu jaudas, avārijas ugunsdzēsības jaudas, atbrīvošanās no kravas, aparatūra*, cilvēkresursi), kas nepieciešami, lai novērstu šos riskus,
- līdz 2010. gadam, pamatojoties uz riska novērtējumu, apakšreģionālā līmenī identificēt trūkumus avārijas situācijās un nepietiekamus reaģētspējas resursus un sagatavot noteiktus plānus/programmas, kas jāīsteno līdz 2013. gadam, izņemot avārijas velkoņus un avārijas, kas saistītas ar ķīmiskām vielām – termiņš šajos jautājumos attiecīgi ir 2013. gads un 2016. gads. Tomēr šis atliktais datums nedrīkst atturēt dalībvalstis no ātrākas prasību ieviešanas, ja iespējams,
- līdz 2010. gadam, ņemot vērā jutīgo zonu kartēšanu, identificēt reaģēšanas pasākumu nepieciešamību piekrastes attīrīšanai un pabeigt to kvantitātes aprēķinu, kā arī līdz 2013. gadam sagatavot konkrētus plānus/programmas to īstenošanai;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt efektīvu avārijas situāciju pārvaldību un atbalsta nodrošināšanu kuģiem, kam nepieciešama palīdzība, ņemot vērā noteiktas Baltijas jūras reģiona īpatnības;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt situāciju, ka kuģi, kuriem nepieciešama palīdzība, laikus reaģē un novērš piesārņojuma draudus;

MĒS ATZĪSTAM patvēruma vietu efektīvas izmantošanas nozīmi un tāpēc **NOLEMJAM** līdz 2009. gadam izstrādāt un līdz 2010. gadam ieviest savstarpēju plānu par patvēruma vietām Baltijas jūrā;

MĒS VIENOJAMIES turpināt pētīt tos jautājumus par atbildību un kompensāciju, kas saistīti ar savstarpējo plānu par patvēruma vietām. Šo jautājumu lokā jāietver dažādu HELCOM dalībvalstu līdzekļu atgūšana atbilstoši starptautiskām konvencijām, ja dalībvalstis ir iesaistītas reaģētspējas darbībā, kuras izmaksas pārsniedz kompensācijas shēmās noteiktās izmaksas;

* ieskaitot skimmeru jaudu, kuģus, bonas, uzglabāšanas iespējas, antenu un satelītu novērošanas sistēmas atbilstību, lai vadītu reaģētspējas operācijas, u.c.

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES par pietiekamas atbildības un kompensācijas režīma nepieciešamību kaitējumu nodarīšanas gadījumā saistībā ar bīstamu un kaitīgu vielu pārvadāšanu jūrā, kā arī atbalstām turpmāku darbu pasaules līmenī, lai ieviestu šādu režīmu;

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES pilnībā izmantot satelītu novērošanas sistēmu, lai palīdzētu rīkoties naftas avārijas noplūdes gadījumos Baltijas jūras reģionā;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES līdz 2009. gadam izstrādāt un pieņemt lēmumu par atbalsta (apstiprinājuma) sistēmu par disperģētājvielu izmantošanu Baltijas jūrā, kas noteiktu disperģētājvielu izmantošanu atbilstoši IMO pamatnostādņem, neto vides ieguvumu analīzei (*Net Environmental Benefit Analyses — NEBA*) un pašreizējām zināšanām par Baltijas jūras reģionā transportētās naftas īpašībām;

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES veicināt izstrādi un uzlabot tehnoloģiju izmantošanu, lai reaģētu uz avārijām naktī, sliktas redzamības, sliktu laika apstākļu gadījumos, avārijās, kurās nafta ir nonākusi uz ledus, ir noplūdusi smagā dīzeļdegviela un ķīmiskās vielas, kā arī vienojamies turpināt izpēti un informācijas apmaiņu, lai novērstu zināšanu trūkumu šajā jomā;

MĒS VIENOJAMIES sadarboties, lai izstrādātu vislabāko praksi reaģēšanai krastā, turpinātu izpēti un informācijas apmaiņu un novērstu zināšanu trūkumu šajā joma, lai uzlabotu reģionālo sadarbību, īpaši, ieviešot piekrastes plānojumu un reģionālās vienošanās par sadarbību reaģēšanas pasākumos;

VISBEIDZOT MĒS VIENOJAMIES jautājumu par reaģēšanas pasākumiem ar naftas produktiem piesārņotās savvaļas dzīvās dabas attīrīšanai iekļaut naftas piesārņojuma ārkārtas rīcības plānā nacionālā vai reģionālā/vietējā līmenī, kā to uzskatīs par vajadzīgu attiecīgā dalībvalsts.

Minimāls piesārņojums no kuģu notekūdeņiem

MĒS VIENOJAMIES, ka 2009. gadā HELCOM dalībvalstis IMO kopīgi iesniedz iesniegumu, lai noteiktu jaunus atbilstošus noteikumus tādiem kuģiem, kas pašlaik aprakstīti MARPOL 73/78 IV pielikumā, iekļaujot turpmākus apsvērumus par Baltijas jūras kā īpaša reģiona noteikšanu ar nolūku samazināt notekūdeņu noplūdi no kuģiem, īpaši pasažieru kuģiem un prāmjiem;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt brīvprātīgu rīcību ostās un kuģošanas uzņēmumos saistībā ar notekūdeņu izvadīšanu ostas iekārtās, kas paredzētas atkritumu uzņemšanai. Saistībā ar to **MĒS VIENOJAMIES** veikt visus nepieciešamos uzlabojumus, lai padarītu pieejamas šīs ostas iekārtas atkritumu uzņemšanai.

Nepieļaut svešu sugu ieceļošanu ar kuģu balasta ūdeņiem

MĒS PIENEMAM ceļvedi, kas iekļauts 109. lpp., lai ratificētu un saskaņoti īstenotu 2004. gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību (*BWM konvencija*);

MĒS VIENOJAMIES 2008. gadā, ņemot vērā OSPAR konvenciju, izpētīt un, ja iespējams, noteikt reģionus ārpus Baltijas jūras reģiona, kur notiek balasta ūdeņu apmaiņa;

MĒS TURKLĀT VIENOJAMIES, ka galvenais ceļveža īstenošanas mērķis ir *BWM* konvencijas ratificēšana HELCOM dalībvalstīs, ieteicams, līdz 2010. gadam, bet ne vēlāk kā 2013. gadā.

Minimāls gaisa piesārņojums no kuģiem

MĒS VIENOJAMIES līdz 2009. gadam izpētīt un attiecīgos gadījumos ņemt vērā efektīvu un īstenojamu ekonomisko stimulu ieviešanu Baltijas jūras reģionā, lai samazinātu emisiju no kuģiem. Šajā nolūkā mēs pieņemam HELCOM rekomendāciju 28E/13 “Ekonomisko stimulu kā pašreizējo noteikumu papildinājumu ieviešana, lai samazinātu emisiju no kuģiem” (sk. 74. lpp.);

MĒS ATZĪSTAM, ka reģionālas un pasaules kuģošanas darbības (robežšķērsojoša gaisa piesārņojuma izplatības dēļ) būtiski ietekmē īpaši jutīgo Baltijas jūras reģiona ekosistēmu. Tāpēc **MĒS VIENOJAMIES** atbalstīt IMO centienus MARPOL 73/78 VI pielikuma pārskatīšanas ietvaros visā pasaulē samazināt sēra saturu degvielē, līdz 2008. gada 25. janvārim IMO kopīgi iesniedzot dokumentu, kas iekļauts 113. lpp., un pēc tam pārskatot to *MEPC 57*. sanāksmē 2008. gada aprīlī, lai aktualizētu arī šī jautājuma reģionālo aspektu.

MĒS VIENOJAMIES veicināt IMO darbību, cenšoties piemērot stingrākas prasības attiecībā uz kuģošanas izraisīto emisiju, izvērtējot Baltijā kuģošanas izraisītās slāpekļa oksīdu emisijas ietekmi uz Baltijas jūras reģiona jūras vidi Šajā nolūkā **MĒS VIENOJAMIES**:

- ka HELCOM dalībvalstis 2008. gadā kopīgi iesniedz IMO dokumentu, kurā izvērtēta jauno iespējamo slāpekļa oksīdu emisijas kontroles pasākumu vides ietekme uz Baltijas jūru,
- turpināt pētīt kuģošanas izraisītās slāpekļa oksīdu emisijas ietekmi uz Baltijas jūras eutrofikāciju, lai veicinātu MARPOL 73/78 VI pielikuma pārskatīšanu.

Nulle noplūdes no platformām jūrā

MĒS VIENOJAMIES par rīcības plānu, kura darbība sāksies 2010. gada 1. janvārī un kurš iekļauts 112. lpp., lai aizsargātu vidi no platformām jūrā, piemērojot principu par nulle noplūdēm Baltijas jūrā no platformām, kas atrodas jūrā.

Minimāli draudi no iekārtām atklātā jūrā

Ņemot vērā to, ka Baltijas jūra tiek izmantota arvien vairāk, bieži vien savstarpēji konkurējošos veidos, un tādas iekārtas kā zemūdens kabeļi, cauruļvadi un vēja enerģijas generatoru kompleksi atklātā jūrā palielina ietekmi uz Baltijas jūras ekosistēmu, **MĒS VIENOJAMIES**, ka HELCOM dalībvalstis rūpīgi ievēros visus attiecīgos procesus, apzinoties, ka jebkura videi būtiska negatīvā ietekme, ko, iespējams, ir izraisījusi kāda iekārta jūrā, jānovērš, jāsamazina vai jākompensē pēc iespējas pilnīgi.

Novērtēšanas metožu un metodoloģiju izstrāde

Novērtēšanas metožu un metodoloģiju izstrāde

MĒS PIENĒMAM HELCOM rekomendāciju 28E/14 par vienotām metodēm, lai novērtētu biogēnu piesārņojuma slodzes no Baltijas jūras sateces baseina, nodrošinātu uzticamāku aprēķinu un novērtējumu par biogēnu slodzēm no lauksaimniecības un citiem piesārņojuma avotiem un, visbeidzot, lai apvienotu un izstrādātu kopējus sateces modeļus, kas attiektos uz visu Baltijas jūras reģionu un saistītu biogēnu ieplūdi ar ekosistēmas modelēšanu, ņemot vērā ietekmi uz jūras vidi (79. lpp.);

MĒS ATZĪSTAM, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plānā jāīsteno vienota pieeja, lai novērtētu Baltijas jūras eutrofikācijas stāvokli. Tāpēc **MĒS VIENOJAMIES** turpmāk izstrādāt kopēju HELCOM eutrofikācijas novērtēšanas metodi, *inter alia* veicinot HELCOM projektu par HELCOM tematiska eutrofikācijas novērtējuma izstrādi visā Baltijas jūrā (HELCOM *EUTRO-PRO*), ņemot vērā Vienotās ieviešanas stratēģijas (*Common Implementation Strategy* — CIS) vadlīnijas par eutrofikācijas novērtēšanu, kas izstrādāts Eiropas ūdens resursu politikas ietvaros;

MĒS ATZĪSTAM, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plānā jāīsteno efektīva analītisku rīku, piemēram, modeļu, izmantošana, lai atbalstītu pārvaldības lēmumus, kas nosaka, ka ekosistēmas modeļu izstrādē un izmantošanā nepieciešama efektīva sadarbība un optimizācija, jo zinātnieku aprindās ir pieejami ierobežoti resursi, un zinātnieku vienošanās par modeļa pieeju ir svarīga, lai vadība apstiprinātu rezultātus;

MĒS VEICINĀM centienus, lai institucionalizētu un padarītu lietojamas atbilstošas modelēšanas darbības un kā prioritāti noteiktu informācijas piegādi HELCOM, ņemot vērā, ka modelēšana jāuzskata par ilgtermiņa darbību, kas nav saistīta tikai ar atsevišķiem zinātniekiem un projektiem;

tāpēc **MĒS VIENOJAMIES** turpināt informācijas ieguvī no ekosistēmas modeļiem un šajā ziņā cieši sadarboties, ņemot vērā HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna prasību izstrādāt laba ekoloģiskā stāvokļa mērķus, jūras vides ekoloģiskā stāvokļa novērtēšanas rādītājus un noteikt, cik lielas biogēnu noplūdes Baltijas jūrā un tās apakšreģionos ir pieļaujamas nākotnē, lai neapdraudētu laba ekoloģiskā un vides stāvokļa sasniegšanu;

MĒS ATZĪSTAM, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns prasa integrēti novērtēt bīstamo vielu parādīšanos un ieplūdes, kā arī to izmantošanu un avotus Baltijas jūras reģionā. Tāpēc mēs uzsveram, ka ir svarīgi, lai visas Baltijas jūras tematiskais novērtējums attiecībā uz bīstamajām vielām būtu gatavs līdz 2010. gadam;

MĒS ATZĪSTAM, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plānā jāīsteno vienota pieeja, lai novērtētu Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli un dabas aizsardzību. Tāpēc **MĒS VIENOJAMIES** turpmāk izstrādāt vienotu HELCOM pieeju un novērtēšanas metodes šo mērķu sasniegšanai;

šādi rīkojoties, **MĒS ATZINĪGI VĒRTĒJAM** HELCOM projektu par HELCOM tematiska bioloģiskās daudzveidības un dabas aizsardzības novērtējuma izstrādi visā Baltijas jūrā (HELCOM *BIO*), nosakot labvēlīga Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokļa un Baltijas jūras aizsargājamo teritoriju tīkla ekoloģiskās vienotības rādītājus un mērķus;

MĒS VIENOJAMIES nemitīgi pārraudzīt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas stāvokli un dabas aizsardzības pasākumu efektivitāti, kā arī izmantot rādītājus, lai periodiski novērtētu, vai ir sasniegti rīcības plāna mērķi;

MĒS ATZĪSTAM, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plānā jāīsteno integrēta novērtēšana attiecībā uz kuģošanas izraisīto piesārņojumu un tā ietekmi uz Baltijas jūras vidi. Tāpēc mēs **UZSVERAM**, ka ir svarīgi, lai visas Baltijas jūras tematiskais novērtējums par jūrlietām būtu gatavs līdz 2010. gadam.

Informētības veicināšana un kapacitātes palielināšana

Informētības veicināšana un kapacitātes palielināšana

MĒS ATZĪSTAM, ka sabiedrības iesaistīšanās un ieinteresēto personu dalība var efektīvi veicināt sekmīgu Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanu, tāpēc iesakām valstīm, reģionālajām un vietējām valdībām un organizācijām, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, iesaistīt sabiedrību un ieinteresētās personas darbībās, kas sekmētu veselīgu Baltijas jūras stāvokli, un aktīvi veicināt sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā;

MĒS UZSVERAM sabiedrības informētības veicināšanas nozīmi saistībā ar bīstamu vielu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi. Saistībā ar to **MĒS VIENOJAMIES**, ka dalībvalstīm līdz 2008. gadam jāizstrādā regulāras informācijas kampaņas un par tām jāinformē HELCOM;

MĒS UZSVERAM turpmākas resursu palielināšanas nozīmi iestādēs, starp iestādēm un nozarēs, lai identificētu un īstenotu prasības attiecībā uz bīstamām vielām;

MĒS TURKLĀT NOLEMJAM īstenot sabiedrības izglītošanas programmu, kas paredzēta, lai sabiedrība palīdzētu atklāt nelikumīgas noplūdes no kuģiem;

MĒS VIENOJAMIES veicināt sabiedrības informētību par jūras vides piegružojuma negatīvo ietekmi uz vidi un tautsaimniecību, tostarp sekas, ko rada pazaudēto vai izmesto zvejas rīku "spoku zveja";

MĒS TURKLĀT NOLEMJAM īstenot izglītošanas programmu par to, kā pareizi pildīt spēkā esošos starptautiskos noteikumus par kuģu radīto atkritumu noplūdēm, tostarp par atkritumu izgāšanu krastā un kuģu radīto notekūdeņu attīrīšanu;

MĒS ARĪ VIENOJAMIES veicināt videi draudzīgus izprieceļojumus ar kuģi un piestātņu izveidi, kā arī labākās ekoloģiskās prakses izmantošanu katrā piestātnē/īslaicīgas apstāšanās ostā, tostarp apkalpes un galveno piestātņu/īslaicīgas apstāšanās ostu kuģu īpašnieku izglītošanas un informētības veicināšanu;

MĒS NOLEMJAM paplašināt HELCOM ģeogrāfiskās informācijas sistēmu, HELCOM tīmekļa vietnē iekļaujot saskarni, kurā būtu redzams, kas panākts virzībā uz veselīga Baltijas jūras stāvokļa sasniegšanu.

Finansējums

Finansējums

MĒS VIENOJAMIES, ka, pieņemot lēmumus par īstenošanu, to pamatā jābūt projektu izmaksu un ieguvumu analīzei, tostarp rīcības neesamības un samazinājuma vienības izmaksu (*unit abatement cost — UAC*) aprēķinam, ņemot vērā NEFCO secinājumus, ka:

- visi vienības mazināšanas izmaksu projekti, lai sasniegtu tādas fosfora izmaksas, kas ir mazākas par 150 000 eiro uz tonnu, ir rentablu darbību piemēri un jāīsteno pēc iespējas drīz,
- pamatojoties uz pašreizējo informāciju, HELCOM norādītais biogēnu samazinājums, kāds nepieciešams, lai īstenotu eitrofikācijas mērķus, tiktu sasniegts, ja visi šie rentablie ieguldījumi tiktu īstenoti kopā ar attiecīgām ES direktīvām,
- izmaksu ziņā īpaši efektīvi projekti fosfora samazināšanai ir:
 - pareiza organiskā mēslojuma apsaimniekošana lielās dzīvnieku novietnēs,
 - fosfora ķīmiskās atdalīšanas ieviešana esošajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās;
 - notekūdeņu sistēmu būve un uzlabošana lielākās un mazākās pilsētās/pašvaldībās;
 - fosfora samazināšana/aizstāšana mazgāšanas līdzekļos;

MĒS UZSVERAM nepieciešamību izmantot piemērotus un pietiekamus finanšu resursus vides investīcijām, veicot darbības saskaņā ar Baltijas jūras rīcības plānu, jo īpaši jaunajās ES dalībvalstīs, piemēram, īstenojot nozaru programmas. Galvenie finansējuma avoti ir valsts budžets un ES struktūrfondi, tostarp Kohēzijas fonds, kas ES jaunajām dalībvalstīm ir pieejams, lai īstenotu arī atbilstošas ES direktīvas;

MĒS ARĪ UZSKATĀM, ka valstis, kas nav ES dalībvalstis, var iegūt no finansējuma saistībā ar ES kaimiņattiecību un partnerības instrumentiem;

MĒS IEDROŠINĀM dalībvalstis, kas ir ES dalībvalstis, kā arī reģionālās un vietējās valdības un citas iesaistītās personas noteikt projektus un pieteikties finansējumam, piemēram, ES Reģionālā fonda vai Kohēzijas fonda mērķa “Teritoriālā sadarbība” ietvaros;

MĒS ARĪ IEDROŠINĀM dalībvalstis papildus ņemt vērā divpusējos avotus, kā arī Eiropas kaimiņattiecību un partnerības iniciatīvu (*European Neighbourhood and Partnership Initiative — ENPI*) un Ziemeļu dimensijas vides partnerība (*Northern Dimension Environmental Partnership — NDEP*), kas piedāvā finansējumu no subsīdijām augstas prioritātes vides projektiem Krievijā;

saistībā ar to **MĒS VIENOJAMIES**, ka visas dalībvalstis izpētīs, kā labāk izmantot pieejamās investīcijas, lai finansētu HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanu, īpaši ņemot vērā nepieciešamību sasaistīt prioritātes dažādās nozarēs, kurās ir izraudzīti finansējamie projekti, un pārredzamu parametru, piemēram, samazinājuma vienības izmaksu izmantošanu šajos procesos;

MĒS ARĪ ATZINĪGI VĒRTĒJAM to, ka pieaug privāto uzņēmumu un bezpeļņas organizāciju ieinteresētība brīvprātīgā līdzekļu piešķiršanā Baltijas jūras aizsardzībai;

MĒS VIENOJAMIES 2008. gadā sākt identificēt un uzskaitīt projektus, kuru pamatā ir, piem., Baltijas jūras piesārņojuma slodzes piektā novērtējuma rezultāti (*PLC-5*) un finansējuma un izmaksu efektivitātes pamatojuma dokuments, ko izstrādājis NEFCO, ietverot

vienības mazināšanas izmaksas, lai sasniegtu tādas fosfora izmaksas, kas mazākas par 150 000 eiro uz tonnu. Šādas izmaksas varētu sasniegt, uzsākot kopīgas iniciatīvas Baltijas jūras sateces baseinā un sadarbojoties ar bezpeļņas organizācijām un privātiem uzņēmumiem;

lai novērstu trūkumus jau apstiprinātajos un vēl izstrādājamajos projektos, kā arī lai paātrinātu un palielinātu investīcijas komunālo notekūdeņu attīrīšanas infrastruktūrā un lauksaimniecības nozarē, tostarp vides investīcijas lielās dzīvnieku fermās, **MĒS IESAKĀM** veikt šādas darbības:

- nodrošināt adekvātus resursus apmācībai, projekta sagatavošanai un īstenošanai,
- nodrošināt papildu atbalstu lauksaimnieku apmācībai un konsultēšanai,
- mācīt centrālo un reģionālo vides iestāžu darbiniekus būt aktīviem projektu izstrāde un pretendentu konsultēšanā,
- rīkot informatīvus seminārus komercbankām saistībā ar samazinājuma vienību izmaksu aprēķināšanu vides projektos,
- pievērst lielāku vērību dialogam ar Krieviju par institucionālu attīstību, jo īpaši uzsverot iespēju izveidot vairāk saimnieciski dzīvotspējīgu projektu komunālajā infrastruktūrā, piemēram, ūdensapgādē un notekūdeņu attīrīšanā, pārtikas rūpniecībā, piemēram, lielās dzīvnieku fermās, kā arī citās nozarēs, lai nodrošinātu tīrākus ražošanas procesus;

lai steidzami uzsāktu darbības investīciju veicināšanai, kas nepieciešamas HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna mērķu sasniegšanai, **MĒS VIENOJAMIES** rīkot “apņemšanās konferenci”, šoreiz solot ne tikai monetāros resursus, bet arī solot piešķirt prioritāti iepriekš minēto trūkumu novēršanai, veicot konkrētas darbības noteiktajā laika periodā, tādējādi mēģinot nodrošināt, ka vides nozares projektiem, nevis citu nozaru projektiem, kuriem ir lielāka un ne tik sarežģīta uzbūve, tiek dota priekšroka galīgajā projektu izvēles posmā.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna īstenošana un pārskatīšana

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna īstenošana un pārskatīšana

MĒS VIENOJAMIES pārraudzīt un novērtēt Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas statusu, izmantojot apstiprinātos rādītājus, kā arī HELCOM tematiskos novērtējumus, ikgadējās HELCOM rādītāju faktu lapas un citu pieejamo informāciju;

MĒS NOLEMJAM 2013. gadā rīkot HELCOM ministru sanāksmi, lai novērtētu valstu programmu efektivitāti un pārskatītu to ekoloģisko mērķu sasniegšanas progresu, kuri raksturo labu Baltijas jūras ekoloģisko stāvokli. Rīcības plāns tiks koriģēts, pamatojoties uz šo pārskatu, un rādītāju kopas ar saistītajiem mērķiem tiks aktualizētas, lai nodrošinātu to atbilstību mērķu sasniegšanai;

piešķirot HELCOM Baltijas jūras rīcības plānam politisku prioritāti, **MĒS VIENOJAMIES** par nepieciešamību Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas procesu vadīt augstā līmenī; tāpēc

MĒS NOLEMJAM izveidot Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas grupu un lemt par tās pilnvarām HELCOM 29/2008 sanāksmē;

īstenošanas procesam jānotiek ciešā visu pašreizējo un nākotnes HELCOM dalībvalstu sadarbībā, un, iespējams, būs jākoriģē HELCOM darba struktūra.

Rekomendācijas

Rekomendācijas

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/4,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ņemot vērā Helsinku konvencijas 20. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

GROZĪJUMI 1992. GADA HELSINKU KONVENCIJAS III PIELIKUMĀ “KRITĒRIJI UN PASĀKUMI, LAI NOVĒRSTU PIESĀRŅOJUMU NO SAUSZEMES AVOTIEM”

KOMISIJA,

ŅEMOT VĒRĀ 1992. gada Helsinku konvencijas 32. pantā aprakstīto pielikumu grozīšanas procedūru;

NOLEMJ:

- a) grozīt 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas III pielikumu saskaņā ar šīs rekomendācijas pielikumu,
- b) lūgt deponitārei valdībai paziņot dalībvalstīm šos grozījumus kopā ar Komisijas ieteikumu, lai tos apstiprinātu; un
- c) noteikt, ka apstiprinātie grozījumi stāsies spēkā vienu gadu pēc tam, kad būs pieņemta šī HELCOM rekomendācija;

PIEPRASA dalībvalstu valdībām ziņot par III pielikuma grozījumu īstenošanas norisi saskaņā ar noteiktajiem termiņiem un 1992. gada Helsinku konvencijas 16. panta 1. punktu.

Pārskatīts III pielikums “Kritēriji un pasākumi, lai novērstu piesārņojumu no sauszemes avotiem”

II daļa. Lauksaimniecības radītā piesārņojuma novēršana

1. noteikums. Vispārīgi noteikumi

Saskaņā ar attiecīgajām šīs konvencijas daļām dalībvalstis ievieš turpmāk minētos pasākumus un ņem vērā videi labvēlīgāko praksi (*BEP*) un labāko pieejamo tehnoloģiju (*BAT*), lai samazinātu piesārņojumu no lauksaimniecības darbībām. Dalībvalstis izstrādā vadlīnijas, kurās ir iekļauti turpmāk minētie jautājumi, un ziņo par to Komisijai.

2. noteikums. Augu barības elementi

Dalībvalstis valsts tiesību aktos vai vadlīnijās ievieš turpmāk minētos galvenos principus un pielāgo tos apstākļiem valstī, lai samazinātu nelabvēlīgo lauksaimniecības ietekmi uz vidi. Norādītās prasības uzskatāmas par minimumu, kas jāievieš valsts tiesību aktos.

1. Dzīvnieku blīvums

Lai nodrošinātu, ka mēslu daudzums nav pārmērīgi liels salīdzinājumā ar aramzemes platību, dzīvnieku skaitam saimniecībā jābūt proporcionālam zemes platībai, kurā mēslus iestrādā, un šo proporciju izsaka ar dzīvnieku blīvumu. Nosakot maksimālo dzīvnieku skaitu, jāņem vērā nepieciešamība līdzsvarot fosfora un slāpekļa daudzumu mēslos un kultūraugu prasības saistībā ar augu barības elementiem.

2. Lauksaimniecības dzīvnieku novietņu atrašanās vieta un plānojums

Lauksaimniecības dzīvnieku mītnēm un līdzīgām dzīvnieku novietnēm jābūt novietotām un projektētām tā, lai nepiesārņotu pazemes un virszemes ūdeņus.

3. Mēslu krātuves būvniecība

Mēslu krātuves kvalitātei jābūt tādai, lai nerastos noplūdes. Krātuves ietilpībai jābūt pietiekami lielai, lai nodrošinātu, ka mēslus iestrādā tikai tad, kad augi var izmantot barības elementus. Minimālajai ietilpībai jābūt tādai, lai nodrošinātu mēslu uzkrāšanu 6 mēnešus.

Mēslu krātuve jābūvē tā, lai nevarētu notikt nejaušas noplūdes un lai tā būtu pietiekami kvalitatīva, tādējādi pasargājot no mēslu aizplūšanas. Ņemot vērā dažādos mēslu veidus, jāapsver šādi principi:

- pakaišu kūtsmēsli jāglabā kūtsmēsliem paredzētos iežogotos laukumos, kuros ir ūdensizturīgas pamatnes un sienas,
- šķidrmēsli un šķidrie saimniecības atkritumi jāglabā tvertnēs no cieta materiāla, kas ir ūdensnecaurlaidīgs un izturīgs pret bojājumiem, ko var radīt darbības ar mēsliem.

Kūtsmēsli jāizmanto tā, lai sekmētu pēc iespējas lielāku utilizācijas efektivitāti.

Jāveicina lauksaimnieku sadarbība kūtsmēsli izmantošanas jomā.

5. Lauksaimniecības notekūdeņi, mēsļu un skābbarības notekūdeņi

Notekūdeņi no dzīvnieku novietnēm jāglabā vircai un šķidrmēsliem paredzētās krātuvēs vai arī jāattīra piemērotā veidā, lai novērstu piesārņojumu. Notekūdeņi, kas rodas no mēsliem vai sagatavojot un glabājot skābbarību, jāsavāc un jānovada vircai un šķidrmēsliem paredzētās krātuvēs.

6. Organisko mēsļu izmantošana

Organiskie mēsli (šķidrmēsli, pakaišu kūtsmēsli, virca, notekūdeņu dūņas, komposts utt.) jāizmanto tā, lai nodrošinātu augstu izmantošanas efektivitāti. Organiskie mēsli jāiestrādā tā, lai samazinātu augu barības elementu zuduma iespējamību, un tos nedrīkst iestrādāt sasalušās, ar ūdeni piesātinātās vai ar sniegu klātās augsnēs. Lietojot organiskos mēslus uz kailas augsnes, tie jāiestrādā pēc iespējas ātrāk. Jānosaka periodi, kad nekāda mēslojuma izmantošana nav pieļaujama.

7. Barības elementu devas

Barības elementu lietojumam lauksaimniecības zemēs jābūt ierobežotam un paredzamajām vajadzībām pēc augu barības elementiem jāatbilst barības elementu piegādei no augsnes, kā arī jāizmanto tādas barības vielas, kas samazina eitrofikāciju.

Izstrādājot valsts vadlīnijas, tajās jāiekļauj mēslošanas ieteikumi, kuros ņem vērā:

- augsnes stāvokli, barības elementu saturu augsnē, augsnes tipu un nogāzes stāvumu,
- klimatiskos apstākļus un apūdeņošanu;
- zemes izmantošanu un lauksaimniecības praksi, tostarp augu seku,
- visus potenciālos ārējos barības elementu avotus.

Organisko mēsļu lietojums, ieskaitot pašu dzīvnieku atstātos mēslus, vienā gadā nedrīkst pārsniegt mēsļu apjomu, kuram atbilst

- 170 kg/ha slāpekļa,
- 25 kg/ha fosfora,

lai novērstu barības elementu pārpalikumu, ņemot vērā augsnes īpatnības, lauksaimniecības praksi un kultūraugu veidus.

8. Ziemā ar kultūraugiem klātās platības

Atbilstošos rajonos rudens un ziemas periodā lauksaimniecībā izmantojamām platībām jābūt klātām ar pietiekamu veģetāciju, lai efektīvi samazinātu augu barības elementu zudumus.

9. Ūdeņu aizsardzības pasākumi un platības barības elementu samazināšanai

Jāievieš aizsardzības pasākumi, lai novērstu augu barības elementu noplūdes, īpaši attiecībā uz

- virszemes ūdeņiem — ja nepieciešams, jāizveido buferzonas, krasta zonas vai nosēdbaseini,
- pazemes ūdeņiem — ja nepieciešams, jāizveido pazemes ūdeņu aizsardzības zonas; jāievieš attiecīgi pasākumi, piemēram, samazinātas mēslošanas devas, zonas, kur mēslojuma iestrādāšana ir aizliegta, kā arī daudzgadīgo zālāju platības,

-
- platībām augu barības elementu zudumu samazināšanai – jā saglabā mitrāju platības un, kur iespējams, tās jāatjauno, lai varētu samazināt augu barības elementu noplūdes un saglabāt bioloģisko daudzveidību.

10. Amonjaka emisija

Lai samazinātu emisijas no lauksaimniecības dzīvnieku novietnēm, pārmērīgs slāpekļa atlikums organiskajos mēslos jānovērš, noregulējot lauksaimniecības dzīvnieku uztura sastāvu atbilstoši katras sugas prasībām. Putnkopībā emisija jāsamazina, mazinot mēsļu mitrumu vai pēc iespējas ātrāk savācot mēslus to glabāšanai ārpus novietņu sistēmas.

Jāizstrādā programmas, tostarp stratēģijas un pasākumi, lai samazinātu ar lopkopību saistīto amonjaka izgarošanu.

Vircas un šķidrmēsļu krātuvēm jāparedz pārsegums vai jāizmanto citas metodes, lai efektīvi samazinātu amonjaka emisiju.

3. noteikums. Augu aizsardzības līdzekļi

Darbības ar augu aizsardzības līdzekļiem jāveic un tie jāizmanto tikai atbilstoši nacionālai riska mazināšanas stratēģijai, kas balstīta uz labāko vides praksi. Stratēģija jāveido, apzinot pastāvošās problēmas un nosakot piemērotus mērķus. Stratēģijā jāiekļauj šādi pasākumi:

1. Reģistrēšana un apstiprināšana

Augu aizsardzības līdzekļus nedrīkst pārdot, ievest vai lietot, ja tie nav reģistrēti un nav saņemta atļauja no valsts iestādēm.

2. Uzglabāšana un darbības ar augu aizsardzības līdzekļiem

Darbības ar augu aizsardzības līdzekļiem jāveic un tie jālieto tā, lai novērstu izšķakstīšanās vai izlīšanas risku. Bīstamākais posms ir transportēšana un iekārtu uzpildīšana un tīrīšana. Jānovērš jebkura augu aizsardzības līdzekļu nonākšana ārpus apstrādājamām lauksaimniecības platībām. Augu aizsardzības līdzekļu atlikumi jālikvidē saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

3. Licence

Augu aizsardzības līdzekļu komerciālai izmantošanai nepieciešama licence. Lai iegūtu licenci, nepieciešama atbilstoša izglītība un apmācības, kā rīkoties ar augu aizsardzības līdzekļiem, lai nodrošinātu vismazāko ietekmi uz veselību un vidi. Lietotāju zināšanas par darbībām ar augu aizsardzības līdzekļiem un lietošanu ir regulāri jāpapildina.

4. Lietošanas tehnoloģija

Lietošanas tehnoloģijai un praksei ir jābūt tādai, lai novērstu augu aizsardzības līdzekļu neparedzētu noplūdi. Jāveicina aizsargjoslu vai zonu izveide gar virszemes ūdens objektiem. Apstrādei ar augu aizsardzības līdzekļiem ir aizliegts izmantot lidmašīnas; izņēmuma gadījumos tam nepieciešama atļauja.

5. Smidzināšanas iekārtu pārbaude

Jāveicina regulāra smidzināšanas iekārtu pārbaude, lai, izsmidzinot augu aizsardzības līdzekļus, nodrošinātu vajadzīgo rezultātu.

6. *Alternatīvas kontroles metodes*

Jāveicina alternatīvu augu aizsardzības kontroles metožu izstrāde.

4. noteikums. Vides atļaujas

Saimniecībām, kurās mājlopu skaits pārsniedz noteiktu līmeni, nepieciešamas atļaujas, ņemot vērā ar ietekmi uz vidi saistītos aspektus šajās saimniecībās.

Mājputnu, cūku un liellopu intensīvās audzēšanas novietnēm, kurās ir vairāk nekā 40 000 vietu mājputniem, 2000 vietu nobarojamām cūkām (ar svaru virs 30 kg), 750 vietu sivēnmātēm vai 400 liellopu vienību, nepieciešama ar attiecīgām iestādēm pilnībā saskaņota atļauja.

Atļaujās jāņem vērā visi saimniecības vides raksturlielumi, piemēram, emisija gaisā, ūdenī un augsnē, atkritumu radīšana un vides avāriju novēršana. Atļauju nosacījumu pamatā jābūt labākai pieejamai tehnoloģijai.

Kompetentās iestādes, nosakot atļauju nosacījumus, var ņemt vērā saimniecības tehniskos raksturlielumus, tās ģeogrāfisko atrašanās vietu un vietējos vides apstākļus.

Šādas lielas lopkopības saimniecības jāuzskata par punktveida piesārņojuma avotiem un tajās jāpiemēro atbilstoši pasākumi.

Novietnēs, kurās ir vairāk nekā 100 dzīvnieku vienību, dalībvalstīm jāievieš vispārīgi noteikumi vai vienkāršota atļauju sistēma, lai nodrošinātu šajā pielikumā iekļauto prasību īstenošanu.

Abas šīs atļauju sistēmas jāpiemēro esošām un jaunām novietnēm, kā arī tādām esošajām novietnēm, kurās līdz 2012. gadam tiks veikta būtiska pārbūve.

5. noteikums. Monitorings un novērtēšana

Dalībvalstis savās valsts programmās raksturo šajā pielikumā minēto pasākumu īstenošanu un monitoringu.

Lai novērtētu pasākumu efektivitāti, dalībvalstis izstrādā projektus ar mērķi izvērtēt pasākumu iedarbību un lauksaimniecības nozares ietekmi uz vidi.

6. noteikums. Izglītības, informācijas un pilnveidošanās dienests

Dalībvalstis veicina izglītības, informācijas un pilnveidošanās (konsultatīvā dienesta) sistēmas vides jautājumos lauksaimniecības nozarē.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/5,

aizstāj HELCOM rekomendācijas 7/3, 9/2 un 16/9,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ņemot vērā Helsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

KOMUNĀLO NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES UZ 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 6. panta 1. punktu, kurā dalībvalstis apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras reģiona piesārņojumu no sauszemes avotiem;

NEMOT VĒRĀ arī Helsinku konvencijas 3. pantu, kurā dalībvalstis vienojas atsevišķi vai kopīgi veikt visus atbilstošos likumdošanas, administratīvos vai citus attiecīgos pasākumus ar mērķi novērst un mazināt piesārņojumu, lai veicinātu Baltijas jūras reģiona ekoloģisko sanācību;

ATSAUCOTIES UZ 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 5. pantu, kurā dalībvalstis apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras vides piesārņojumu, ko rada kaitīgas vielas;

TURKLĀT ATSAUCOTIES UZ 1988. gada Helsinku komisijas 9. sanāksmes ministru deklarāciju, kurā ir izteikts aicinājums ievērojami samazināt piesārņojumu no sauszemes;

TURKLĀT ATSAUCOTIES UZ 1988. gada rekomendāciju 9/2 par pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt izplūdes no pilsētu teritorijām, izmantojot efektīvas notekūdeņu attīrīšanas metodes, kas nosaka fosfora samazināšanu līdz 1,5 mg/l tādās attīrīšanas iekārtās, kuras apkalpo vairāk nekā 10 000 c.e.;

TURKLĀT ATSAUCOTIES ARĪ UZ 2005. gada neoficiālās ministru sanāksmes un 27. Helsinku komisijas sanāksmes rezultātu, kas aicina uz turpmāku rīcību saistībā ar Baltijas jūru un nosaka Baltijas jūras rīcības plāna (*Baltic Sea Action Plan — BSAP*) izstrādi;

TURKLĀT ATSAUCOTIES UZ 2007. gada ministru sanāksmi, kurā ministri pieņēma Baltijas jūras rīcības plānu, kas aicina uz steidzamām darbībām, lai samazinātu biogēnu noplūdi Baltijas jūras reģionā;

ATZĪSTOT ARĪ, ka pilsētas teritorijā kanalizācijas sistēma un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas jāuzskata par vienu vienību, risinot piesārņojuma slodzes jautājumu. Tomēr praktisku apsvērumu dēļ šajā rekomendācijā ir ietverta tikai tā ūdens apjoma attīrīšana, kas ieplūst notekūdeņu attīrīšanas iekārtās. Piesārņojuma slodze, kas rodas, pārplūstot kanalizācijas cauruļvadiem, kvalitatīvi reglamentēta rekomendācijas 7/5 e) apakšpunktā. Noris nepārtraukts darbs, lai to stiprinātu, nosakot konkrētas vērtības;

ATZĪSTOT ARĪ nepieciešamību pilnveidot esošās kanalizācijas sistēmas;

ATZĪSTOT, ka komunālie notekūdeņi ir būtisks jūras vides piesārņojuma avots;

ATZĪSTOT ARĪ, ka ir nepieciešama uzlabota fosfora atdalīšana Baltijas jūras reģionā;

ATZĪSTOT ARĪ, ka fosfors no vidēja izmēra komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām veicina Baltijas jūras eutrofikāciju;

ATZĪSTOT ARĪ, ka vairākās Baltijas jūras reģiona daļās nepieciešama uzlabota slāpekļa atdalīšana;

VĒLOTIES ierobežot šādu piesārņojumu, veicot komunālo notekūdeņu efektīvu attīrīšanu;

IESAKA Helsinku konvencijas dalībvalstu valdībām turpmāko:

A. Kanalizācijas sistēmu izstrāde

1. Pilsētas (komunālie) notekūdeņi, kas rodas no mājāsaimniecībām (sadzīves notekūdeņi) vai rūpnieciskiem uzņēmumiem jāsavāc un jāattīra pirms to novadīšanas ūdenstilpnē. Apvados var izmantot tika ārkārtas gadījumos.
2. Rūpniecības notekūdeņu sastāvā esošās vielas nedrīkst sabojāt kanalizācijas sistēmu.
3. Jaunās apbūvēs jāievieš atdalīta un/vai daļēji atdalīta kanalizācijas sistēma.
4. Kanalizācijas cauruļvadi jāuztur un jāatjauno tā, lai samazinātu infiltrāciju un eksfiltrāciju.
5. Tīrā infiltrācija lielākajos sateces baseina apgabalos nedrīkst pārsniegt gada vidējās mazūdens perioda plūsmas 100 % apjomu.

B. Baltijas jūras reģiona sateces baseinā izplūdušo komunālo notekūdeņu attīrīšana

1. Robežvērtības tādām vielām, kas ir kaitīgas ar notekūdeņiem sajauktam ūdenim, ko nevar attīrīt komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās vai kas ir kaitīgs kanalizācijas sistēmām vai attīrīšanas iekārtu darbībai, jānosaka atsevišķi rūpniecībai un citām attiecīgajām nozarēm, kas veic netiešu izvadi, pamatojoties uz vislabāko ekoloģisko praksi un vislabāko pieejamo tehnoloģiju.
2. Sadzīves notekūdeņi vai līdzīga veida notekūdeņi, kas tiek savākti centrālā notekūdeņu sistēmā un attīrīti tādās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, kuru slodze ir līdzvērtīga 300–2000 c.e., jāattīra tā, lai nodrošinātu šādu rezultātu:
 - vismaz 80 % BSP₅ samazinājumu jeb 25 mg/l,
 - vismaz 70 % kopējā fosfora samazinājumu jeb 2 mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos,
 - vismaz 30 % kopējā slāpekļa samazinājumu jeb 35 mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos, kas jutīgi pret slāpekli.

Alternatīvi jāpiemēro samazinājuma prasības, kas norādītas HELCOM rekomendācijā 28E/6 par notekūdeņu vietējo attīrīšanu viengimeņu mājās, mazos uzņēmumos un apdzīvotās vietās līdz 300 cilvēku ekvivalentiem (c.e.).

3. Sadzīves notekūdeņi vai līdzīga veida notekūdeņi, kas tiek savākti centrālā notekūdeņu sistēmā un attīrīti tādās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, kuru slodze ir līdzvērtīga **2000–10 000 c.e.**, jāattīra tā, lai nodrošinātu šādu rezultātu:
 - vismaz 80 % BSP₅^{*} samazinājumu^{**} jeb lielāko BSP₅ koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 15 mg/l,

^{*} Aprēķināti kā gada vidējie rādītāji ar nitrifikācijas inhibitoru.

^{**} Šajā rekomendācijā — iekārtu slodzes attiecība.

- vismaz 80 % kopējā fosfora samazinājumu jeb lielāko kopējā fosfora koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 1^{***} mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos,
 - vismaz 30 % kopējā slāpekļa^{****} samazinājumu, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos, kas jutīgi pret slāpekli.
4. Sadzīves notekūdeņi vai līdzīga veida notekūdeņi, kas tiek savākti centrālā notekūdeņu sistēmā un attīrīti tādās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, kuru slodze ir līdzvērtīga **10 001-100 000 c.e.**, jāattīra pēc iespējas ātrāk tādā veidā, lai nodrošinātu šādu rezultātu:
- vismaz 80 % BSP₅ samazinājumu jeb lielāko BSP₅ koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 15 mg/l,
 - vismaz 90 % kopējā fosfora samazinājumu jeb lielāko kopējā fosfora koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 0,5^{*****} mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos,
 - kā minimums 70–80 % kopējā slāpekļa samazinājumu jeb lielāko kopējā slāpekļa koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 15 mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos, kas jutīgi pret slāpekli.
5. Sadzīves notekūdeņi vai līdzīga veida notekūdeņi, kas tiek savākti centrālā notekūdeņu sistēmā un attīrīti tādās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, kuru slodze ir **lielāka par 100 000 c.e.**, jāattīra pēc iespējas ātrāk tādā veidā, lai nodrošinātu šādu rezultātu:
- vismaz 80 % BSP₅ samazinājumu jeb lielāko BSP₅ koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 15 mg/l,
 - vismaz 90 % kopējā fosfora samazinājumu jeb lielāko kopējā fosfora koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 0,5 mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos,
 - kā minimums 70–80 % kopējā slāpekļa samazinājumu jeb lielāko kopējā slāpekļa koncentrāciju attīrīšanas iekārtu notekūdeņos — 10^{*****} mg/l, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos, kas jutīgi pret slāpekli.
6. Alternatīvi jāpiemēro 1., 2., 3., 4. un 5. punktā noteiktās prasības individuālām attīrīšanas iekārtām, ja var pierādīt, ka minimālais procentuālais tādās vispārējās slodzes samazinājums, kas ieplūst visās sateces baseina komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, ir vismaz 90 % kopējā fosfora, veicot tiešu vai netiešu izvadi jūras reģionos, un 75 % kopējā slāpekļa tādās iekārtās, kas tieši vai netieši izvada jūras reģionos, kas ir jutīgi pret slāpekli.
7. Dalībvalstīm jānodrošina, lai komunālie notekūdeņi, kas ieplūst kanalizācijā pirms izvades, atbilstu 2., 3., 4. un 5. punktā noteiktajām prasībām, neierobežojot esošos un dalībvalstīm, kas ir arī ES dalībvalstis, piemērojamos tiesību aktus, saskaņā ar šo grafiku:
- vēlākais līdz 2010. gada 31.decembrim izvadēm no aglomerācijām, kurās ir vairāk nekā 200 000 c.e.,
 - vēlākais līdz 2012. gada 31.decembrim izvadēm no aglomerācijām, kurās ir vairāk nekā 100 000 c.e.,
 - vēlākais līdz 2015. gada 31.decembrim izvadēm no aglomerācijām, kurās ir 10 000–100 000 c.e.,

*** Mērķa vērtība, aprēķināta kā gada vidējie rādītāji.

**** Kopējais slāpekļis nozīmē kopējā ar Kjeldāla metodi noteiktā slāpekļa (organisks + NH₄), nitrātu (NO₃) slāpekļa un nitrītu (NO₂) slāpekļa summu.

***** Rekomendācijā norādītās koncentrācijas vērtības ir mērķa vērtības, kas aprēķinātas kā gada vidējie rādītāji

***** Aprēķināts kā gada vidējie rādītāji. Tomēr slāpekļa prasības var arī pārbaudīt, izmantojot ikdienas vidējos rādītājus, ja tiek pierādīts, ka ir sasniegts vienāds aizsardzības līmenis. Šādā gadījumā kopējā slāpekļa ikdienas vidējais rādītājs nevienā paraugā nedrīkst pārsniegt 20 mg/l, ja temperatūra no notekūdeņiem bioreaktorā ir lielāka vai vienāda ar 12 °C. Ņemot vērā reģionālos klimatiskos apstākļus, nosacījumus attiecībā uz temperatūru var aizstāt ar darbības laika ierobežojumu.

-
- vēlākais līdz 2018. gada 31.decembrim izvadēm no aglomerācijām, kurās ir 2000–10 000 c.e.,
 - vēlākais līdz 2018. gada 31.decembrim izvadēm no aglomerācijām, kurās ir 300–2000 c.e.

Alternatīvi aglomerācijās, kurās ir vairāk nekā 10 000 c.e., ieteikums par fosfora attīrīšanu notekūdeņos būtu 1,0 mg/l jeb 90 % samazinājums līdz 2013. gadam.

Lēmumu par 0,5 mg/l prasības īstenošanu HELCOM dalībvalstis pieņems atbilstoši valsts programmām līdz 2010. gadam;

IESAKA ARĪ, lai dalībvalstis ik pēc trijiem gadiem iesniedz ziņojumu Helsinku komisijai, sākot no 2010. gada nogales un iekļaujot datus par 2009. gadu;

IESAKA ARĪ, lai dalībvalstis atkārtoti izvērtē šo rekomendāciju un vēlreiz apspriež 2015. gadā, ņemot vērā jaunas iestrādes valsts, starptautiskā un ES līmenī;

IESAKA ARĪ, lai dalībvalstis izveido programmu šīs rekomendācijas īstenošanai un iesniedz Helsinku komisijai informāciju par programmu vēlākais līdz 2009. gada 31.decembrim.

**PARAUGS ZIŅOJUMAM SAISTĪBĀ AR HELCOM REKOMENDĀCIJU
28E/5 PAR KOMUNĀLO NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANU**

Vadošā valsts: Zviedrija

Valsts:

Gads:

A. Komunālās kanalizācijas tīklu izstrāde

1. Kāds kanalizācijas sistēmas veids	Apvienots	Daļēji apvienots	Atdalīts
a) tiek izmantots (katra veida procentuālais garums vai pakāpe 1, 2, 3);			
b) tiek izvēlēts jaunās apbūvēs (katra veida procentuālā vērtība vai pakāpe)			
2. Cik lielā mērā tiek remontēti kanalizācijas cauruļvadi (piem., km/gadā, noteiktas zonas utt.)?			
3. Vai tīklu remontēšanu nosaka centrālā, reģionālā vai vietējā valdība?			
4a. Vai ir veikts novērtējums par tīrās infiltrācijas apjomu kanalizācijas sistēmās lielākajos sateces baseina reģionos?	Jā	Nē	Nav zināms
4b. Ja novērtējums ir veikts, vai rezultāti atbilst ieteiktajiem maksimālajiem 100 % pamatplūsmas infiltrācijas rādītājiem?	Jā	Nē	Daļēji

B. Komunālo notekūdeņu attīrīšana

1. Vai ir noteiktas robežvērtības vai mērķa vērtības dažādām vielām, kas ir atļautas kanalizācijas sistēmā un/vai notekūdeņu attīrīšanas iekārtās? Ja ir, lūdzu, iesniedziet šādu vielu sarakstu (vai, ja šis saraksts jau ir iesniegts iepriekš, norādiet atsauci uz iepriekš iesniegto dokumentu).				
2. Personu skaits (miljons iedzīvotāju) un procentuāls iedzīvotāju skaits, kuriem ir pieslēgums komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.				
3. Norādiet iekārtu un apkalpoto iedzīvotāju skaitu dažādu lielumu kategorijās:				
	101– 2000 c.e.	2001– 10 000 c.e.	10 001– 100 000 c.e.	> 100 000 c.e.
a) Baltijas jūras piekrastē				
b) Baltijas jūras sateces baseinā				
c) atrodas zonās, kas ir jutīgas pret				

slāpekli				
d) atrodas zonās atbilstoši slāpekļa atdalīšanas prasībām				
e) atbilstoši fosfora atdalīšanas prasībām				
e) atbilstoši BSP atdalīšanas prasībām				
4. Dažādas attīrīšanas metodes, procentuāls apkalpoto iedzīvotāju skaits:				
	Kopējā novadīšana Baltijas jūras sateces baseina zonā	Tieša novadīšana Baltijas jūrā		
a) neattīrīta				
b) mehāniska				
c) bioloģiska				
d) ķīmiska				
e) bioloģiska-ķīmiska				
f) citas metodes				
5. Notekūdeņu plūsma, miljons m ³ /a				
6. Vielu novadīšana ūdenī no attīrītiem notekūdeņiem, t/a:				
a) BSP _{5 ATU}				
b) fosfors				
c) slāpekļis				
7. Samazinājums, procentos:				
a) BSP _{5 ATU}				
b) fosfors				
c) slāpekļis				
8. Vielu novadīšana ūdenī no neattīrītiem notekūdeņiem (pārplūdes un apvadi):				
a) tilpums, miljons m ³ /a				
b) BSP _{5 ATU} , t/a				
b) fosfors, t/a				
c) slāpekļis, t/a				
9. Raksturojiet, kā ir novērtētas zonas, kas ir/nav jutīgas pret slāpekli: metodes vai atsauce uz publikāciju.				
10. Raksturojiet, kā ir īstenota rekomendācija par komunālo notekūdeņu attīrīšanu: jauni tiesību akti, esošo tiesību aktu grozījumi vai citi paņēmieni.				
11. Lūdzu, iesniedziet karti, kurā norādītas zonas, kas ir jutīgas pret slāpekli.				

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/6,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ņemot vērā Helsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

NOTEKŪDEŅU VIETĒJĀ ATTĪRĪŠANA VIENĢIMEŅU MĀJĀS, MAZOS UZŅĒMUMOS UN APDZĪVOTĀS VIETĀS LĪDZ 300 CILVĒKU EKVIVALENTU(C.E.)

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES UZ 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 6. panta 1. punktu, kurā dalībvalstis apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras reģiona piesārņojumu no sauszemes avotiem, visiem avotiem *inter alia* piemērojot videi labvēlīgāko praksi un punktveida avotiem —labāko pieejamo tehnoloģiju;

ŅEMOT VĒRĀ Helsinku konvencijas 3. pantu, kurā dalībvalstis vienojas atsevišķi vai kopīgi veikt visus atbilstošos likumdošanas, administratīvos vai attiecīgos pasākumus ar mērķi novērst un mazināt piesārņojumu, lai veicinātu Baltijas jūras reģiona ekoloģisko sanācību;

ATSAUCOTIES UZ 1988. gada ministru deklarāciju un 1990. gada Baltijas jūras deklarāciju un *inter alia* aicinot ievērojami samazināt difūzo avotu radīto ieplūdi;

ATSAUCOTIES ARĪ UZ HELCOM rekomendāciju 9/2, kurā ir uzsvērta efektīvu notekūdeņu attīrīšanas metožu izmantošana;

ATZĪSTOT, ka ievērojamu daļu Baltijas jūras reģionā konstatēto eutrofikācijas problēmu rada biogēnu noplūdes no difūziem avotiem;

ATZĪSTOT, ka to notekūdeņu novadīšana, ko rada avoti ārpus komunālo notekūdeņu savākšanas sistēmām, piemēram, vienģimeņu mājas, mazi uzņēmumi un apdzīvotas vietas, ir sauszemes avots, no kura ievērojams daudzums biogēno elementu, iespējams, tieši vai netieši nonāk jūras vidē;

ŅEMOT VĒRĀ, ka stingrākas prasības notekūdeņu vietējai attīrīšanai ārpus kanalizācijas cauruļvadu tīkliem, iespējams, uzlabos ūdens kvalitāti arī tādos vietējos ūdens objektos un seklās akās, ko izmanto dzeramā ūdens ieguvei;

NORĀDOT, ka šajā rekomendācijā ir izmantotas šādas definīcijas:

Pelēkais ūdens:	sadzīves procesu laikā radušies nerūpnieciski notekūdeņi, piemēram, no trauku, veļas mazgāšanas, kā arī no mazgāšanās, izņemot cilvēku ekskrementus,
Melnais ūdens:	sadzīves notekūdeņi, kuros ir cilvēku ekskrementi,
Sausās tualetes kompostēšana:	tualetes sistēma, kurā nav skalojamā ūdens, lai atbrīvotos no cilvēku ekskrementiem un tos bioloģiski pārstrādātu organiskā komposta materiālā;

NORĀDOT, ka šīs rekomendācijas mērķis ir samazināt sadzīves un citu notekūdeņu izplūdes no avotiem, kas atrodas ārpus komunālo notekūdeņu savākšanas sistēmām;

TĀPAT NORĀDOT, ka šī rekomendācija attiecas uz tām notekūdeņu vietējās attīrīšanas sistēmām, kurās ieplūst sadzīves notekūdeņi vai līdzīga veida notekūdeņi no vienģimeņu

mājām, maziem uzņēmumiem vai apdzīvotām vietām, kas atrodas ārpus komunālo notekūdeņu savākšanas sistēmām;

IESAKA dalībvalstu valdībām veicināt turpmāk minēto praksi notekūdeņu vietējā attīrīšanā viengimeņu mājās, mazos uzņēmumos un apdzīvotās vietās, kurās ir līdz 300 c.e.:

1. neattīrītus notekūdeņus nedrīkst tieši novirzīt dabiskās ūdens sistēmās tādās vietās, kas nav pieslēgtas kanalizācijas cauruļvadiem,
2. notekūdeņi no viengimeņu mājām, nelieliem uzņēmumiem un apdzīvotām vietām jāattīra tā, lai emisiju apkārtējā vidē lielākie rādītāji uz vienu iedzīvotāju atbilstu 1. tabulā norādītajām vērtībām.

Labiekārtotai mājāsaimniecībai, kurā ir siltais ūdens, duša, veļas un trauku mazgājamās mašīnas, kā arī ūdens tualete, tas nozīmē pamatsamazinājumu 80 % apjomā BSP₅, 70 % apjomā kopējam fosforam, 29 % apjomā kopējam slāpeklim.

1. tabula. Maksimālā pieļaujamā piecu dienu bioloģiskā skābekļa patēriņa (BSP₅), kopējā fosfora (P_{kop.}) un kopējā slāpekļa (N_{kop.}) dienas slodze uz vienu iedzīvotāju attīrītos notekūdeņos.	
Slodzes parametrs	Pieļaujamā attīrītu notekūdeņu slodze (g persona⁻¹ d⁻¹)*
BSP ₅	8
P _{kop.}	0,65
N _{kop.}	10

* g persona⁻¹ d⁻¹ ir grami uz vienu personu vienā dienā

1. alternatīva. Prasības par emisijām uz vienu iedzīvotāju var nepiemērot, ja var pierādīt, ka notekūdeņu vietējās attīrīšanas iekārtās attīrīto notekūdeņu koncentrācija nepārsniedz šādus rādītājus: BSP₅ — 20 mg/l, P_{kop.} — 5 mg/l un N_{kop.} — 25 mg/l.

2. alternatīva. Prasības par emisijām uz vienu iedzīvotāju var nepiemērot, ja var pierādīt, ka tādas notekūdeņu vietējās attīrīšanas iekārtas, kurās izmanto labāko pieejamo tehnoloģiju (BAT), ir ierīkotas un tiek darbinātas tā, lai nodrošinātu, ka attīrīto notekūdeņu koncentrācija nepārsniedz šādus rādītājus: BSP₅ — 40 mg/l un KSP — 150 mg/l.

3. alternatīva.

Kartēšana

Vietās, kur ūdens objekta kvalitāte neatbilst vajadzīgajai kvalitātei, uzlabota attīrīšana jāievieš tikai tādā gadījumā, ja var pierādīt, ka ūdens objekta sliktās kvalitātes cēlonis ieplūdušie notekūdeņi.

Attīrīšana

Ja māja, kas nav pieslēgta centralizētajai kanalizācijas sistēmai, atrodas vietā, kur ir novērojami iepriekš minētie nosacījumi, jāievieš uzlabota notekūdeņu attīrīšana. Šajā tabulā ir parādīti dažādi attīrīšanas līmeņi atkarībā no ūdens objekta jutības:

Ar notekūdeņiem sajauktā ūdens jutība	Attīrīšanas veids	BSP₅ samazinājums (%)	Fosfora samazinājums (%)	Nitrifikācija (%)
1. kategorija	Uzlabota O, P attīrīšana	95	90	90
2. kategorija	Uzlabota O attīrīšana	95		90
3. kategorija	O, P attīrīšana	90	90	

4. kategorija	O attīrīšana	90		
---------------	--------------	----	--	--

O — organiska viela.

P — fosfors (*P* samazinājums, kāds sasniegts notekūdeņos).

Nitrifikācija — ķīmisks process, kas amonija slāpekli (*NH₄-N*) transformē nitrātā (*NO₃-N*).

3. Divas iespējamās fāzes, lai samazinātu notekūdeņu izplūdi apkārtējā vidē, ir:
- sauso tualetu izmantošana, mazgāšanas līdzekļi, kuros nav fosfātu un ūdens patēriņa samazināšana,
 - notekūdeņu attīrīšana; attīrīšanas līmenis ir atkarīgs no notekūdeņu patēriņa; melnajam ūdenim nepieciešams augstāks attīrīšanas līmenis nekā pelēkajam ūdenim.

Notekūdeņu rašanās un attīrīšanas iespēju piemēri:

- sausās tualetes kompostēšana, atdalot urīnu, un pelēkā ūdens vietējā attīrīšana,
- sausās tualetes kompostēšana un pelēkā ūdens vietējā attīrīšana,
- pelēkā un melnā ūdens atdalīšana, pelēkā ūdens vietējā attīrīšana un melnā ūdens glabāšana un transportēšana uz komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, lai to attīrītu,
- notekūdeņu vietējās attīrīšanas sistēma, kas paredzēta visiem notekūdeņiem,
- vietējā uzglabāšanas tvertne vai nosēdaka, lai notekūdeņus transportētu uz komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām notekūdeņu attīrīšanai.

Kanalizācijas un lietusgāzu ūdens nedrīkst ieplūst notekūdeņu attīrīšanas sistēmā.

Novērtējumus par nepieciešamajiem samazinājuma līmeņiem saistībā ar divām dažādām notekūdeņu rašanās un attīrīšanas kombinācijām, skatiet pielikumā.

4. Jāpievērš uzmanība tam, lai samazinātu dūņu veidošanos un veicinātu tādas sistēmas, kas nodrošina barības elementu otrreizējo pārstrādi un izmantošanu lauksaimniecībā. Dūņas ir jāsavāc, jāglabā un jātransportē uz komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai uz norādītu dūņu apstrādes vietu tādā veidā, lai izvairītos no noplūdes. Dūņas no septiskām tvertnēm vai aktīvo dūņu sistēmām nedrīkst izgāzt ūdens objektos vai to tuvumā.

5. Lai īstenotu šo rekomendāciju, jāpiemēro 10 gadu pārejas posms no tās pieņemšanas datuma māsaimniecībām, kurās ir ūdens tualete, un 14 gadu pārejas posms māsaimniecībām, kurās nav ūdens tualetes;

TĀPAT IESAKA, lai dalībvalstis Komisijai iesniedz ziņojumu par šīs rekomendācijas īstenošanu, pamatojoties uz ziņojuma iesniegšanas prasībām, kādas noteikusi sauszemes piesārņojuma darba grupa.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/7,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ņemot vērā Helsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

PASĀKUMI, KAS VĒRSTI UZ POLIFOSFĀTU (FOSFORA) AIZSTĀŠANU MAZGĀŠANAS LĪDZEKĻOS

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES UZ 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 5. pantu, kurā dalībvalstis saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras reģiona piesārņojumu, ko rada kaitīgas vielas no visiem avotiem, un šajā sakarā ieviest I pielikumā minētās procedūras un pasākumus;

ATSAUCOTIES ARĪ UZ 1992. gada Helsinku konvencijas I pielikumu, kurā fosfors konvencijas 5. panta nolūkos ir definēts kā kaitīga viela;

TURKLĀT ATSAUCOTIES UZ 1998. gada ministru paziņojums, kas aicina īstenot HELCOM rekomendāciju 19/5 par HELCOM mērķi saistībā ar bīstamām vielām, proti, līdz 2020. gadam konvencijas darbības reģionā novērst piesārņojumu, nemitīgi samazinot bīstamo vielu noplūdes, emisijas un zudumus, tādējādi sasniedzot galīgo mērķi, kas attiecībā uz dabiski sastopamām vielām būtu fona vērtībām tuva koncentrācija, bet attiecībā uz sintētiskajām vielām— tuvu nullei;

TURKLĀT ATSAUCOTIES ARĪ UZ četriem stratēģiskajiem mērķiem, kas noteikti, pamatojoties uz HELCOM veikto Baltijas jūras vides monitoringu un novērtējumu, un atspoguļo kopīgi noteiktās galvenās Baltijas jūras vides problēmas, kā arī raksturo vēlamo jūras vides stāvokli — Baltijas jūra bez eitrofikācijas, Baltijas jūra bez bīstamām vielām un Baltijas jūras videi draudzīgas jūrlietas —, kas veicinās labvēlīgu Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības stāvokli;

ATZĪSTOT tādu mazgāšanas līdzekļu relatīvo nozīmi, kuros fosfāti tiek izmantoti kā fosfora piesārņojuma avots, kā arī faktu, ka ir pieejami mazgāšanas līdzekļi, kuros nav izmantoti fosfāti;

TURKLĀT ATZĪSTOT, ka līdztekus fosfātu samazināšanai mazgāšanas līdzekļos jāinvestē arī notekūdeņu attīrīšanā, jo jāsamazina arī citas piesārņojošas vielas un citi avoti;

PATUROT PRĀTĀ piesārņojumu, ko rada fosfora noplūdes no mazgāšanās līdzekļos, kuru sastāvā ir fosfāti, kas veicina eitrofikāciju, kā arī adekvātu darbību lietderību, ievērojot elastīguma principu;

IESAKA Helsinku konvencijas dalībvalstu valdībām turpmāko:

- a) polifosfāti kā mazgāšanu veicinošais aģents patērētāju izmantotajos veļas mazgāšanas līdzekļos jāaizstāj saskaņā ar valsts programmām, pasākumiem un tādu grafiku, kas jāprezentē un par kuru jāizlemj HELCOM ministru sanāksmē 2010. gadā. Praktiskajā ziņā jāpiemēro maksimālais ierobežojums kopējam fosfora saturam, un ieteicamais robežlielums koncentrācijai ir 0,2–0,5 P masas %,

-
- b) jāturpina pētīt iespējas aizstāt polifosfātu izmantošanu par patērētāju lietoto trauku mazgāšanas līdzekļu mīkstinātājiem,
 - c) jāveic turpmākas izpētes par alternatīviem mīkstinātājiem, īpaši par to izmantošanu un ietekmi uz vidi;

IESAKA, lai par darbībām, ko dalībvalstis veic saskaņā ar šo rekomendāciju, Komisija ik gadu saņemtu ziņojumus;

NOLEMJ ARĪ, ka 2010. gadā atkārtoti jāizskata tie apsvērumi par polifosfātu kā patērētāju lietoto trauku mazgāšanas līdzekļu mīkstinātāju izmantošanu, kas minēti b) punktā.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/8,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ņemot vērā Helsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

VIDEI DRAUDZĪGAS METODES, LAI SAMAZINĀTU UN NOVĒRSTU DIOKSĪNU UN CITU BĪSTAMO VIELU EMISIJAS, KO IZRAISA MAZAS SADEDZINĀŠANAS IEKĀRTAS

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES uz 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 6. panta 1. punktu, kurā dalībvalstis apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras reģiona piesārņojumu no sauszemes avotiem, *inter alia* visiem avotiem piemērojot videi labvēlīgāko praksi un punktveida avotiem —labāko pieejamo tehnoloģiju;

ŅEMOT VĒRĀ arī Helsinku konvencijas 3. pantu, kurā dalībvalstis vienojas atsevišķi vai kopīgi veikt visus atbilstošos likumdošanas, administratīvos vai citus pasākumus, lai novērstu un mazinātu piesārņojumu un tādējādi veicinātu Baltijas jūras reģiona ekoloģisko sanācību;

ATSAUCOTIES uz 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 5. pantu, kurā dalībvalstis apņemas novērst un samazināt Baltijas jūras vides piesārņojumu, ko rada kaitīgas vielas;

ATZĪSTOT, ka mazas sadedzināšanas iekārtas ir sauszemes avoti, no kuriem, iespējams, ievērojamas dioksīnu emisijas tieši vai netieši sasniedz jūras vidi;

ATSAUCOTIES uz faktu, ka dioksīnu savienojumi ir tādas bīstamās vielas, kuru gadījumā HELCOM noteicis tūlītējas rīcības nepieciešamību;

ATZĪSTOT ARĪ, ka dioksīni ir toksiski un kancerogēni ūdens organismiem un tiem ūdens ekosistēmā raksturīga biokoncentrācija zemā trofiskajā līmenī;

ATZĪSTOT ARĪ, ka dioksīnu izplūdi no sadzīves sadedzināšanas iekārtām var samazināt, piemērojot videi draudzīgas metodes;

ŅEMOT VĒRĀ, ka dioksīnu mazināšanas pasākumi ietekmē arī citu bīstamo vielu emisijas;

NORĀDOT, ka šajā rekomendācijā izmantotas šādas definīcijas:

- dioksīns nozīmē hlordibenzo-*p*-dioksīna (*PCDD*) un dibenzofurāna (*PCDF*) savienojumus,
- sadzīves sadedzināšanas iekārtas/mazas sadedzināšanas iekārtas nozīmē apkures katlus, krāsnis un atklātus pavardus, kas tiek izmantoti mājokļu apsildīšanai, ēdiena gatavošanai, maizes cepšanai, pirts kurināšanai vai citām līdzīgām darbībām un kuru ievades jauda ir mazāka par 50 kW,
- kurināmais nozīmē cieta kurināmo, kas sastāv no tīra koka, kūdras vai akmeņogļu materiāla;

NORĀDOT ARĪ, ka šīs rekomendācijas mērķis ir novērst un samazināt jūras vides piesārņojumu, piemērojot videi draudzīgas metodes saistībā ar mazu sadedzināšanas iekārtu izmantošanu ar mērķi ierobežot dioksīnu un citu dioksīniem līdzīgu savienojumu emisijas;

NORĀDOT TURKLĀT, ka šī rekomendācija attiecas uz sadedzināšanas iekārtām, kurās tiek izmantots cietais kurināmais;

IESAKA dalībvalstu valdībām veikt nepieciešamos pasākumus, ar kuriem

1. nodrošināt tādas prakses ieviešanu, kurā tiek izmantots arvien vairāk nelielas emisijas sadedzināšanas iekārtu:
 - mazās sadedzināšanas iekārtās jāveicina videi drošu sadedzināšanas iekārtu izmantošana; piegādātāji jāinformē par videi drošām metodēm tādās sadedzināšanas iekārtās, kas nepārsniedz 50 kW, kā arī tie jāiesaista videi labvēlīgākās prakses (*Best Environmental Practises — BEP*) veicināšanā mājāsaimniecībās,
 - uzņēmumos jāiesaka vai jānosaka kā obligāta prasība, ka uzņēmējs katru gadu veic iekšējās pārbaudes un pilnvaroti eksperti (piem., profesionāli skursteņslauķi) regulāri sniedz norādījumus par pareizu tehniskā aprīkojuma izmantošanu;
2. uzlabot sabiedrības informētību:
 - 2.1 sabiedrības informētība jāuzlabo attiecībā uz
 - a) videi draudzīgu metožu svarīgumu, lai samazinātu sadzīves un nelielu uzņēmumu kurtuvēs izmantotu mazu sadedzināšanas iekārtu ietekmi,
 - b) sadzīves sadedzināšanas iekārtu iegādi, kurināmā sagatavošanu un glabāšanu, kā arī sadedzināšanas iekārtu darbību;
 - 2.2. sabiedrības informētība iepriekš minētajos jautājumos jāuzlabo, izstrādājot vadlīnijas un rīkojot informācijas kampaņas, kas paredzētas mājāsaimniecībām un nelieliem uzņēmumiem. Informācijas mērķis ir veicināt šādus pasākumus un metodes:
 - a) uzstādot jaunas iekārtas, jāizvēlas sertificēti izstrādājumi vai tādi izstrādājumi, kuriem ir augsta ekoloģiskā efektivitāte,
 - b) jāuzstāda tikai tādas sadedzināšanas iekārtas, kuru konstrukcija atbilst to izmantošanas mērķim nepieciešamajam enerģijas apjomam,
 - c) sadedzināšanas iekārtas jāizmanto tā, lai optimizētu sadedzināšanas procesu, ņemot vērā vismaz šādus izmantošanas veidus:
 - i) kurināmais
 - kurināmais jāgatavo un jāglabā tā, lai nodrošinātu, ka sadedzinot tas ir sauss,
 - kurināmā kvalitātei un lielumam jābūt viendabīgam,
 - jebkurus tādus atkritumus (plastmasu, papīru, krāsotu koku utt.), kas veicina dioksīnu veidošanos, nedrīkst sadedzināt vai izmantot kā kurināmo. Tomēr koka atkritumus var izmantot kā kurināmo, ja tie nav tādi koka atkritumi, kas, iespējams, satur halogēnos organiskos savienojumus vai smagos metālus, kas rodas, apstrādējot koksnes konservantus vai pārklājumu,
 - ii) iekraušana:
 - katram kurināmā krājumam jāatbilst tādām daudzumam/lielumam, kādam ir paredzēta un konstruēta sadedzināšanas ierīce,

-
- kraušanas biežums jāpielāgo sadedzināšanas ierīcei un jānoregulē tā, lai saglabātu labus sadedzināšanas apstākļus,

iii) darbība:

- iekuršanās laikam jābūt pēc iespējas īsākam un jāizmanto sauss, atbilstošas formas/lieluma kurināmais,
- degšanas laikā jāpielāgo gaisa ieplūde atbilstoši optimāliem sadedzināšanas nosacījumiem; jāizvairās no gaisa trūkuma vai pārpalikuma,

d) regulāri jāveic sadedzināšanas iekārtu apkope, izvēcot smagos pelnus. Regulāri jātīra skursteņi, lai samazinātu dioksīnu emisiju un nepieļautu ugunsgrēku izcelšanos no skursteņiem;

IESAKA ARĪ, lai dalībvalstis 2008. gadā izstrādā noteiktas efektivitātes prasības un emisijas robežvērtības, kas paredzētas mazām sadedzināšanas iekārtām;

IESAKA TURKLĀT, lai dalībvalstis Komisijai iesniedz ziņojumu par šīs rekomendācijas īstenošanu, pamatojoties uz ziņojuma iesniegšanas prasībām, kādas noteikusi sauszemes piesārņojuma darba grupa.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/9,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
NEMOT VĒRĀHelsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

PLAŠA MĒROGA JŪRAS TĒLPISKĀS PLĀNOŠANAS PRINCIPU IZSTRĀDE BALTIJAS JŪRAS REĢIONĀ

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES uz 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Helsinku konvencijas) 3. pantu, kurā dalībvalstis atzīst piesardzības principa izmantošanu, un 15. pantu, kurā dalībvalstis vienojas atsevišķi vai kopīgi veikt visus attiecīgos pasākumus saistībā ar Baltijas jūras reģionu un tās piekrastes ekosistēmām, kuras ietekmē Baltijas jūra, lai saglabātu dabiskos biotopus un bioloģisko daudzveidību, kā arī aizsargātu ekoloģiskos procesus;

ATSAUCOTIES TURKLĀT uz HELCOM rekomendāciju 24/10 par integrētu jūras un piekrastes cilvēku darbību pārvaldības ieviešanu Baltijas jūras reģionā, lai veicinātu integrētu tādu cilvēku darbību pārvaldību, kurām ir ietekme uz jūras vidi;

ATZĪSTOT, ka Baltijas jūras aizsargājamo reģionu tīkls ir būtiska sastāvdaļa plaša mēroga telpiskajā plānošanā, mēs uzsveram, ka dalībvalstīm līdz 2010. gadam jāizpilda to pienākumi, kas noteikti kopīgajā 2003. gada HELCOM/*OSPAR* jūras aizsargājamo teritoriju darba programmā;

PAUŽOT SATRAUKUMU par to, ka jūras un piekrastes teritorijās kļūst arvien intensīvākas tādas cilvēku darbības, kas rada draudus videi;

PATUROT PRĀTĀ to, ka:

- a) Baltijas jūras piekrastes un jūras teritorijās ir unikāla bioloģiskā daudzveidība un resursi, kuru lietošanai un aizsardzībai nepieciešama īpaša, ilgtspējīga un koordinēta plānošana, kā arī jaunas pieejas cilvēku darbību pārvaldībai,
- b) ekosistēmas pieeja mudina uz cilvēku darbību starpnozaru pārvaldību;
- c) jūras un piekrastes teritoriju nepareizas izmantošanas dēļ var rasties neatgriezeniskas pārmaiņas vai ilglaicīgi bojājumi, tādējādi ietekmējot ilgtspējīgu jūras resursu izmantošanu nākamajās paaudzēs,
- d) plaša mēroga jūras telpiskā plānošana ir vispārēja teritorijas pārvaldības metode, kas ļauj nodrošināt pilnīgu un integrētu piekrastes un jūras pārvaldību;

APZINOTIES, ka plaša mēroga jūras teritorijas plānošana var palīdzēt sasniegt tādas pārvaldības mērķus, kuru pamatā ir ekosistēmas pieeja, mazināt lietotāju domstarpības un samazināt cilvēku darbības radīto negatīvo ietekmi pašlaik un nākotnē;

PAUŽOT RŪPES par to, ka jūras un piekrastes teritorijas plānošana netiek veikta visā Baltijas reģionā tādā veidā, kas aizsargā jūras un sauszemes bioloģisko daudzveidību;

ATZĪSTOT, ka dažas plaša mēroga teritorijas plānošanas sastāvdaļas Baltijas jūras reģionā jau ir izstrādātas, piemēram, aizsargājamās jūras teritorijas, satiksmes sadales shēmas, kā arī ES un ES–Krievijas noteikumi par zivsaimniecības pārvaldību (zvejai slēgtas teritorijas);

ATZĪSTOT:

- a) Eiropas Parlamenta un Padomes rekomendāciju par integrētas piekrastes zonu apsaimniekošanas ieviešanu Eiropā (rekomendācija 2002/413/EK),
- b) Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīvu 2007/2/EK, ar kuru izveido telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*);
- c) Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas priekšlikumu, ar kuru izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas direktīva);
- d) priekšlikumu jaunajai Eiropas Savienības jūrlietu politikai ("Ceļā uz turpmāko Savienības jūrlietu politiku: Eiropas redzējums attiecībā uz okeāniem un jūrām");
- e) 1991. gada Konvenciju par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā (Espo konvencija);

TURKLĀT ATZINĪGI NOVĒRTĒJOT pasākumus, ko Baltijas jūras reģionā pašlaik veic dažas HELCOM dalībvalstis un starptautisko iniciatīvu, piemēram, *VASAB 2010**, *Baltic 21* ietvaros, kā arī **ATZĪSTOT** *INTERREG* projektu rezultātus;

NORĀDOT TURKLĀT, ka

- a) lielākajai daļai dalībvalstu ir tiesību akti un politika dažādās jomās saistībā ar tādu darbību integrētu pārvaldību, kuras ietekmē jūras un piekrastes teritorijas,
- b) valsts aģentūrām, privātpersonām un nevalstiskajām organizācijām ir dažādi uzdevumi, intereses, rūpes un pienākumi saistībā ar jūras un piekrastes teritorijām, un dažādās valstīs tie ir atšķirīgi;

NODROŠINOT to, ka visām dalībvalstīm ir brīva piekļuve HELCOM ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (*GIS*) datu bāzei un atļauja izmantot datus teritorijas plānošanas darbībām savās valstīs;

IESAKA dalībvalstīm

- a) kopā izstrādāt jūras un piekrastes plaša mēroga teritorijas plānošanas kopīgus principus, lai atvieglotu Baltijas jūras aizsardzību un ilgtspējīgu izmantošanu,
- b) sniegt trūkstošos telpiskos datus, piemēram, par jūras un piekrastes bioloģisko daudzveidību, dabas resursiem, sauszemes un ūdens teritoriju izmantošanu, demogrāfiju, satiksmi, kuģniecību,
- c) izstrādāt kopīgus risinājumus problēmām, kas saistītas ar piekļuvi telpiskajiem datiem,
- d) nodrošināt HELCOM un citām attiecīgajām pusēm nepieciešamos telpiskos datus, lai veiktu plaša mēroga jūras un piekrastes teritorijas plānošanu,
- e) identificēt un kartēt intereses, pienākumus un jūras izmantošanas veidus, kas mijiedarbojas un/vai ir pretrunā, galvenokārt, lai paplašinātu HELCOM ģeogrāfiskās informācijas sistēmu kā datu avotu un efektīvu rīku, ko izmantot plaša mēroga jūras telpiskajā plānošanā (sistēma saderīga ar Eiropas Vides aģentūras datu bāzi, kurā ir ietverti telpiskie dati),
- f) kopīgi veikt pārrunas par tādām darbībām, kurām varētu būt negatīva pārrobežu ietekme uz vidi un piekrastes iedzīvotājiem.

Šīs rekomendācijas īstenošana regulāri jāizvērtē.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/10,

aizstāj HELCOM rekomendācijas 19/8, 26/1 un 28/1,
pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
NEMOT VĒRĀHelsinki konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

“NETIEŠĀS MAKSAS” SISTĒMAS PIEMĒROŠANA KUĢU ATKRITUMIEM UN ZVEJAS TĪKLOS NOĶERTAJAM JŪRAS PIEGRUŽOJUMAM BALTIJAS JŪRAS REĢIONĀ

KOMISIJA,

ATSAUCOTIES uz 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijas (Konvencijas) 8. pantu, kas mudina izstrādāt un ieviest vienotas prasības atkritumu uzņemšanas iekārtu nodrošināšanai;

ATSAUCOTIES arī uz Konvencijas 9. pantu, kas izvirza īpašu pasākumu nepieciešamību saistībā ar izklaides kuģiem, tostarp atbilstošu izklaides kuģu atkritumu uzņemšanas iekārtu izveidi;

APZINOTIES, ka “netiešās maksas” sistēmai ir divi mērķi — veicināt, lai kuģi atkritumus nogādā krastā, un izvairīties no nevēlamām atkritumu plūsmām starp ostām, tādējādi sekmējot saprātīgu dalīšanos atbildībā par atkritumu apsaimniekošanu;

APZINOTIES ARĪ, ka “netiešās maksas” sistēma ir viens no priekšnoteikumiem, lai ievērojami samazinātu ekspluatācijas un nelikumīgu noplūžu skaitu, tādējādi novēršot jūras vides piesārņojumu no kuģiem;

ATZĪSTOT, ka ostu pārvaldes ir atbildīgas par atkritumu uzņemšanas iekārtu nodrošināšanu atkritumiem, kas minēti 1973. gada Starptautiskajā konvencijā par kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu, ko groza ar to saistītais 1978. gada protokols (MARPOL 73/78), proti, šīs konvencijas I pielikumā (nafta), II pielikumā (kaitīgas šķidrās vielas), IV pielikumā (notekūdeņi) un V pielikumā (sadzīves atkritumi);

ATZĪSTOT arī, ka kravas sūtītājs iekraušanas ostā ir atbildīgs par vienošanos, lai uzņemtu kravas radītos atkritumus, kas minēti MARPOL 73/78 I pielikumā (naftas nosēdumi no kravas tvertnēm);

TURKLĀT ATZĪSTOT, ka kravas saņēmējs izkraušanas ostā ir atbildīgs par vienošanos, lai uzņemtu atkritumus, kas minēti MARPOL 73/78 II pielikumā (kaitīgo šķidro vielu nosēdumi);

IESAKA, ka dalībvalstu valdības piemēro pievienotās vadlīnijas par vienotas “netiešās maksas” sistēmas izveidi savu ostu atkritumu uzņemšanas iekārtu darbībā no 2000. gada 1. janvāra kuģu radītiem atkritumiem, kas minēti MARPOL 73/78 I pielikumā (mašintelpu naftas atkritumi), un no 2006. gada 1. janvāra tādiem atkritumiem, kas minēti MARPOL 73/78 IV pielikumā (notekūdeņi) un V pielikumā (sadzīves atkritumi);

IESAKA, ka “netiešās maksas” sistēma jāattiecina arī uz zvejas tīklos noķerto piegružojumu;

ŅEMOT VĒRĀ, ka Eiropas Savienībā ir pieņemta Direktīva 2000/59/EK par ostas iekārtām kuģu radīto atkritumu un kuģu kravu atlieku uzņemšanai;

PIEPRASA dalībvalstīm atbalstīt vai izvērst aktīvu sadarbību ar Ziemeļjūras reģiona valstīm, lai izveidotu līdzīgu “netiešās maksas” sistēmu arī Ziemeļjūras reģionā;

PIEPRASA, lai dalībvalstu valdības ziņo par šīs rekomendācijas un pievienoto vadlīniju īstenošanu atbilstoši Konvencijas 16. panta 1. punktam.

Vadlīnijas par vienotas “netiešās maksas” sistēmas izveidi, lai kuģu radītos naftas atkritumus no mašīntelpām, kā arī notekūdeņus un sadzīves atkritumus, tostarp zvejas tīklos noķerto jūras piegružojumu, nogādātu ostas atkritumu uzņemšanas iekārtās

1. “Netiešās maksas” sistēmas definīcija

1.1 Šajā kontekstā “netiešās maksas” sistēma ir definēta kā maksājumu sistēma, saskaņā ar kuru parastas kuģu ekspluatācijas radīto kuģu atkritumu un zvejas tīklos noķertā jūras piegružojuma uzņemšanas, apstrādes un izgāšanas izmaksas ir ietvertas ostas nodevā vai tiek citādi iekasētas no kuģa neatkarīgi no tā, vai atkritumi tiek vai netiek nogādāti iekārtās.

1.2 “Netiešās maksas” sistēma neattiecas tikai uz kādu noteiktu kuģu radīto atkritumu veidu.

2. Pienākums maksāt

2.1 Katra jūras kuģa pienākums ir maksāt par tādu naftas nosēdumu, notekūdeņu un sadzīves atkritumu uzņemšanu, apstrādi un izgāšanu, par kuriem uzskata, ka tie rodas, kuģim piestājot jebkurā dalībvalstu ostā neatkarīgi no tā, vai šis konkrētais kuģis faktiski izmantos vai neizmantos ostā pieejamās atkritumu uzņemšanas iekārtas.

2.2 Iepriekš minētajā maksā ir ietverta atkritumu savākšana, apstrāde un pārstrāde, tostarp infrastruktūra, un tā jāsadala starp kuģiem un jāiekasē kā daļa no ostu maksām vai papildus tām.

3. Atbrīvojumi

3.1 Kompetenta iestāde kuģi var atbrīvot no pienākuma maksāt, ja tiek veikti regulāri pārvadājumi un tiek nodrošināts, ka kuģis uz sava rēķina izpilda atkritumu izgāšanas prasību.

3.2 Šajās vadlīnijās regulāri pārvadājumi nozīmē vairākus kuģu reišus, kas tiek veikti ar mērķi nodrošināt satiksmi starp vienām un tām pašām divām vai vairākām ostām, vai vairākus braucienus no vienas un tās pašas ostas uz vienu un to pašu ostu, nepiestājot citās ostās:

i) saskaņā ar publicētu sarakstu vai

ii) tik regulāri vai bieži veicot reišus, ka tie veido identificējamu grafiku.

Reisi jāuzskata par biežiem, ja kuģis ostā piestāj reizi divās nedēļās.

3.3. Kad kuģis piesakās atbrīvojumu saņemšanai, ostas valsts kompetentai iestādei jāpieprasa pierādījumi par kuģa regulāru satiksmi un atkritumu apsaimniekošanas praksi (līgums, kvītis, sadzīves atkritumu reģistrs, naftas reģistrs utt.). Kuģim jāorganizē atkritumu apsaimniekošana atbilstoši līgumam, un saskaņā ar šo vienošanos kuģa atkritumi regulāri jānogādā noteiktā ostā/ostās. Ja kuģis izvēlas atkritumus nogādāt citviet, osta var kuģim prasīt samaksu atbilstoši faktiskajām izmaksām (tiešā maksa).

3.4. Dalībvalstīm jāinformē arī citas plānotā maršruta ostas valstis par izsniegtajiem atbrīvojumiem. Dalībvalstis informēs HELCOM sekretariātu par savām kompetentām iestādēm, kas ir atbildīgas par obligātas piegādes atbrīvojumu piešķiršanu un paziņošanas prasībām.

4 “Netiešās maksas” sistēmas aprēķina pamats

4.1 Kuģim noteiktajai atkritumu apsaimniekošanas maksai jābūt neatkarīgai no atkritumu uzņemšanas iekārtās nogādātā atkritumu apjoma. Lai nodrošinātu pēc iespējas patiesāku un godīgāku situāciju, nosakot kuģa iemaksu “netiešās maksas” sistēmā, osta kā aprēķina pamatu var izmantot bruto tilpību, kāda norādīta kuģa datu lapā.

Naftas, sadzīves atkritumu un notekūdeņu aprēķina pamats var būt atkarīgs no kuģa veida un lieluma, kā arī no apkalpes un pasažieru skaita.

4.2 Nosakot atkritumu apsaimniekošanas maksu, var ņemt vērā arī piemēroto atkritumu apsaimniekošanas procedūru augstas kvalitātes standartu un uz kuģa esošās atkritumu pārstrādes iekārtas, paturot prātā vispārīgo mērķi par atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu šķirošanas priekšrocības.

4.3 Atkritumu apsaimniekošanas maksai jābūt godīgai, caurskatāmai un vienlīdzīgai visiem kuģiem, t. i., katram kuģim ir jāzina, cik liela ir atkritumu apsaimniekošanas maksa, pat tad, ja šī maksa ir iekļauta ostas nodevā.

4.4 No kuģiem saņemtās atkritumu apsaimniekošanas maksas tiks izmantotas tikai šādiem mērķiem:

- stacionāru un pārvietojamu atkritumu uzņemšanas iekārtu investīcijām,
- atkritumu uzņemšanas iekārtu darbībai,
- šādu iekārtu labošanai un apkopei,
- uzņemto atkritumu apstrādes, pārstrādes un galīgās iznīcināšanas izmaksām.

5 Izvairšanās no konkurences traucējumiem

5.1 Lai izvairītos no konkurences traucējumiem starp ostām, kas atrodas dažādos jūras reģionos, jāveic viss iespējamais, lai pēc iespējas ātrāk nodrošinātu vienotu atkritumu apsaimniekošanas maksas sistēmu ostās, kas atrodas Baltijas jūras un Ziemeļjūras reģionos.

5.2 Iesaistītajām dalībvalstīm jāveic viss iespējamais, lai vienotu maksas sistēmu ieviestu vienlaikus Baltijas jūras un Ziemeļjūras reģiona ostās.

5.3 Jāpieņem noteikumi, lai nepieļautu nekādu atkritumu apsaimniekošanas maksas subsidēšanu, izmantojot publisko atkritumu iekārtu darbības finansējumu.

5.4 Dalībvalstu valdībām jāapmainās ar periodiskiem ziņojumiem par šo vadlīniju īstenošanu savās ostās, tostarp ar ziņojumiem par uzņemšanas iekārtu finansēšanu un darbību, kā arī jāizvērtē šādi ziņojumi Helsinku konvencijas Jūrlietu darba grupas sanāksmēs.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/11,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
NEMOT VĒRĀHelsinki konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

TURPMĀKI NORĀDĪJUMI PAR KUĢOŠANAS DROŠĪBAS UZLABOŠANU BALTIJAS JŪRĀ LEDUS APSTĀKĻOS

KOMISIJA,

APZINOTIES, ka atsevišķas Baltijas jūras daļas vairākus ziemas mēnešus klāj ledus, kas jūras satiksmei nosaka dažus ierobežojumus un pakļauj to lielākam avāriju un piesārņojuma riskam;

ATZĪSTOT kuģu satiksmes un īpaši naftas produktu pārvadājumu pieaugumu Baltijā un vispārīgu kuģošanas darbību ievērojamu pieaugumu, kas paredzams nākotnē;

APZINOTIES tehniskās grūtībās, kādas rodas, reaģējot uz naftas noplūdēm uz ledus;

APZINOTIES ARĪ, ka intensīvāka kuģu satiksme palielinās arī pieprasījumu pēc ledlaužu pakalpojumiem, īpaši bargās ziemās un sarežģītos ledus apstākļos;

NOVĒROJOT, ka kuģošanas iespējas ledus apstākļos nemitīgi uzlabojas tehnoloģiju attīstību dēļ, tomēr šķiet, ka kuģu apkalpei trūkst atbilstošas pieredzes un prasmju un ledus apstākļos notikušo avāriju skaitu var samazināt, ja ir labi apmācīta un pieredzējusi kuģa apkalpe;

ATZĪSTOT, ka savlaicīgai un uzticamai informācijai par ledus apstākļiem, ieteicamajiem maršrutiem un pieejamajiem ledlaužu pakalpojumiem ir būtiska nozīme, palīdzot kuģiem kuģot Baltijas jūrā;

ATSAUCOTIES uz Deklarāciju par kuģošanas drošību un gatavību avārijas situācijām Baltijas jūrā (HELCOM Kopenhāgenas deklarācija), kas pieņemta 2001. gada 10. septembrī Kopenhāgenā;

PĀRLIECĪBĀ par turpmāku norādījumu nepieciešamību, lai uzlabotu kuģošanas drošību un efektivitāti Baltijas jūrā ziemā un izveidotu vienotus noteikumus un praksi kuģošanai ledus apstākļos;

ATZĪSTOT veiksmīgu sadarbības izveidi starp visām Baltijas jūras reģiona piekrastes valstu jūrmiecības iestādēm Baltijas ledlaužu darbības pārvaldības organizācijā;

ATZINĪGI NOVĒRTĒJOT ciešāku informācijas apmaiņu ar Baltijas ledlaužu darbības pārvaldības (*BIM*) organizāciju, lai apvienotu divu organizāciju spēku — HELCOM kā vides politikas izstrādāju, no vienas puses, un *BIM* kā forumu informācijas un zināšanu apmaiņai par kuģošanu ledus apstākļos, no otras puse;

NOVĒRTĒJOT *BIM* iniciatīvu, lai izveidotu vienotu avotu, kas pieejams tīmekļa vietnē www.baltice.org, savlaicīgai un uzticamai informācijai par ledus apstākļiem, satiksmes

ierobežojumiem, ledlaužiem un citiem jautājumiem, kas svarīgi kuģiem, kuri Baltijas jūrā kuģo ziemā;

IESAKA, lai dalībvalstu valdības veic nepieciešamās darbības, nodrošinot, ka ir pieejami pietiekami ledlaužu pakalpojumi, lai palīdzētu kuģiem, kas atrodas viņu teritorijas ostās;

TĀLĀK IESAKA, lai dalībvalstu valdības, nosakot ledlaužu pakalpojumus, kā prioritāti izvirza noteikumu par pakalpojumiem atbilstoši riska reģioniem, tostarp smagā transporta maršruti, maršruti uz naftas termināļiem, ostām, kurās ledus apstākļos piestāj daudz kuģu, un citiem;

TURKLĀT IESAKA, lai dalībvalstu valdības atbilstoši 1978. gada Starptautiskajai konvencijai par jūrnieku sagatavošanu, sertificēšanu un sardzes pildīšanu uzlabo izglītības iespējas jūrniekiem, iekļaujot kvalitatīvas apmācību programmas par kuģošanu ledus apstākļos. Šādām mācību programmām jānodrošina zināšanas, sapratne un kompetence, kas nepieciešama, lai strādātu uz kuģa aizsalušos ūdeņos, tostarp zināšanas par:

- ledus apstākļiem, ledus veidiem un ledus struktūru,
- ledus kategorijām, kuģu uzbūvi un satiksmes ierobežojumiem,
- apledošanu un sagatavošanu ziemai,
- braucienu plānošanu un darbību ledū,
- ledlaužiem un palīdzību;

IESAKA ARĪ, ka dalībvalstis veicina elektroniskās jūras navigācijas karšu sistēmas (*Electronic Chart Display and Information System — ECDIS*) izmantošanu, kā arī kvalificētu Baltijas jūras loču algošanu, kuģojot Baltijas jūrā ledus apstākļos, līdz kuģa kapteinis vai vecākais sardzes virsnieks iegūst pietiekamu pieredzi kuģošanai ziemā;

AICINA ekspertus ledlaužu jomā piedalīties atbilstošā HELCOM Jūrlietu un Reaģēšanas grupu darbā *BIM* ietvaros;

PIEPRASA dalībvalstu valdībām pēc iespējas drīz īstenot iepriekš minētos norādījumus un ziņot par šīs rekomendācijas īstenošanu atbilstoši Helsinku konvencijas 16. panta 1. punktam.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/12,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ŅEMOT VĒRĀHelsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

APAKŠREĢIONĀLĀS SADARBĪBAS STIPRINĀŠANA REAĢĒTSPĒJAS JAUTĀJUMĀ

Komisija,

APZINOTIES, ka intensīvāka jūras satiksme rada potenciālus draudus piesārņojuma gadījumiem jūrā;

APZINOTIES ARĪ, ka naftas vai citu kaitīgu vielu noplūdēm var būt ilgstoša nelabvēlīga ietekme uz Baltijas jūras jutīgo jūras vidi un piekrastes teritorijām;

ATZĪSTOT, ka trīspakāpju principa izmantošana plānošanā un reaģēšanas pasākumos piesārņojuma gadījumos Baltijā ir efektīva, kad nelielas naftas noplūdes novērš viena dalībvalsts, vidēja lieluma noplūdes — labi organizēta un savlaicīga vairāku tādu dalībvalstu darbība, kas atrodas avārijas vietas apkaimē, un lielas noplūdes — koordinēta visu dalībvalstu rīcība un, ja nepieciešams, izmantojot ārēju palīdzību;

ATZĪSTOT apakšreģionālās pieejas nozīmi, lai nodrošinātu savlaicīgu un labi organizētu avārijas velkoņu jaudu, avārijas ugunsdzēsības jaudu, atbrīvošanos no kravas un, ja nepieciešams, reaģēšanas pasākumus piesārņojuma gadījumā, tostarp reaģētspēju piekrastes attīrīšanai, un tādā veidā, lai mazinātu avārijas radīto vides bojājumu;

TURKLĀT ATZĪSTOT, ka apakšreģionālajai sadarbībai ir būtiska nozīme, lai efektīvi izmantotu avārijas situāciju un reaģētspējas resursus;

IESAKA, ka dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai novērtētu naftas un ķīmiskā piesārņojuma risku un, pamatojoties uz iegūtajiem datiem, pārskatītu avārijas situāciju un reaģētspējas resursus apakšreģionālā līmenī ar mērķi nodrošināt, ka

1. reģionā ir pietiekami avārijas situāciju resursi, lai pieņemamā laika periodā nodrošinātu adekvātu avārijas velkoņu jaudu, avārijas ugunsdzēsības jaudu, kā arī atbrīvotu no kravas kuģi, kuram nepieciešama palīdzība,
2. ir pietiekami reaģētspējas resursi/iespējas, lai nodrošinātu efektīvu piesārņojošu vielu savākšanu vidēja lieluma piesārņojuma gadījumā, vai kontrolētu liela apjoma piesārņojuma gadījumu tik ilgi, līdz avārijas vietā ierodas palīgspēki,
3. ir adekvātas reaģēšanas iespējas, lai nodrošinātu efektīvu reaģētspēju piekrastes attīrīšanai;

IESAKA ARĪ, lai dalībvalstis izveido divpusējus vai daudzpusējus līgumus un/vai reaģētspējas plānus tādiem lielākajiem riska reģioniem un/vai bīstamiem objektiem, kas atrodas dalībvalstu robežas apkārtnē un kur nepieciešama koordinēta rīcība, lai nodrošinātu adekvātu reaģētspēju uz piesārņojuma gadījumiem;

IESAKA turpmāk dalībvalstīm sadarboties, īstenojot kopīgas novērošanas operācijas un/vai lidojumus, ko viena dalībvalsts veic virs citas(-u) dalībvalsts(-u) pārziņā esošās teritorijas, lai nodrošinātu, ka tiek izpildītas minimālās HELCOM prasības par novērošanu no gaisa;

PAPILDUS IESAKA dalībvalstīm censties darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka kuģis, kuram nepieciešama palīdzība, tiktu novietots visatbilstošākajā patvēruma vietā bez pārmērīgas aizkavēšanās;

VISBEIDZOT IESAKA, lai dalībvalstis savos ārkārtas rīcības plānos integrē reaģēšanas pasākumus piekrastes attīrīšanai un sadarbības, veicot apmācību un rīkojot apmaiņas programmas, lai nodrošinātu ātras un adekvātas reaģēšanas iespējas un izstrādātu vislabākās metodes.

Vadlīnijas apakšreģionāliem plāniem par nepieciešamo avārijas situāciju/reaģētspējas resursu daudzuma noteikšanu

Uzlabotā apakšreģionālā sadarbība, kas apspriesta un pieņemta ar HELCOM RESPONSE, paredz četras pakāpes:

- iespējamo avāriju scenāriju analīze, ņemot vērā apakšreģionālās īpatnības,
- tādu avārijas situāciju un reaģētspējas resursu identificēšana (gan kvantitatīvi, gan telpiski), kas nepieciešami, lai apakšreģionālā līmenī reaģētu uz 1. un 2. pakāpes avārijas situācijām, kā arī zinātu, kā rīkoties 3. pakāpes avārijas situācijā, līdz ierodas palīgspēki,
- identificēto vajadzību un pieejamo resursu salīdzināšana, kā arī plānu izstrāde, lai visefektīvākā veidā nodrošinātu nepieciešamos resursus apakšreģionālā līmenī,
- izpildot iepriekš minētās darbības, adekvātas avārijas situāciju un reaģētspējas gatavības sasniegšana ar vismazākajām izmaksām.

Lai gan risku un iespējamo avāriju scenāriji apakšreģionālā līmenī noteikti atšķiras, iespējams, ir lietderīgi rīkot vispārīgas pārrunas par noteiktiem novērtēšanas aspektiem ar mērķi veicināt apakšreģionālas darbības:

- iespējamā lielākā avārija, kādai jābūt gatavai apakšreģionālos līmeņos,
- nepieciešamo avārijas situāciju un reaģētspējas resursu novērtēšanas principi, kā arī resursu gatavība un telpiskais izvietojums.

Avārijas velkoņu jauda

Katrā apakšreģionā jābūt adekvātai avārijas velkoņu jaudai, lai varētu palīdzēt lielākajiem kuģiem, kas reģionā kuģo vētras apstākļos (piem., 10–12 balles pēc Beforta skalas Baltijas jūrā).

Telpiskajam izvietojumam un gatavībai jāatbilst laika limitam, kas noteikts, lai pietuvotos un nostiprinātu kuģi, kas nonācis briesmās, kuģojot pa lielāko(-ām) kuģošanas joslu(-ām) apakšreģionā, līdz tas sasniedz seklūdeni.

Atbrīvošanās no kravas

Jāanalizē, kāda kapacitāte nepieciešama (sūknēšanas jauda, pagaidu uzglabāšana un iespējamās patvēruma vietas), lai veiktu atbrīvošanos no kravas lielākajā kuģī, kas kuģo konkrētajā teritorijā (līdz 150 000 t).

Avārijas ugunsdzēsības jauda

Avārijas ugunsdzēsības jaudai jānodrošina vismaz 1. kategorijas ugunsdzēsēju pieejamība atbilstoši *Det Norske Veritas (DNV)* vai līdzīgam standartam (aptuveni 20 000 litri/minūtē).

Patvēruma vietas

Pamatojoties uz riska novērtējumu apakšreģionālā mērogā, tostarp vides faktoru novērtējumu, jānodrošina adekvātu reaģētspējas resursu pieejamība patvēruma vietām.

Reaģētspēja piekrastes attīrīšanai

Katrā apakšreģionā jābūt atbilstošam aprīkojumam un apmācītam personālam, lai aizsargātu piekrasti, īpaši jutīgos biotopus un teritorijas (Baltijas jūras aizsargājamās teritorijas, *BSPA*), un nodrošinātu tūlītēju un pienācīgu rīcību krastā.

Ar piekrastes attīrīšanas reaģētspējas jaudu saistītie jautājumi jāapsver un jārisina kompleksi, slēdzot apakšreģionāla līmeņa vienošanās starp blakus esošām dalībvalstīm. Šādu vienošanos mērķis ir nodrošināt ātru un tiešu reakciju, ja ir notikusi otrās un/vai trešās pakāpes vai pārrobežu piesārņojuma avārija.

HELCOM rekomendācijā 11/13 izklāstītie principi izmantojami par pamatu, analizējot to, cik daudz personāla, bonu, skimeru, putekļsūcēju, paplākšņu un cita attiecīgā aprīkojuma nepieciešams, kādam tam jābūt un kā to izmantot, lai nodrošinātu gatavību faktiskām operācijām šādās avārijās.

Visas prioritātes saistībā ar jutīgām teritorijām (*BSPA*) vispirms jāparedz apakšreģionālajos rīcības plānos, un prioritātēs var ietvert arī tos ar savvaļas dzīvo dabu saistītos pasākumus, ko uzskata par īstenojamiem.

Reaģēšanas jauda

Pieejamajai reaģēšanas jaudai jābūt tādai, lai naftas noplūdes gadījumā jūrā 1000–5000 tonnas (atkarībā no iespējamajām avārijām teritorijā) savāktu 3 dienu laikā, ja ir labvēlīgi laika apstākļi. Jāņem vērā ģeogrāfiskās un citas vietējās īpatnības (piem., arhipelāga teritorija, seklūdens utt.).

Rīcības plāns

Kad ir veiktas iepriekš minētās izpētes, jāizveido rīcības plāns, kā kopīgi uzlabot reaģēšanas jaudu. Kura dalībvalsts pērk ko un kad? Kā citas dalībvalstis avārijas situācijā var iegūt iegādāto aprīkojumu? Ut.

Paziņošana

NB. Nav nepieciešamas īpašas brīdināšanas procedūras utt. Jāizmanto parastās HELCOM programmas, tomēr ir atļauts piezvanīt vai nosūtīt e-pasta ziņojumu apakšreģionāliem partneriem, lai sniegtu pirmo paziņojumu.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/13,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,

ŅEMOT VĒRĀHelsinki konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu un II pielikumu.

EKONOMISKO STIMULU KĀ PAŠREIZĒJO NOTEIKUMU PAPILDINĀJUMU IEVIEŠANA, LAI SAMAZINĀTU PIESĀRŅOJUMU NO KUĢIEM

KOMISIJA,

APZINOTIES, ka kuģošanas izraisītais piesārņojums negatīvi ietekmē jutīgo Baltijas jūras vidi;

ATZĪSTOT, ka Baltijas jūrā ir sasniegts būtisks vispārīgs progress jūras vides aizsardzības uzlabošanā, jo īpaši kuģošanas izraisītās emisijas gaisā samazināšanā, tomēr joprojām nepieciešams samazināt emisiju;

ATZĪSTOT, ka ir svarīgi pārskatīt MARPOL 73/78 VI pielikumu un citus starptautiskos pasākumus, lai samazinātu kuģošanas izraisītās emisijas;

UZSVEROT nepieciešamību ieviest jaunus un efektīvus risinājumus, lai samazinātu kuģošanas izraisītās emisijas;

ATZĪSTOT, ka līdztekus esošajiem regulējošajiem pasākumiem jāizvērtē un jāīsteno papildu alternatīvas, lai samazinātu kuģošanas izraisītās emisijas;

ATSAUCOTIES uz Helsinku konvencijas II pielikumu un **NORĀDOT**, ka videi labvēlīgākās prakses un labākās pieejamās tehnoloģijas veicināšanu un izmantošanu Baltijas jūras teritorijā var sekmēt ekonomisko instrumentu piemērošana darbībām, izstrādājumiem un emisijām un ka šī prakse un tehnoloģija var būt efektīvi līdzekļi, kā samazināt kuģošanas izraisītās emisijas;

TURKLĀT NORĀDOT, ka ekonomiskie stimuli var papildināt regulējošos pasākumus, tāpēc tie, salīdzinot ar tradicionālajiem noteikumiem, var sekmēt lielāku piesārņojuma samazinājumu un veicināt tehnoloģiskos uzlabojumus un jauninājumus, kā arī vides rezultāta sasniegšanu ar mazākām izmaksām;

PĀRLIECĪBĀ, ka apakšreģionālai sadarbībai ir būtiska nozīme arī efektīvā ekonomisko līdzekļu izmantošanā;

IESAKA, lai dalībvalstis izpēta un vajadzības gadījumā ievieš izpildāmus un efektīvus ekonomiskos līdzekļus kā iespējamo papildinājumu esošajiem noteikumiem ar mērķi turpināt samazināt kuģošanas izraisīto piesārņojumu;

TURKLĀT IESAKA, lai dalībvalstis ievēro pievienotās vadlīnijas, ieviešot ekonomisko stimulu shēmas, lai samazinātu kuģošanas izraisītās emisijas.

Vadlīnijas ekonomisko stimulu shēmu ieviešanai, kas varētu papildināt pašreizējos noteikumus, lai Baltijas jūras reģionā samazinātu emisijas no kuģiem

Šīs vadlīnijas ir paredzētas, lai sniegtu ieteikumus Helsinku konvencijas dalībvalstīm par stimulu shēmu ieviešanu, lai samazinātu gaisa piesārņojumu, ko rada kuģi, kas piestāj Baltijas jūras ostās.

1. Ievads

Kuģošanas nozare netiek regulēta tik plaši kā emisiju sauszemes avoti, tāpēc paredzams, ka, salīdzinot ar progresu, kāds gaidāms sauszemes avotu radīto emisiju samazināšanā, kuģu radītās slāpekļa oksīdu un sēra oksīdu emisijas turpinās pieaugt. Tā kā kuģošana ir starptautiska nozare, valsts vai reģionālā līmenī pieņemtajiem pasākumiem ir tikai ierobežota ietekme uz kuģošanas izraisītajām emisijām noteiktā reģionā. Tāpēc visām dalībvalstīm aktīvi jāiesaistās IMO uzsāktajās pasaules mēroga darbībās, lai būtiski samazinātu emisijas no kuģiem. Šie pasākumi uzskatāmi par starptautiskām vadlīnijām, kurās reģioniem vai valstīm bieži vien ir iespēja ieviest nediskriminējošus ekonomiskus stimulus, lai savā jurisdikcijā turpinātu samazināt piesārņojumu no kuģiem.

2. Ekonomisko stimulu definīcijas

Ekonomiskie stimuli plašā nozīmē ir instrumenti, kuros izmanto finanšu līdzekļus, lai mudinātu ekonomisko procesu dalībniekus samazināt veselības un vides riskus, ko rada viņu iekārtas, procesi vai izstrādājumi. Šie stimuli paredz naudas atlīdzību tiem, kas piesārņo mazāk, kā arī nosaka dažādas maksas tiem, kas piesārņo vairāk, tādējādi piesārņotājiem nodrošinot vajadzīgo motivāciju, lai ieviestu izmaiņas. Šāda pieeja ļauj risināt ar piesārņojuma avotiem saistītos jautājumus, piemērojot izmaksas, kas ir mazākas nekā tradicionālajiem regulēšanas veidiem, kā arī līdztekus esošajām normatīvajām prasībām stimulē piesārņotājus veikt uzlabojumus.

3. Esošie finanšu līdzekļi

Dažās pasaules valstīs un ostās ir ieviesti ekonomiskie līdzekļi, lai veicinātu videi draudzīgu un kvalitatīvu kuģošanu ar mērķi iedrošināt kuģu īpašniekus samazināt viņu kuģu radīto emisiju atmosfērā. Šie līdzekļi ietver diferencētas ostu un kuģuceļu maksas, tonnāžas nodokļus, kā arī diferencētu kuģu degvielas politiku. Tomēr šiem pasākumiem, ja tie tiek veikti tikai valsts līmenī, var būt ierobežota ietekme uz vispārējām kuģošanas radītajām emisijām. Lai sasniegtu ievērojamu emisijas samazinājumu, nepieciešama daudz plašāka stimulu shēma, kopēja Baltijas vai Eiropas ekonomisko stimulu sistēma. Sistēmai jābūt elastīgai, lai varētu apmierināt valsts un vietējās atšķirības. Tomēr tā nav obligāta prasība, ka sistēmu ierobežo dalībvalstu valsts iestāžu līgumu īpatnības, kas saistītas ar kuģošanas maksām. Kuģuceļu maksas, kas diferencētas, ņemot vērā vides aspektu, vai citas stimulu shēmas, kas attiecas tikai uz Baltijas jūras ostās ienākošajiem kuģiem, var ieviest, neradot pretrunas ar tiesībām uz miernīlīgu caurbraukšanu, kas noteiktas 1982. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā (26. pantā).

4. Ieteicamā ekonomisko stimulu ieviešanas finanšu struktūra

Visām Baltijas jūras reģiona valstīm ir noteikta veida finanšu sistēma, kas nodrošina pakalpojumu sniegšanu kuģiem, infrastruktūras investīcijas, bagarēšanu, bāku un kuģu ceļu uzturēšanu, ledlaužu pakalpojumus, hidroloģiskos apsekojumus utt. Ņemot vērā dažādās finanšu sistēmas, kādas tiek piemērotas Baltijas jūras reģiona valstīs, un lai atļautu zināmu elastīgumu ekonomisko stimulu ieviešanā, šis priekšlikums dalībvalstīm sniedz iespēju līdztekus vietējām finanšu sistēmām apsvērt ekonomisko stimulu ieviešanu, lai samazinātu kuģošanas izraisītās emisijas. Dalībvalstis var izvēlēties vienu no trīs ekonomisko stimulu ieviešanas iespējām:

- ieviest sistēmu, kurā kuģu ceļu maksas tiek diferencētas, ņemot vērā vides aspektu,
- mainīt esošo tarififikācijas sistēmu, lai maksas varētu diferencēt, ņemot vērā vides aspektu,
- esošās sistēmas augšgalā izvirzīt emisijas maksu ar turpmāku diferencēšanu.

Tomēr ir dažas prasības, kas obligāti jāievēro, neatkarīgi no tā, kāda stimulu shēma tiek apsvērta vai ieviesta. Stimulu shēmai jābūt šādiem priekšnoteikumiem:

- tai jānodrošina vislabākā vides aizsardzība,
- tai jāattiecas uz visiem svarīgākajiem aspektiem (pārvaldību, projektēšanu/iekārtām, kuģu darbību),
- maksa par emisiju ir piemērota visu valstu karogu kuģiem (400 BT un vairāk), kas ienāk Baltijas ostās,
- sistēmai jābūt uzticamai un vienkārši īstenojamai,
- atbilstības pierādījumiem jābūt vienkāršiem,
- sistēmas lietotāju izdevumiem jābūt nelieliem.

Ir svarīgi, lai maksas līmenis būtu noteikts pareizi. Tas nozarei kopumā radītu nulle izmaksu nosacījumus. Tā kā prāmju satiksme ir atbildīga par lielāko daļu izplūžu ostās,* šiem kuģiem aktīvi jāiesaistās stimulu shēmās. Maksu, kas tiek uzlikta par kuģa bruto tilpības vienību, var diferencēt, ieviešot mazāku līmeni pasažieru kuģiem un kruīza kuģiem, ja tas ir vēlams. Ieviešot stimulu shēmu, vajadzētu:

- noteikt slāpekļa oksīda un sēra oksīda emisijas līmeņus (vai samazināt esošos), uz kuru pamata tiks izstrādātas slāpekļa oksīda un sēra oksīda atlaižu shēmas,
- noteikt minimālo maksu, pamatojoties uz bruto tilpību vai uzstādītā dzinēja jaudu (var atšķirties dažādu kategoriju kuģiem),
- noteikt, par cik ienākšanas reizēm ostā pieprasīt samaksu (piemēram, piecas ienākšanas reizes ostā vienā kalendārajā mēnesī *Ro/Pax* un pasažieru kuģiem un divas reizes — citiem kuģiem),
- apsvērt ieņēmumu neitralitāti, proti, lielākas nodevas kuģiem, kas piesārņo vairāk, bet kuģiem, kas investē emisijas mazināšanas tehnoloģijās, atlaides atkarībā no sasniegtajiem rezultātiem.

Var izmantot tālāk minēto atlīdzības shēmu par slāpekļa oksīdu un sēra oksīdu emisiju samazināšanu.

Slāpekļa oksīdu atlaide

Dalībvalstis varētu apsvērt samazināšanas limita ieviešanu, nosakot 10 g/kWh atlaidi. Skala paplašinās tālāk par 0,5 g/kWh. Zemākais ierobežojums, kas noteikts līdz 0,5 g/kWh, vairāk

* *Pasažieru un Ro-Ro satiksme veido aptuveni 75 % enerģijas patēriņu no kuģiem, kas piestāj Zviedrijas ostās.*

stimulētu arī uz palīgdzinējiem attiecināt pasākumus, kas vērsti uz slāpekļa oksīdu emisijas samazināšanu. Šajā tabulā parādīts, kādas ir nodevas pēc tam, kad piemērots samazinājums uz kuģa bruto tilpības vienību.

Emisijas līmenis, slāpekļa oksīds g/kWh	Ro-Pax un pasažieru kuģi, eiro	Kruīza kuģi, eiro	Naftas tankkuģi, eiro	Citi kuģi, eiro
0–0,50	0,064	0,042	0,107	0,096
0,51–1,00	0,075	0,053	0,118	0,107
1,01–2,00	0,096	0,059	0,139	0,123
2,01–3,00	0,116	0,064	0,159	0,142
3,01–4,00	0,125	0,069	0,168	0,152
4,01–5,00	0,135	0,075	0,178	0,162
5,01–6,00	0,145	0,080	0,188	0,172
6,01–7,00	0,154	0,085	0,197	0,182
7,01–8,00	0,164	0,091	0,207	0,191
8,01–9,00	0,174	0,096	0,217	0,20
9,01–10,00	0,183	0,102	0,226	0,21
10,01–	0,193	0,107	0,236	0,22

Monitorings, ziņošana un kontrole

Pašlaik nav iespējams nepārtraukti mērīt atsevišķu kuģu radīto dažādu piesārņojošo vielu precīzu apjomu. Kamēr nav izstrādātas un nav pieejamas monitoringa tehnoloģijas, emisijas ir jāaprēķina. Aprēķinā var izmantot datus par kuģa galveno dzinēju slāpekļa oksīdu un sēra oksīdu emisijas apjomu vienā kilovatstundā, ja tiek izmantoti 75 % no dzinēju jaudas.

MARPOL VI pielikumā ir noteikti slāpekļa oksīdu emisiju ierobežojumi dīzeļdzinējiem. Slāpekļa oksīdu tehniskajā kodā ir noteikts, kā tas ir jāveic. Kodā aprakstīto metodi var arī izmantot, lai ieviestu emisijas līmeņus, kas ir mazāki par obligātajām vērtībām.

Mērījumi par emisiju līmeņiem no atsevišķiem kuģiem jāveic akreditētā kontroles laboratorijā (pilnvarotā iestādē) atbilstoši ISO 1878 un slāpekļa oksīdu tehniskā koda noteikumiem. Laboratorija izsniedz apsekošanas ziņojumu un NOx sertifikātu. Jūrlietu pārvalde vai atzīta organizācija (klasificēšanas sabiedrība), kas darbojas jūrlietu pārvaldes vārdā, izsniedz slāpekļa oksīdu sertifikātu. Citām dalībvalstīm jāatzīst kādas dalībvalsts pārvaldes izsniegtie sertifikāti.

Apsekošanas ziņojumos jānorāda, kādi pasākumi tiek veikti uz kuģa, lai nepārtraukti samazinātu slāpekļa oksīdu emisijas, kā arī jāiekļauj informācija, kā turpināt monitoringu un verificēšanu.

Slāpekļa oksīdu sertifikāts

Pamatojoties uz veikto apsekojumu ziņojumu, kas norāda, ka ir uzstādītas emisiju samazināšanas tehnoloģijas un aprēķinātā svērtā slāpekļa oksīdu emisija ir mazāka par 10 g/kWh, akreditēta laboratorija var izsniegt NOx samazināšanas sertifikātu. Šī apliecība norāda slāpekļa oksīdu emisiju līmeni, kāds ir mērīts un pielāgots apkārtējās vides rādītājiem un pārrēķināts par slāpekļa dioksīdiem (NO₂/kWh) gramos ar divām zīmēm aiz komata, ja izejas jauda ir 75 % un ir vienmērīgas darbības nosacījumi galvenajiem dzinējiem un palīgdzinējiem — 50 %.

Ar sēru saistītas maksas un atlaides

Saskaņā ar Direktīvu 1999/32/EG, kas saistīta ar sēra satura samazināšanu noteiktos šķidrā kurināmā veidos vai kuģu gāzeļļā (*marine gas oil — MGO*), to nedrīkst izmantot ES teritoriālajos ūdeņos, ja sēra saturs pārsniedz 0,2 %. Direktīva 2005/33/EK, kas groza Direktīvu 1999/32/EG, sākot no 2010. gada 1. janvāra, nosaka maksimālo sēra ierobežojumu pēc svara 0,1 % apmērā kuģu degvielai, ko izmanto iekšējo ūdensceļu kuģi un tādi kuģi, kas pietauvojas kopienas ostās. Direktīva neattiecas uz smago dīzeļdegvielu (*heavy fuel oil — HFO*) vai tādu kuģu tvertnēs esošo degvielu, kuri šķērso ES dalībvalstu un citu valstu robežu. Ekonomiskie stimuli (tāda diferencēšana, ņemot vērā vides aspektu, ko piemēro kuģu ceļu vai citām maksām, kas stimulē kuģos izmantot degvielu ar nelielu sēra saturu) tagad jāpielāgo dominējošajiem noteikumiem. Lai gan lielākajai daļai kuģu, kas lieto direktīvā aprakstīto kuģu degvielu, jāizmanto degvielu, kurā sēra saturs nepārsniedz 0,2 % pēc svara, šiem kuģiem jāpiešķir noteikta atlaide, jo pretējā gadījumā pastāv risks, ka tie varētu sākt izmantot smago dīzeļdegvielu. Turklāt jānodrošina arī stimuli tiem kuģiem, kas nav aprakstīti direktīvā.

Šajā tabulā ir piemērs ar sēru saistītām maksām, kas aprēķinātas uz kuģa bruto tilpības vienību un ko var piemērot visu veidu kuģiem.

Sēra saturs, % pēc svara	Ro-Pax un pasažieru kuģi, eiro	Citi kuģi, eiro
0–0,2	0	0
0,21–0,5	0,032	0,021
0,51–1,0	0,064	0,042
1,01–	0,064	0,064

Pasažieru kuģu nozīme sēra emisijas novēršanai atmosfērā atbilst stimulu struktūras atšķirībai attiecībā pret citiem kuģiem, kā tas redzams tabulā.

Sēra oksīdu emisijas, sēra aplicības un samazināšanas tehnoloģiju sertifikāti

Sēra emisija no kuģiem ir proporcionāla sēra saturam degvielā, ja netiek izmantotas emisiju samazināšanas tehnoloģijas. Saskaņā ar MARPOL VI pielikumu uz kuģiem jābūt kuģa degvielas pavaddokumentam (*Bunker Delivery Note — BDN*), kurā ir informācija par sēra saturu degvielā. Lai kvalificētos atlaidēm, kuģu īpašniekam jāiegūst sēra sertifikāts, kas norāda, ka darbībā nepārtraukti tiek izmantota degviela ar zemu sēra saturu, ko aplicina katla piegādes izziņa un paraugi.

Ja tiek izmantota emisiju samazināšanas tehnoloģija, lai samazinātu sēra oksīdu emisiju, jūrlietu pārvaldei vai atzītai organizācijai, kas darbojas jūrlietu pārvaldes vārdā, jāizsniedz apsekošanas ziņojums, kurā norādīts, kādi pasākumi tiek veikti uz kuģa, lai nepārtraukti samazinātu sēra oksīdu emisijas. Apsekošanas ziņojumā jāiekļauj arī informācija, kā turpināt monitoringu, kontroli un verificēšanu. Ja ierīce tiek apstiprināta, jūrlietu pārvalde izsniedz sertifikātu. Citām dalībvalstīm jāatzīst kādas dalībvalsts pārvaldes izsniegtie sertifikāti.

HELCOM REKOMENDĀCIJA 28E/14,

pieņemta 2007. gada 15. novembrī,
ŅEMOT VĒRĀHelsinku konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

SASKAŅOTU PRINCIPU IZSTRĀDE, LAI NOTEIKTU DIFŪZO PIESĀRŅOJUMU BALTIJAS JŪRAS SATECES BASEINĀ

KOMISIJA,

ATZĪSTOT, ka HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna mērķis ir panākt labu Baltijas jūras vides ekoloģisko stāvokli, kā arī ir nepieciešamība visā Baltijas jūrā un tās apakšreģionos noteikt turpmāko biogēnu noplūžu apjomu, lai sasniegtu HELCOM mērķa — Baltijas jūra bez eitrofikācijas — ekoloģiskos mērķus;

ATSAUCOTIES uz to, ka, izmantojot esošās metodes un sateces baseina modeļus, var aprakstīt un novērtēt dažādus zuduma procesus un izplatīšanās ceļus. Tomēr ir grūti precīzi noteikt noplūžu apjomu no difūzajiem avotiem un ņemt vērā dažādus dabiskus un antropogēnus slāpekļa un fosfora noplūdes/noteces režīma komponentus upju sistēmās;

APZINOTIES, ka:

- pašlaik nav apstiprināta neviena kopīga metodoloģija, lai noteiktu difūzo avotu vai izplatīšanās ceļu skaitu,
- ir acīmredzama vajadzība uzlabot darbu šajos aspektos nākotnes HELCOM piesārņojuma slodzes aprēķiniem,
- jebkura kopīga metodoloģija jāizstrādā tā, lai to īstenotu sateces baseinā, ņemot vērā dažādas fiziskās īpatnības,
- HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns arī nosaka, ka pēc iespējas precīzāk jānovērtē iespējamie difūzie avoti, kas ieplūst Baltijas jūrā,
- jāņem vērā esošā informācija un HELCOM un OSPAR reģionos notiekošo projektu rezultāti (piem., ES finansētā *EUROHARP* projekta rezultāti un OSPAR HARP-NUT 6. vadlīnija par difūzajiem avotiem);

ATZĪSTOT nepieciešamību saskaņot principus, pēc kuriem noteikt difūzo noplūžu skaitu visā Baltijas jūras sateces baseinā, lai iegūtu salīdzināmus un uzticamus novērtējumus par Baltijas jūrā ieplūstošo ūdeņu piesārņojumu gan no punktveida, gan difūzajiem avotiem. Informācija ir nepieciešama, lai varētu labāk novērtēt to, vai ir sasniegti HELCOM samazināšanas mērķi, kā arī lai uzlabotu iespējas novērtēt dažādu veikto pasākumu efektivitāti;

ŅEMOT VĒRĀ, ka šīs HELCOM rekomendācijas īstenošanas iznākumā pilnveidosies zināšanas, kā arī tiks iegūti uzticamāki rezultāti par ieplūdēm, īpaši no difūzajiem avotiem, ko izmantot nākotnes piesārņojuma slodzes aprēķinos un par pamatu, pieņemot lēmumus saistībā ar HELCOM Baltijas jūras rīcības plānu;

IESAKA Helsinku konvencijas dalībvalstīm:

1. atbalstīt saskaņotu principu izstrādi un izmantošanu, lai noteiktu zudumu un ieplūžu apjomu no difūzajiem avotiem,

2. uzraudzīt, aprēķināt un iesniegt pārskatu par pilnīgiem punktveida un difūzo avotu biogēnu slodžu datiem, lai ar pienācīgu precizitāti varētu aprēķināt kopējo slodzi Baltijas jūrā, ņemot vērā HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna prasības

- attiecībā uz laba ekoloģiskā stāvokļa mērķiem,
- par turpmāk pieļaujamo biogēnu noplūžu aprēķināšanu Baltijas jūrā un tās apakšreģionos, kas neapdraud laba ekoloģiskā stāvokļa sasniegšanu,

3. atbalstīt turpmāku kopējo difūzo noplūžu dalījumu starp dažādiem avotiem (piem., lauksaimniecība, apsaimniekotie meži, dabiskais fons), kā arī novērtēt slāpekļa un fosfora aiztures koeficientu sateces baseinā,

4. aprēķinot noplūžu apjomu no difūzajiem (arī punktveida) avotiem, pilnīgāk ņemt vērā slodzes, kas nāk no augšteces valstīm;

PIEPRASA TURPMĀK HELCOM Monitoringa un novērtējuma grupai uzraudzīt šīs rekomendācijas īstenošanu atbilstoši Helsinku konvencijas 16. panta 1. punktam;

PILNVARO HELCOM Monitoringa un novērtējuma grupu pieņemt tehniskas vadlīnijas šīs rekomendācijas īstenošanai.

**Citi dokumenti, kas jāpieņem HELCOM ministru sanāksmē
2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā**

Citi dokumenti, kas jāpieņem HELCOM ministru sanāksmē 2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā

Rādītāji un mērķi Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas monitoringam un novērtēšanai

Lai sasniegtu ekoloģiskos mērķus, ir apstiprināti sākotnēji rādītāji ar noteiktiem sākotnējiem mērķiem. Noteikto rādītāju sasniegšana raksturo labu ekoloģisko stāvokli.

Eitrofikācija

Ir pieņemts lēmums, ka eitrofikācijas ekoloģiskie mērķi tiks mērīti, ņemot vērā šādus rādītājus:

- tādas biogēno elementu koncentrācijas ziemas periodā, kas atspoguļo ekoloģisko mērķi — biogēno elementu koncentrācija tuva dabiskajiem līmeņiem,
- Seki dziļums vasarā, kas atspoguļo ekoloģisko mērķi — dzidrs ūdens,
- hlorofila *a* koncentrācijas, kas atspoguļo ekoloģisko mērķi — aļģu dabisku ziedēšanu,
- zemūdens veģetācijas dziļuma diapazons, kas atspoguļo ekoloģisko mērķi — dabiska augu un dzīvnieku izplatība un sastopamība,
- tādu sezonas negatīvo skābekļa piesātinājuma izmaiņu teritorija un ilgums, kas atspoguļo ekoloģisko mērķi — dabiska skābekļa koncentrācija.

Jūras ūdens caurspīdība apvieno konkrētas eitrofikācijas sekas un ir izraudzīta par primāro ekoloģisko mērķi ar Seki dziļumu kā indikatoru vasarā (jūnijā–septembrī). Citus rādītājus var uzskatīt par atbalsta rādītājiem, kas sniedz papildinformāciju par to, vai ir sasniegts labs vides stāvoklis un vai šis jautājums tiek risināts arī citviet.

Mērķi attiecībā uz ūdens caurspīdības līmeni tiek noteikti, pieļaujot novirzi no atsaucē līmeņiem, kas atspoguļo vēsturisku, neskartu stāvokli. Pragmatiskajā pieejā maksimālā novirze no mērķa līmeņiem nedrīkst pārsniegt 25 %.

1. tabula. Sākotnējie mērķa līmeņi un pašreizējie līmeņi ūdens caurspīdībai vasarā dažādos apakšreģionos			
Apakšbaseins (EUTRO novērtējuma tabulas numurs)*	Caurspīdība (vasara — augusts) [m]		
	Atsauce (EUTRO)	Mērķis (25 % novirze no atsaucē)	Pašreizējā situācija (EUTRO)
Botnijas līcis (EUTRO 40)	7,5	Pašreizējā situācija	5,8
Botnijas jūra (EUTRO 38)	9,0	Pašreizējā situācija	7,0
Somu jūras līcis (EUTRO 31)	8,0	6,0	4,1
Rīgas jūras līcis (EUTRO 25)	6,0	4,5	3,4
Kategats (EUTRO 1)	10,5	Pašreizējā situācija	8,5
Baltijas jūras centrālā daļa (vidējais lielums, kas aprēķināts, izmantojot EUTRO 30, 28 un 17)	9,3	7,0	6,3

* Eitrofikācijas novērtēšanas metožu izstrāde Baltijas jūrā (BSEP nr. 104).

Bīstamās vielas

Vielas vai vielu grupas, kas īpaši apdraud Baltijas jūru

Vielas vai vielu grupas, kas īpaši apdraud Baltijas jūru.
1. Dioksīni (<i>PCDD</i>), furāns (<i>PCDF</i>) un dioksīnam līdzīgi polihlorbifenili
2a. Tributilalvas savienojumi (<i>TBT</i>)
2b. Trifenilalvas savienojumi (<i>TPhT</i>)
3a. Pentabromdifenilēteris (<i>pentaBDE</i>)
3b. Oktabromdifenilēteris (<i>octaBDE</i>)
3c. Dekabromdifenilēteris (<i>decaBDE</i>)
4a. Perfluoroktāna sulfonāts (<i>PFOS</i>)
4b. Perfluoroktānskābe (<i>PFOA</i>)
5. Heksabromciklododekāns (<i>HBCDD</i>)
6a. Nonilfenoli (<i>NP</i>)
6b. Nonilfenola etoksilāti (<i>NPE</i>)
7a. Oktilfenols (<i>OP</i>)
7b. Oktilfenola etoksilāti (<i>OPE</i>)

8a. Īsās ķēdes hlorētie parafīni (*SCCP* jeb hloroalkāni, C_{10-13})

8b. Vidējās ķēdes hlorētie parafīni (*MCCP* jeb hloroalkāni, C_{14-17})

9. Endosulfāns

10. Dzīvsudrabs

11. Kadmijs

11 bīstamās vielas/vielu grupas, kas īpaši apdraud Baltijas jūru, un attiecīgie sektori

Viela	Galvenie izmantošanas avoti, kas saistīti ar HELCOM jomu (pašreizējās šo vielu reglamentējošās darbības dažādās dalībvalstīs nav atspoguļotas šajā tabulā)
Organiskās vielas	
1. Dioksīni (<i>PCDD</i>), furāns (<i>PCDF</i>) un dioksīnam līdzīgi polihlorbifenili; izvēlēti kā indikatori 1. un 2. mērķim	Galvenie gaisa avoti: (http://ec.europa.eu/environment/dioxin/sources.htm): - Sadzīviska sadedzināšana. - Atklāta atkritumu sadedzināšana (sadedzināšana dārzā). - Dzelzs un tērauda nozare. - Enerģijas ražošana, krāsainais metāls, ķīmiskā rūpniecība.
2a. Tributilalvas savienojumi (<i>TBT</i>); izvēlēti kā indikators 1. mērķim	- Izmanto kā pretapaugšanas līdzekli (galvenā izmantošana). - Izmanto kā biocīdu. - Izmanto kā pesticīdu. - Izmanto kā marķēšanas līdzekli lidaparātu ražošanā. - Izmanto kā fungicīdu parastajās krāsās (kas nav paredzētas pretapaugšanai). - Mono un dibutilīns, ko izmanto kā stabilizatoru, piem., PVC, poliuretānā, poliesterā, var saturēt <i>TBT</i> kā piemaisījumu.
2b. Trifenilalvas savienojumi (<i>TPhT</i>)	- Izmanto kā pretapaugšanas līdzekli (galvenā izmantošana). - Izmanto kā biocīdu. - Izmanto kā pesticīdu (fungicīdu.)
3a. Pentabromdifēnilēteris (<i>pentaBDE</i>)	- Izmanto kā liesmas slāpētāju elektroierīcēs, piem., datoros (piem., elektroniskajās ķēdēs). - Izmanto kā liesmas slāpētājus dažādos speciālā darba apģērba (izstrādāti, lai, piem., aizsargātu cilvēkus) un speciālo paklāju tekstilos. - Izmanto kā liesmas slāpētājus dažādos izstrādājumos, kas izgatavoti no elastīga poliuretāna putuplasta, piem., mēbelēs, matračos, automašīnas detaļās un iepakojuma materiālos (galvenā izmantošana). - Izmanto sveķos kā izejvielu iepriekš minētajiem plastmasas polimēriem.
3b. Oktabromdifēnilēteris (<i>octaBDE</i>)	- Izmanto kā liesmas slāpētāju dažādu elektroierīču, piem., datoru, izolācijas vadus un kabeļos. - Izmanto kā liesmas slāpētāju dažādos plastmasas izstrādājumos, kas izgatavoti no polimēriem, piem., <i>ABS</i> un <i>HIPS</i> (galvenā izmantošana). - Izmanto kā liesmas slāpētājus dažādos tekstilos, kas izgatavoti no polimēriem <i>PBT</i> , poliamīdiem (piem., neilona), <i>PE-LD</i> un polikarbonāta polimēriem. - Izmanto sveķos kā izejvielu iepriekš minētajiem plastmasas polimēriem.
3c. Dekabromdifēnilēteris (<i>decaBDE</i>)	- Izmanto kā liesmas slāpētājus dažādos plastmasas izstrādājumos, kas izgatavoti no <i>HIPS</i> un ko lieto, piem., televizoru, monitoru, elektroierīču kabeļu un vadu korpusu struktūrās. - Izmanto tekstilos, piem., aizkaros, polsterējuma audumos un paklājos, kuros ir polipropilēns. - Izmanto sveķos kā izejvielu iepriekš minētajiem plastmasas polimēriem.
4a. Perfluoroktāna sulfonāts (<i>PFOS</i>); izvēlēts kā indikators 1. mērķim	Galvenā izmantošana: - Izmanto kā virsmas aktīvo vielu vaskā un grīdas pulēšanas līdzekļos. - Izmanto kā tiešu atstarotāju, berzes kontroles aktīvo vielu, virsmas aktīvo vielu un antistatisko vielu fotogrāfiju nozarē, ražojot fotofilmas, papīru un plates, kā arī attīstot fotogrāfijas (galvenā izmantošana un augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto pusvadītāju nozarē fotokābes ģeneratoros, pārklājumos pret atstarošanu, kodināšanas maisījumos un gaismas izturīgajos slāņos (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs).

	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā virsma aktīvo vielu, hroma šķīdumā apstrādājot metāla virsmas, ko, piem., izmanto hromēšanā (galvenā izmantošana un augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). Svarīgs lietojums/gala izstrādājumi ir, piem., lidaparāti un automašīnas. - Izmanto ugunsdzēsības putās (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto kā virsmas aktīvo vielu rūpnieciskajos un mājsaimniecības tīrīšanas līdzekļos. - Izmanto kā liesmas slāpētāju, korozijas inhibitoru un virsmas aktīvo vielu
	<p>civilo un militāro lidmašīnu hidrauliskajos šķīdumos</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā ūdens un eļļas repelentu tekstilu un ādas virsmu apstrādei (piesūcināšanai). - Izmanto kā ūdens un tauku repelentu papīra un kartona virsmu apstrādei (piesūcināšanai) (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs).
4b. Perfluoroktānskābe (<i>PFOA</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā plūsmas aktīvo vielu skārdnieka darbos ar svina lodalvu. - Kā piemaisījums politetrafluoretilēna (<i>PTFE</i>) fluoroplasta pārklājumos (primārajā un sedzējkrāsā), kas tiek izmantoti vairākos izstrādājumu veidos. <i>PFOA</i> tiek izmantots kā pārstrādes palīg līdzeklis fluorpolimēru, piem., <i>PTFE</i>, ražošanā. - Parasti <i>PFTO</i> tiši netiek iekļauts gala izstrādājumos (atšķirībā no <i>PFOS</i>), tomēr ir atlieku saturs, piem., fluorpolimērā. <i>PFOA</i> var izveidot, transformējot vai veicot <i>PFOA</i> saistītu vielu, piem., telomēru, vielmaiņu.
5. Heksabromciklododekāns (<i>HBCDD</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā liesmas slāpētāju četros galvenajos izstrādājumu veidos: <ol style="list-style-type: none"> 1. Elastīgs polistirols (<i>EPS</i>, galvenā izmantošana), kas (kā putas, kurās ir <i>HBCDD</i>), tiek tālāk izmantots celtniecības un būvniecības nozarē tādos gala produktos kā izolācijas paneļos/plāksnēs (būvniecības jomā), tiek izmantots bērnu automašīnas spilvenos, stingros iepakojuma materiālos trauslām iekārtām, iepakojuma materiālos, piem., mikroshēmās un formētās elastīgā polistirola plātnēs. 2. Presēts polistirols (<i>XPS</i>, galvenā izmantošana) tālāk tiek izmantots, piem., stingros izolācijas paneļos/plāksnēs būvniecības nozarē, izolācijas materiālā, kas aizsargā no sala bojājumiem, uz ceļa un dzelzceļa uzbūrumiem un divslāņu konstrukcijās, piem., dzīvojamajos vieglajos automobiļos un kravas furgonu platformās. 3. Triecienizturīgs polistirols (<i>HIPS</i>) tiek tālāk izmantots elektriskajās un elektroniskajās iekārtās, piem., audiovizuālo ierīču korpusos (video un stereo iekārtās), elektrisko līniju sadales kastēs (būvniecības nozarē) un ledusskapju apšuvumā. 4. Polimēru dispersija tekstila apdarei (pārklājums, būtisks avots), tekstilu var izmantot, piem., gludās un ar dūnām polsterētās mēbelēs (sadzīves un komerciālās mēbeles), polsterētos transportlīdzekļa sēdekļos, drapējumos, sienu pārsegumos, gultas matraču pārvalkos, iekšējās apdares tekstilos, piem., rullo žalūzijās, automašīnas iekšējās apdares tekstilā un automašīnu spilvenos.
6a. Nonilfenoli (<i>NP</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā izejmateriālu <i>NPE</i> ražošanai. - Izmanto kā stabilizatoru un emulgējošu aktīvo vielu krāsās, lakās un pārklājumos. - Izmanto kā adhezīvu jeb saistošu vielu, procesa regulatoru, stabilizatoru un epoksīdsveķu cietinātāju, ražojot plastmasas izstrādājumus, piem., būvniecības materiālus, un kā lodēšanas vielu izolētos vados un kabeļos.
6b. Nonilfenola etoksilāti (<i>NPE</i>) <i>NPE</i> degradējas līdz <i>NP</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā stabilizatoru un emulgējošu aktīvo vielu krāsās, lakās un pārklājumos (galvenā izmantošana, augsts riska rādītājs). - Izmanto kā tādu pesticīdu šķīdinātāju, ko izmanto lauksaimniecībā un dārzkopībā (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto kā palīgvielu kokšķiedru masas pirmapstrādē un kokšķiedru atdalīšanā, ražojot papīra masu (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto kā stabilizatoru un attīstītāji, attīstot fotoattēlus (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto metālapstrādes šķīdumos, apstrādājot un pārklājot metālu (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs).

	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā virsmas aktīvo vielu farmaceitisko līdzekļu ražošanā. - Izmanto kā tīrīšanas vielu tādos tīrīšanas līdzekļos, ko lieto rūpniecībā un mājāsaimniecībā (galvenā izmantošana un augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto kā lodēšanas vielu, ražojot elektrolampas un citus elektroniskos komponentus. - Izmanto kā laboratorisku ķīmisku vielu. - Izmanto kā pretapledošanas līdzekli lidaparātos (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto šķidrums, kas paredzēti tehniskai bojājumu/plaisu pārbaudei dažādos objektos. - Izmanto kosmētikā. - Izmanto kā virsmas aktīvo vielu veterinārmedicīnā. - Izmanto tekstilu apstrādē (piem., vilnas mazgāšanā, šķiedru pirmsapstrādē un tintes/krāsas izlīdzināšanā) (galvenā izmantošana un augsts notekūdeņu emisijas rādītājs).
	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā attaukošanas līdzekli dzīvnieku ādu apstrādē (galvenā izmantošana un augsts notekūdeņu emisijas rādītājs). - Izmanto betonā, lai palielinātu tā porainību (augsts notekūdeņu emisijas rādītājs).
7a. Oktilfenols (<i>OP</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā adhezīvu vulkanizācijas laikā automašīnu riepu ražošanā. - Izmanto papīra pārklājumā. - Izmanto elektronisko spoļu izolācijā, ražojot elektrodzinējus, ģeneratorus un transformatorus. - Kā piemaisījums nonilfenolā pie 1–10 % koncentrācijas.
7b. Oktilfenola etoksilāti (<i>OPE</i>) <i>OPE</i> degradējas līdz <i>OP</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā stabilizatoru un attīstītāju, attīstot fotofilmas. - Izmanto kā virsmas aktīvo vielu tīrīšanas līdzekļos, kas paredzēti, piem., transportlīdzekļu un kompresoru apkopei, kā arī cita veida ēku tīrīšanai un uzkopšanai. - Izmanto kā adhezīvu un līmi plastmasas produktu ražošanā. - Izmanto ūdeni saturošos metālapstrādes šķidrums, apstrādājot un pārklājot metālu. - Izmanto kā tādu pesticīdu emulgatoru un disperģētāji, ko izmanto lauksaimniecībā un dārzkopībā. - Izmanto tekstila un ādas apdares apstrādē. - Izmanto kā emulgatoru butadiēnstirolpolimēros. - Izmanto kā emulgatoru un disperģētāji ūdeni saturošās krāsās, drukāšanas tintēs un tādu virsmu apstrādei paredzētās krāsās, kas pakļautas jūras ūdens iedarbībai. - Izmanto farmaceitiskos līdzekļos.
8a. Īsās ķēdes hlorētie parafīni (<i>SCCP</i> jeb hloroalkāni, C_{10-13})	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto tekstilu un apģērbu ražošanā, lai radītu tādas drēbes (paredzētas kuģošanai un rūpnieciskajiem darbiem), kurām ir augsta ugunsizturība, ūdensnecaurlaidība un pretsēnīšu īpašības. - Izmanto kā smērvielu ādas apdarē, tālāk izmanto ādas izstrādājumu ražošanā. - Izmanto metālapstrādes šķidrums (gan ūdeni, gan eļļu saturošos), apstrādājot un pārklājot metālu. - Izmanto kā eļļošanas līdzekļus saspiesta gaisa rīkos remontdarbnīcās un dažādos rūpniecības sektoros. - Izmanto kā plastifikatoru un liesmas slāpētāju krāsās (piem., ceļazīmēs, un kā gruntējumu virsmām, kas pakļautas jūras ūdens iedarbībai), lakās un pārklājumos. - Izmanto kā plastifikatoru un liesmas slāpētāju kaučuka izstrādājumos, piem., blīvēs, hermētiķos, un tādās līmēs, ko izmanto, piem., būvniecības jomā un automašīnu nozarē. - <i>MCCP</i> var saturēt līdz 1 % <i>SCCP</i>.
8b. Vidējās ķēdes hlorētie parafīni (<i>MCCP</i> jeb hloroalkāni, C_{14-17})	<ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā <i>SCCP</i> aizstājēju. - Izmanto kā smērvielu ādas apdarē. - Izmanto metālapstrādes šķidrums (gan ūdeni, gan eļļu saturošos), apstrādājot un pārklājot metālu. - Izmanto kā plastifikatoru un liesmas slāpētāju krāsās (piem.,

	<p>ceļazīmēs, un kā gruntējumu virsmām, kas pakļautas jūras ūdens iedarbībai), lakās un pārklājumos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izmanto kā plastifikatoru un liesmas slāpētāju kaučuka izstrādājumos, piem., blīvēs, un tādās līmēs, ko izmanto, piem., būvniecības jomā un automašīnu nozarē. - Izmanto dažos koptapīra veidos. - Izmanto kā plastifikatoru un liesmas slāpētāju <i>PVC</i> plastmasā un turpmākā plastmasas izstrādājumu ražošanā.
9. Endosulfāns	<ul style="list-style-type: none"> - Lauksaimniecības pesticīds (galvenā izmantošana). - Var izmantot kā koksnes piesūcināšanas līdzekli.
Smagie metāli	
10. Dzīvsudrabs izvēlēts kā indikators 1. un 2. mērķim	<p>Stomatoloģijā (dentālās amalgāmas) Akumulatoros Mērierīcēs un kontrolierīcēs (piem., termometros) Lampās Elektronikā Laboratoriskās ķīmiskās vielās un farmaceitiskos līdzekļos Zelta un sudraba pārstrādē Hloro-sārnu rūpniecībā Fotogrāfijās izmantojamā papīra un fotofilmu pārklājumos Fosilā kurināmā sadedzināšanā spēkstacijās Krematorijā Cinka un vara ražošanā (<i>Hg</i> izejmateriālos) Pretapaugšanas krāsās (iespējama lietošana) Kosmētikā Pesticīdos Kuģu pretapaugšanas krāsās Koksnes aizsardzībā Tekstila apstrādē</p>
11. Kadmījs, izvēlēts kā indikators 1. un 2. mērķim	<p><i>PVC</i> stabilizators Plastmasas, stiklu, keramikas, krāsu, papīru un tinšu pigments Elektrodu materiāls niķeļa kadmija baterijās Citu neorganisku kadmija savienojumu sintēze Metālu rūpniecībā un metāla rūdu apdedzināšanas un saķepināšanas iekārtās Dzelzs un krāsaino metālu ražošanā (cinka ieguve, svina un cinka rafinēšana, kadmījs) Metāla apšuvumā, t. i., dzelzs aizsargāšanā pret koroziju Vairāku sakausējumu komponents Saules baterijās Fosilā kurināmā sadedzināšanā spēkstacijās Mēslošanas līdzekļos</p>

Attiecīgos gadījumos bīstamo vielu ekoloģiskie mērķi tiks novērtēti, izmantojot šādus sākotnējos indikatorus un mērķus:

1. tabula. Indikatori šādiem ekoloģiskajiem mērķiem — bīstamo vielu koncentrācija tuva dabiskajam līmenim un visas zivis drošas lietošanai uzturā	
Indikatorvielas un saistvielas	Mērķis
Ekoloģiskais mērķis — bīstamo vielu koncentrācija tuva dabiskajam līmenim (t.i., vides monitorings)	
Kadmījs * zivju (siļķu, bušu vai asaru) aknās kā indikators dažādos Baltijas jūras apakšreģionos, un * gliemeņu (ziemeļu ēdamgliemeņu vai Baltijas ēdamgliemeņu) mīkstajos audos kā indikators dažādos Baltijas jūras apakšreģionos.	Primārais mērķis – nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci. Galīgais mērķis –sasniegt līmeni, kas tuvs vispārīgajām koncentrācijām.
Dzīvsudrabs * zivju (siļķu, bušu vai asaru) muskuļos kā indikators	Primārais mērķis –nodrošināt koncentrācijas samazināšanās

<p>dažādos Baltijas jūras apakšreģionos, un</p> <p>* gliemeņu (ziemeļu ēdamgliemeņu vai Baltijas ēdamgliemeņu) mīkstajos audos kā indikators dažādos Baltijas jūras apakšreģionos.</p>	<p>tendenci.</p> <p>Starpposma mērķis– sasniegt 2. tabulā noteikto līmeni zivīs.</p> <p>Galīgais mērķis –sasniegt līmeni, kas tuvs vispārīgajām koncentrācijām.</p>
<p>Dioksīni, furāni un dioksīniem līdzīgie <i>PCB</i></p> <p>* zivju (siļķu, lašu vai asaru) muskuļos dažādos Baltijas jūras apakšreģionos</p>	<p>Primārais mērķis –nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci.</p> <p>Starpposma mērķis– sasniegt 2. tabulā noteikto līmeni zivīs.</p> <p>Galīgais mērķis– sasniegt līmeni, kas tuvs nulles koncentrācijām.</p>
<p><i>TBT</i></p> <p>* nosēdumos vai dzīvajos organismos (zivīs vai ēdamgliemenēs) vai <i>imposex</i> organismos (t. i., bioloģiskās ietekmes monitorings) dažādos Baltijas jūras apakšreģionos</p>	<p>Primārais mērķis –nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci un/vai ietekmes samazināšanos. Galīgais mērķis –sasniegt līmeni, kas tuvs nulles koncentrācijām, un/vai nekādas ietekmes līmeni.</p>
<p><i>PFOS</i></p> <p>* nosēdumos vai zivju (sugas pēc izvēles) aknās dažādos Baltijas jūras apakšreģionos</p>	<p>Primārais mērķis– nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci.</p> <p>Galīgais mērķis –sasniegt līmeni, kas tuvs nulles koncentrācijām.</p>
<p>Ekoloģiskais mērķis — visas zivis drošas lietošanai uzturā (t. i., cilvēku veselības monitorings)</p>	
<p>Kadmījs</p> <p>* zivju (siļķu, bušu vai asaru) muskuļos/ēdamajās daļās kā indikators dažādos Baltijas jūras reģionos</p>	<p>Primārais mērķis– nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci.</p> <p>Starpposma mērķis –sasniegt 2. tabulā noteikto līmeni zivīs.</p> <p>Galīgais mērķis– sasniegt līmeni, kas tuvs vispārīgajām koncentrācijām.</p>
<p>Dzīvsudrabs</p> <p>* zivju (siļķu, bušu vai asaru) muskuļos/ēdamajās daļās kā indikators dažādos Baltijas jūras reģionos</p>	<p>Primārais mērķis –nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci.</p> <p>Starpposma mērķis –sasniegt 2. tabulā noteikto līmeni zivīs.</p> <p>Galīgais mērķis– sasniegt līmeni, kas tuvs vispārīgajām koncentrācijām.</p>
<p>Dioksīni, furāni un dioksīniem līdzīgie <i>PCB</i></p> <p>* zivju (siļķu, lašu vai asaru) muskuļos/ēdamajās daļās dažādos Baltijas jūras apakšreģionos</p>	<p>Primārais mērķis –nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci.</p> <p>Starpposma mērķis– sasniegt 2. tabulā noteikto līmeni zivīs.</p> <p>Galīgais mērķis– sasniegt līmeni, kas tuvs nulles koncentrācijām.</p>

2. tabula. Starpposma mērķa līmeņi/maksimālās pieļaujamās dzīvsudraba (*Hg*), kadmija (*Cd*), dioksīnu, kā arī dioksīnu un dioksīniem līdzīgo *PCB* summas koncentrācijas tādu zivju muskuļos, kas paredzētas kā pārtikas produkti, kā to nosaka EK Regula Nr. 1881/2006

Vielā	Maksimālie līmeņi zivju audos (µg/kg mitrā parauga masā). Piezīme: izņēmumos apaļajās iekavās ir norādīts tikai zutis un līdaka, citas regulā minētās sugas, kas ir reti sastopamas Baltijā, nav iekļautas.
Dzīvsudrabs	500 (1000 līdakai <i>Esox lucius</i> , zutim <i>Anguilla anguilla</i>)
Kadmijijs	50 (100 zutim <i>Anguilla anguilla</i>)
Dioksīni (<i>WHO-PCDD/F-TEQ</i>)	4×10^{-3}
Dioksīni un dioksīniem līdzīgie <i>PCB</i> (<i>WHO-PCDD/F-PCB-TEQ</i>)	8×10^{-3} (12×10^{-3} zutim <i>Anguilla anguilla</i>)

3. tabula. Indikatori ekoloģiskajam mērķim — veselīgi savvaļas dzīvnieki

Indikators	Mērķis
Plēsīgo putnu veselība: Jūras ērglis (un/vai zivjērglis) dažādos Baltijas jūras apakšreģionos * Reproduktīvu pāru proporcija * Vidējais metiena lielums	mērķi vēl nav noteikti
Zivju veselība: * Zivju slimību rādītājs	mērķi vēl nav noteikti
Roņu veselība: Pelēkie roņi visā Baltijā un apgredzenotie roņi Baltijas ziemeļdaļā, ierosinājums arī cūkdelfīnus aplūkot pie roņu grupas - grūsnu dzīvnieku proporcija (<i>CA</i>) - apaugļošanas proporcija (<i>CL</i>) - dzemdes patoloģiju gadījumi (nosprostojumi, stenoze, mioma) - zarnu čūlu gadījumi 1–3 gadus veciem roņiem	- normāla grūsnu dzīvnieku proporcija (jādefinē) - normāla apaugļošanu proporcija (jādefinē) - normāls dzemdes patoloģiju līmenis (jādefinē) - normāla zarnu čūlu sastopamība 1–3 gadus veciem roņiem

4. tabula. Indikatori ekoloģiskajam mērķim — radiācijas līmenis, kāds bija pirms Černobiļas AES avārijas.
Mērķa līmeņi ir aprēķināti, ŅEMOT VĒRĀvidējās koncentrācijas 1984.–1985. gadā, kas atspoguļo laika periodu pirms Černobiļas AES avārijas.

Indikatorvielas un saistvielas	Mērķis
Cs-137 * siļķu muskuļos kā indikators visai Baltijas jūrai * jūras zeltplekstes un bušu muskuļos Baltijas jūras dienviddaļā (uz dienvidiem no Gotlandes)	- Primārais mērķis – nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci. - Galīgais mērķis – sasniegt mērķa līmeni, kāds bija pirms Černobiļas AES avārijas, t.i., 2,5 Bq/kg mitrā svara siļķu muskuļos un 2,9 Bq/kg mitrā svara jūras zeltplekstes un bušu muskuļos.
Cs-137 * jūras ūdenī visā Baltijas jūrā	- Primārais mērķis – nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci - Galīgais mērķis – sasniegt 14,6 Bq/m līmeni, kāds bija pirms Černobiļas AES avārijas.
Cs-137 * nogulsnes visā Baltijas jūrā	- Primārais mērķis – nodrošināt koncentrācijas samazināšanās tendenci - Galīgais mērķis – sasniegt 1640 Bq/m līmeni, kāds bija pirms Černobiļas AES avārijas.

Dabas saglabāšana un bioloģiskā daudzveidība

Dabas saglabāšanas un bioloģiskās daudzveidības ekoloģiskie mērķi tiks mērīti, izmantojot šādus sākotnējos indikatorus un mērķus:

Dabiskas jūras un piekrastes ainavas

Mērķi:

- Līdz 2010. gadam izveidot ekoloģiski saskaņotu un labi pārvaldītu Baltijas jūras aizsargājamo reģionu (*BSPA*), *Natura 2000* un *Emerald* vietu tīklu Baltijas jūrā;
- līdz 2012. gadam izveidot kopīgus plaša mēroga telpiskās plānošanas principus, lai aizsargātu jūras vidi un saskaņotu dažādas intereses, kas saistītas ar ilgtspējīgu piekrastes un jūras teritoriju, tostarp piekrastes joslas, izmantošanu, kā to nosaka HELCOM rekomendācija 15/1;
- līdz 2021. gadam nodrošināt, ka dabiskās jūras ainavas un tādas jūras ainavas, kas tuvas dabiskajām, tiek atbilstoši aizsargātas un degradētās teritorijas tiek atjaunotas.

Provizoriskie indikatori:

- Noteikto *BSPA*, *Natura 2000* un *Emerald* vietu teritorija kā apakšreģiona teritorijas procentuālā daļa;
- procentuālā daļa, ko Baltijas jūras reģionā aizņem svarīgas putnu migrācijas un pārziemošanas vietas, kuras iekļautas *BSPA*, *Natura 2000* un *Emerald* vietās;
- tādu jūras un piekrastes teritoriju procentuālā vērtība, kurām ir labs ekoloģiskais stāvoklis un labvēlīgs stāvoklis;
- *BSPA* iekļauto izmirstošo vai apdraudēto biotopu/dzīvotņu līmeņa procentuālā vērtība salīdzinājumā ar to izplatību Baltijas jūrā;
- biotopu telpiskās izplatīšanās tendences Baltijas jūras reģionā.

Attīstīties spējīgas un samērīgas augu un dzīvnieku kopienas

Mērķi:

- Līdz 2021. gadam nodrošināt, lai katrā Baltijas jūras apakšreģionā sastopamo raksturīgo biotopu veidojošo sugu telpiskā izplatība, apjoms un kvalitāte tuvinātos dabiskajam diapazonam;
- līdz 2010. gadam apturēt apdraudēto un/vai izzūdošo Baltijas jūras biotopu/dzīvotņu degradāciju un līdz 2021. gadam nodrošināt, lai apdraudētie un/vai izzūdošie Baltijas jūras biotopi/dzīvotnes būtu lielākoties atveseļoti/atveseļotas;
- novērst negatīvās ekosistēmas pārmaiņas, līdz iespējamajam apjomam samazinot jaunu svešas izcelsmes sugu ieviešanu.

Provizoriskie indikatori:

- Visu tādu potenciāli piemēroto substrātu procentuālā vērtība, uz kuriem attiecas raksturīgus un veselīgus biotopus veidojošas sugas, piemēram, pūšļu fuks, jūras zāle, ziemeļu ēdamgliemene un mieturaļģes;
- tādu reti sastopamu, apdraudētu un/vai izzūdošu jūras un piekrastes biotopu/dzīvotņu tendences, kas iekļautas HELCOM Baltijas jūras teritorijas apdraudēto un/vai izmirstošo sugu un dzīvotņu sarakstos;
- trofiskās struktūras un sugu daudzveidības tendences (piem., noķertas zinātniskās apskatēs);

-
- Baltijas jūrā ieviesto svešas izcelsmes ūdens organismu atklāšanas gadījumu tendences.

Dzīvotspējīgas sugu populācijas

Mērķi:

- Līdz 2021. gadam nodrošināt, lai visi zināmie jūras barības ķēžu elementi būtu sastopami dabiskā un veselīgā apjomā un daudzveidībā;
- līdz 2015. gadam uzlabot to sugu saglabāšanas stāvokli, kas iekļautas HELCOM Baltijas jūras apdraudēto un/vai izmirstošo sugu un dzīvotņu sarakstos, par galīgo mērķi nosakot– sasniegt un nodrošināt labvēlīgu visu sugu saglabāšanas stāvokli;
- līdz 2012. gadam visā Baltijas jūras teritorijā ir noteikti pietiekami lieli un ilgi vietas/laika un pastāvīgi zvejas liegumi;
- līdz 2009. gadam izstrādāt un piemērot atbilstošas lašu un jūras foreļu vairošanas un atjaunošanas darbības, tādējādi nodrošinot šo sugu ģenētisko daudzveidību;
- līdz 2009. gadam nodrošināt, lai nelikumīgu, neregulētu un neuzskaitītu zvejas gadījumu skaits būtu tuvu nullei;
- līdz 2008. gadam nodrošināt veiksmīgu zušu migrāciju no Baltijas jūras sateces baseina uz nārstošanas vietām, kā arī īstenot valsts programmas par zušu krājumu saglabāšanu;
- līdz 2015. gadam (īstermiņa mērķis) sasniegt savvaļas lašu ražošanas līmeni vismaz 80 % apjomā vai 50 % apjomā dažu ļoti vāju lašu upju populācijām salīdzinājumā ar labākajiem potenciālās ražošanas rādītājiem, ievērojot drošus ģenētiskos ierobežojumus, kas noteikti, pamatojoties uz Baltijas lašu uzskaiti un klasifikāciju upēs;
- līdz 2015. gadam nodrošināt dzīvotspējīgas Baltijas mencu populācijas to dabiskajā izplatības teritorijā Baltijas jūras centrālajā daļā;
- līdz 2015. gadam izveidot Baltijas storu atkārtotas ieviešanas programmu un pēc to veiksmīgas atkārtotas ieviešanas par ilgtermiņa mērķi noteikt, lai tiktu panākta vislabākā dabiskā vairošanās un populācijas, kurās būtu ievērotas drošas ģenētiskās robežas katrā potenciālajā upē;
- līdz 2015. gadam ievērojami samazināt cūkdelfīnu, roņu, ūdensputnu un ārpusmērķa zivju sugu piezveju ar mērķi sasniegt tādu piezvejas līmeni, kas tuvs nullei;
- līdz 2015. gadam nederīgo zivju skaits tuvs nullei (<1 %).

Provizoriskie indikatori:

- Apdraudēto un/vai izmirstošo sugu skaita tendences;
- Baltijas roņu sugu apjoms, tendences un izplatība salīdzinājumā ar drošu bioloģisko robežu (robežlīmeni), kā to nosaka HELCOM HABITAT;
- Baltijas cūkdelfīnu daudzums, tendences un izplatība;
- tādu upju skaits, kurās ir dzīvotspējīgas Baltijas storu populācijas;
- Baltijas mencu nārstojošo zivju biomasa rietumu un austrumu daļā salīdzinājumā ar piesardzības līmeni (*Bpa*), ko IESAKA ICES un/vai nosaka ES pārvaldības plāni;
- Ar zvejniecību saistītā Baltijas mencu mirstība rietumu un austrumu daļā salīdzinājumā ar piesardzības līmeni (*Fpa*), ko IESAKA ICES un/vai nosaka ES pārvaldības plāni;
- nederīgo zivju, jūras zīdītāju un ūdensputnu, kā arī to piezvejas skaita tendences;
- sapinušos un noslīkušu jūras zīdītāju un ūdensputnu skaits;
- tādu lašu upju skaits, kurās ir dzīvotspējīgu zivju krājumi;

-
- lašu mazuļu skaita tendence savvaļas lašu upēs.

Jūrlietas

Jūrlietu pārvaldības mērķi tiks mērīti, ņemot vērā šādus sākotnējos indikatorus un mērķus.

Starptautisku noteikumu īstenošana — nekādu nelikumīgu izplūžu

- Tādu apskatīto/pārbaudīto kuģu skaits, kuros pretapaugšanas sistēmās aktīvi izmanto alvorganiskos savienojumus, salīdzinājumā ar kopēju Baltijas jūras ostās ienākušo apskatīto kuģu skaitu;
- piesārņojumu skaita attiecība pret lidojumu stundu skaitu (*PF* indekss) (kopējo atklāto naftas noplūžu skaita attiecība pret kopējo lidojumu stundu skaitu) gadā;
- atklāto/apstiprināto nelikumīgo naftas noplūžu skaits gadā;
- regulāru lidojumu, tostarp koordinēto izvērstās piesārņojuma kontroles operāciju (*Co-ordinated Extended Pollution Control Operation — CEPCO*) lidojumu stundu skaits gadā;
- ar satelītu uzņemtu attēlu skaits gadā katrā apakšreģionā;
- pārkāpumos pieķerto kuģu skaits gadā;
- kuģu radīto atkritumu skaits, kāds nogādāts ostas atkritumu uzņemšanas iekārtās Baltijas jūras ostās, salīdzinājumā ar kopējo kuģu piestāšanas reižu skaitu ostās;
- paziņojumu skaits, kāds saņemts no dalībvalstīm par neadekvātām ostas atkritumu uzņemšanas iekārtām.

Droša kuģu satiksme bez avārijas piesārņošanas *

- Kuģu avāriju skaits, tostarp ledus apstākļos, gadā salīdzinājumā ar gada satiksmi (kuģu skaits, kas šķērso sākotnēji definētās AIS līnijas);
- avāriju skaits ar piesārņojumu salīdzinājumā ar kopējo avāriju skaitu gadā;
- sadursmju/uz sēkļa uzskriešanas gadījumu skaits salīdzinājumā ar kopējo avāriju skaitu gadā.

Efektīvas avārijas situāciju un reaģētspējas iespējas

Vispārējs īstenošanas novērtējums, ņemot vērā HELCOM RESPONSE

- naftas savākšanas ātrums un naftas atkritumu apjoms jūrā un krastā naftas avāriju reaģētspējas operāciju laikā;
- avāriju skaits, kurās ir izmantotas disperģētājvielas.

Minimāls piesārņojums no kuģu notekūdeņiem

- Cik no visiem valstī esošajiem prāmjiem un pasažieru kuģu piestātnēm gadā ir tādu, kas aprīkoti ar atbilstošām notekūdeņu uzņemšanas iekārtām;
- to prāmju un pasažieru kuģu skaits, kas ostas uzņemšanas iekārtās nogādājuši notekūdeņus.

Nepieļaut svešu sugu ieceļošanu ar kuģu balasta ūdeņiem

Vispārīgs īstenošanas novērtējums, ņemot vērā HELCOM MARITIME sadarbībā ar HELCOM MONAS un HELCOM HABITAT

- jaunu sugu ieceļošanas gadījumu skaits gadā;
- ieviesto svešo sugu skaits gadā;
- nogulšņu apjoms, kāds nogādāts ostas atkritumu uzņemšanas iekārtās.

* piemērojams tankkuģiem ar vairāk nekā 150 BT un citiem kuģiem ar vairāk nekā 400 BT atbilstoši apstiprinātajai HELCOM ziņojuma veidlapai.

Minimāls gaisa piesārņojums no kuģiem

- kuģošanas radīto slāpekļa oksīdu emisiju skaits Baltijā gadā;
- tādu kuģu skaits, kas izmanto slāpekļa oksīda samazināšanas tehnoloģijas, un norādītā tehnoloģija, piemēram, *SCR* (selektīvā katalītiskā reducēšana), *HAM* (mitrā gaisa motora tehnoloģija), ūdens iesmidzināšana utt.;
- tādu kuģu skaits, kas neatbilst prasībām salīdzinājumā ar kopējo Baltijas jūras ostās pārbaudīto kuģu skaitu, lai kontrolētu atbilstību degvielleļļas prasībām saskaņā ar *MARPOL 73/78 VI* pielikumu;
- vidējais sēra saturs degvielā, ko degvielleļļas piegādātāji kuģiem nodrošina Baltijas jūrā gadā.

Nulle noplūdes no platformām jūrā

Vispārīgs HELCOM MARITIME novērtējums.

Minimāli draudi no iekārtām atklātā jūrā

Vispārīgs HELCOM MARITIME novērtējums.

Pasākumu piemēri lauksaimniecības izraisītās fosfora un slāpekļa noplūdes samazināšanai

Zemes izmantošana

Aramzemes pārvēršana par ekstensīvi izmantojamu zālāju

Aramzemi transformējot ekstensīvi izmantojamā zālājā, tiek samazinātas slāpekļa un fosfora noplūdes. Šī metode ir vislabāk piemērota teritorijās, kas iepriekš bijušas ganības un kurām ir saglabāšanas nozīme.

Efektivitāte

Aramzemes transformēšana par ekstensīvi izmantojamu zālāju ir ļoti efektīva, lai samazinātu slāpekļa krājumus, jo nelielā padeve nodrošina, ka slāpekļlis neuzkrājas augsnē. Transformēšana par zālāju, kuru neizmanto ganībām, var samazināt nitrātu noplūdes par 95 %. Tomēr, ja ir augsts fosfora saturs augsnē, īstermiņā netiek sasniegts būtisks šķīstošā fosfora izskalošanas samazinājums, jo paaugstinātā fosfora līmeņa dēļ tas joprojām atrodas augsnē aprītē. Tūlītējais efekts ir tāds, ka pastāvīgā veģetācija samazina augsnes eroziju un fosfora noplūdes ar virszemes noteci. Transformēšana par zālāju, kuru neizmanto ganībām, var veicināt fosfora samazinājumu par 50 %.

Izmaksas

Šādu būtisku zemes izmantošanas pārmaiņu īstenošanai lauksaimniekiem būs nepieciešami stimuli.

Augsnes pārvaldība

Ziemā ar kultūraugiem klātās platības.

Augu veģetācija ziemā samazina slāpekļa un fosfora izskalošanos un augsnes eroziju.

Efektivitāte

Ja ziemā nav augu segas, iespējami slāpekļa zudumi, izskalojoties pēc intensīviem nokrišņiem, un fosfora zudumi ar virszemes noteces transportētām augsnes daļiņām. Augu sega ziemā aizsargā augsnes virskārtu no lietus, kušanas ūdeņu un virszemes noteces erozijas. Turklāt tā palīdz uzlabot augsnes struktūru, palielinot tādu organisko vielu apjomu lauku augsnes virskārtā, kas samazina augsnes virskārtas jutību pret aizsērēšanu. Augu sega ziemā var samazināt eroziju par 10–40 % un slāpekļa aizskalošanu par 10–70 %.

Izmaksas

Šo metodi var ieviest relatīvi vienkārši. Šīs metodes izmaksas ir atkarīgas no izvēlētajiem augiem, teritorijas un iespējas lauksaimniekam izmantot savas mašīnas un līgumstrādniekus.

Augsnes minimālās apstrādes sistēmas

Disku kultivatoru vai ecēšu izmantošana augsnes apstrādē vai "nulles" apstrāde (bez aršanas) saglabā organiskās vielas un uztur labu augsnes struktūru. Tas uzlabo infiltrāciju un ūdens aizturi, tādējādi samazinot kopējo fosfora koncentrāciju virszemes notecē.

Efektivitāte

Aršanas sistēmas nomaiņa pret minimālās apstrādes sistēmu vai sistēmu bez apstrādes samazina fosforu virszemes notecē. Ja tiek izmantotas minimālās apstrādes sistēmas, fosfora

krājumi uzkrājas augsnes virskārtā, un tas ilgtermiņā var palielināt izšķērdinātā fosfora apjomu, īpaši stāvās nogāzēs, kur ir augsts fosfora saturs. Šādās vietās jāierīko buferzonas un jāveic rūpīgāka mēslošana ar fosforu. Slāpekļa izskalošanās samazinās līdz nelielam apjomam, jo rudens periodā samazinās organisko vielu mineralizācija augsnē.

Izmaksas

Šīs metodes izmaksas ir atkarīgas no metodes piemērotības saimniecības augu sekai, no augšņu piemērotības un no tā, vai lauksaimniekam ir rentabli izmantot līgumstrādniekus vai iegādāties lauksaimniecības tehniku.

Augsnes apstrāde pavasarī pirms kultūraugu sējas

Augsnes apstrāde rudenī veicina slāpekļa mineralizāciju no organisko vielu krājumiem tādā brīdī, kad kultūraugi spēj izmantot maz slāpekļa, tādējādi tiek palielināti iespējamie izskalošanās zudumi ziemas laikā. Apstrādājot augsni pavasarī, ir mazāka mineralizēta slāpekļa aizplūšanas iespējamība, un slāpekli varēs uzņemt iesētie pavasara kultūraugi.

Efektivitāte

Augšņu apstrāde veicina organiskā slāpekļa mineralizāciju un palielina nitrātu aizplūšanas risku. Mineralizācijas apjomu lielā mērā ietekmē augsnes temperatūra, mitrums un slāpekļa līdzsvars iepriekšējos kultūraugos. Augsnes apstrāde pavasarī ir labāka, jo augsne nav bijusi kaila ziemas periodā un aktīvi augoši kultūraugi tiek iesēti drīz pēc augsnes apstrādes, lai tie varētu uzņemt slāpekli un veidot augu seku.

Izmaksas

Pavasara kultūraugiem paredzētā zeme, kas aparta vēlu rudenī, ir pakļauta ziemas salam, cikliskai izžūšanai un samitrināšanai, kas ļauj sairdināt kukuržņus. Aršana rudenī ļauj nākamajā pavasarī agri iesēt kultūraugus. Ja vidēji smagas vai smagas augsnes netiek apartas vēlu rudenī, novēlota apstrāde var veicināt to, ka pavasara kultūraugi tiek iesēti vēlu izžuvušā augsnē. Tas var ietekmēt augšanu un ražu.

Starpkultūras

Starpkultūras ir augi (pasējas), kurus audzē zem galvenā kultūrauga vai pēc tā novākšanas un izmanto lopbarībai vai augsnes ielabošanai.

Efektivitāte

Starpkultūras aizsargā augsnes virsmu un uzņem papildu barības elementus. Jo ilgāk augsne ir klāta ar veģetāciju, jo mazāka ir nitrātu aizplūšana. Starpkultūras var arī uzlabot augsnes struktūru un palielināt organisko vielu apjomu augsnē. Saskaņā ar Somijā veiktu pētījumu aireņu sēšana kopā ar miežiem samazina nitrātu aizplūšanu par 27–68 % atkarībā no augsnes.

Izmaksas

Šo metodi var ieviest relatīvi vienkārši. Metodes izmaksas veido sēklu iegāde, starpkultūras sēšana un novākšana.

Papuves uzāršana smilšainās augsnēs rudenī

Papuves uzāršanas laiks ir ļoti svarīgs, lai novērstu slāpekļa aizplūšanu. Lai novērstu aizplūšanu, augsni ieteicams uzart vēlā rudenī, nevis agrā rudenī. Pavasara uzāršana arī ir ieteicama, tomēr slāpekļa atdalīšana no liela apjoma organiskā slāpekļa bieži notiek par vēlu,

lai to varētu uzņemt kultūraugi, un slāpekļis var aizplūst nākamajā rudenī. Tomēr uzaršana vēl rudenī vai pavasarī nav iespējama daudzās māla augsnēs, tāpēc šī metode ir īstenojama smilšainās augsnēs.

Efektivitāte

Tā kā, uzarot papuvi, liels apjoms organiskā slāpekļa tiek pārvērsts nitrātos, tad aizplūšana no agrā rudenī uzartas papuves var būt ievērojama, īpaši tad, ja papuvē ir āboliņš vai augsnē ir daudz virszemes biomasas. Šādos gadījumos efektīvs veids, kā samazināt aizplūšanu, ir papuves uzaršana vēlā, nevis agrā rudenī. Māla augsnēs efektivitāte samazinās, māla saturam augsnē palielinoties tiktāl, ka nav iespējams veikt vēl rudenī uzaršanu vai uzaršanu pavasarī.

Izmaksas

Vienīgā lielākā izmaksa rodas, ja augsne tiek uzarta tik vēl rudenī, ka vairs nav iespējama ziemas kviešu iesēšana. Papuves kultūras labi sagatavo augsni ziemas kviešu sēšanai un bieži vien nodrošina lielāku ziemas kviešu ražu nekā graudaugu sēšana pirms ziemas kviešiem. Šādā situācijā izmaksām var būt būtiska nozīme, tomēr, ja papuves uzaršanas laiks neietekmē nākamo kultūraugu izvēli augsekā, izmaksas ir nelielas.

Kontrolēta pazemes drenāža

Kontrolēta pazemes drenāža pastiprina drenāžas sistēmas darbību tā, lai augi efektīvi izmantotu no aramzemes atsūknēto ūdeni. Atsūknēto ūdeņu notece tiek kontrolēta, un ūdeņus novirza atpakaļ uz aramzemi, lai apūdeņotu.

Efektivitāte

Kontrolēta pazemes drenāža novērš barības elementu aizplūšanu ar grāvju ūdeņiem no aramzemes uz ūdenstecēm un novada ūdenī izšķīdinātos barības elementus atpakaļ pie augu saknēm. Kontrolēta pazemes drenāža var veicināt slāpekļa samazinājumu par 40 %.

Izmaksas

Izmaksas sīkāk aprakstītas sadaļā par konkrētu augu, piemēram, kartupeļu, audzēšanu.

Mēslošanas līdzekļu un mēsļu izmantošana

Barības elementu bilance

Barības elementu bilance palīdz lauksaimniekiem ilgtermiņā plānot mēslošanas līdzekļu izmantošanu. Barības elementu bilance nodrošina informāciju par barības vielu izmantošanas efektivitāti un palīdz noteikt barības elementu zudumu stadijas. Barības elementu bilances aprēķins veicina ūdens aizsardzības pasākumu īstenošanu katrā saimniecībā un zemes gabalā.

Efektivitāte

Barības elementu bilances izmantošana mēslošanas līdzekļu plānošanā palīdz līdz minimumam samazināt barības elementu pārpalikumu augsnē. Tas arī nodrošina, ka augsne ir pietiekami mēslota, lai palielinātu to barības elementu efektīvu izmantošanu, kas jau atrodas augsnē. Panākot, ka mēslošanas līdzekļi tiek izmantoti pareizi, ņemot vērā konkrēto kultūraugu, tā ražu un zemes gabala īpatnības, un tādējādi to izmantošana kļūst ekonomiski optimāla, tiek nodrošināts, ka nepieciešamais svarīgo barības elementu daudzums ir pieejams tikai tad, kad kultūraugiem ir nepieciešams to uzņemt.

Izmaksas

Šī metode ir izmaksu ziņā efektīva. Barības elementu noplūdes ir tieša mēraukla galvenajai problēmai, proti, barības elementu pārmērīgam daudzumam vidē. Lauksaimnieki var brīvi izvēlēties visekonomiskāko metodi, lai samazinātu barības elementu zudumus. Izmantojot šo metodi, jāinvestē izglītībā un apmācībā.

Pāriešana no tradicionālās lauksaimniecības uz bioloģisko lauksaimniecību

Bioloģiskās lauksaimniecības minimālos standartus nosaka Padomes Regula (EEK) Nr. 834/2007 un, sākot no 2009. gada 1. janvāra, Padomes Regula (EEK) Nr. 2092/91.

Efektivitāte

Barības elementu izmantošana bioloģiskajā lauksaimniecībā ir vērsta uz augsnes auglības veicināšanu un saglabāšanu, nevis uz kultūraugu ražu. Bioloģiskā lauksaimniecība cenšas nodrošināt noslēgtus barības elementu ciklus. Salīdzinot ar tradicionālo lauksaimniecību, barības elementu izmantošanas efektivitāte parasti ir lielāka, bet barības elementu noplūdes vidē — mazākas.

Izmaksas

Bioloģiskās lauksaimniecības sistēmās bieži vien izmanto vairāk darbaspēka, jo tajās ir jaunas apsaimniekošanas metodes, nezāļu ravēšana ar rokām, kaitīgo organismu un slimību manuāla kontrole, kā arī organiskā mēslojuma lietošana lielos daudzumos. Šādās saimniecībās var būt paaugstinātas ražas novākšanas izmaksas. Tas, kā paaugstinātās darba prasības apvienojumā ar samazinātu ķīmisko vielu izmantošanu ietekmē ražošanas izmaksas, var atšķirties un ir jāizvērtē saistībā ar citiem rādītājiem, īpaši ražas un cenas izmaiņām.

Samazināta mēslošana

Samazinot slāpekļa un fosfora mēslošanas līdzekļu apjomu par noteiktu procentuālu vērtību zem ekonomiski optimālās vērtības, samazināsies nitrātu saturs augsnē pēc ražas novākšanas, un īstermiņā – arī šķīstošā fosfora daudzums. Ilgtermiņā samazinot fosfora mēslošanas līdzekļus, var samazināt ar augsnes daļiņām saistītā fosfora zuduma apjomu.

Efektivitāte

Augsnē samazināsies atlikušo nitrātu apjoms, kas var aizplūst rudenī, tomēr tas neietekmēs slāpekli, kas mineralizējies no augsnes organiskajām vielām. Ilgtermiņā, kad samazināsies augsnes fosfora uzkrājumi, samazināsies šķīstošā fosfora zudums.

Izdevumi

Šī metode ietekmēs kultūraugu ražu un kvalitāti, tāpēc būs ievērojama pretestība pret šo metodi. Samazināts fosfora mēslošanas līdzekļu apjoms nekavējoties ietekmēs tādus kultūraugus, kas īpaši reaģē uz fosforu, piemēram, kartupeļus un dažas dārzena kultūras. Nitrātu mēslošanas līdzekļu samazinājums nekavējoties ietekmēs visus tos kultūraugus, kas nav pākšaugi.

Kūtsmēslu izkliedes tehnika

Samazinot mēslu izkliedi uz augsnes virskārtas un veicinot iesmidzināšanas paņēmienus un mulcēšanu, uzreiz tiek samazināta infiltrācija ūdenstecēs. Šīs metodes palīdz novērst mēslu noplūdi ar virszemes noteci un drenu noteci.

Efektivitāte

Izkliedējot šķidrmēslus, ir iespējams tos ievadīt tieši augsnes aktīvajā slānī. Šķidrmēslus var novadīt augsnē izveidotās vadziņās un pēc tam nosegt. Pastāv arī tiešas ievadīšanas sistēmas, kad šķidrmēsli ar spiedienu tiek tieši ievadīti augsnē. Šķidrmēslu ievadīšana salīdzinājumā ar to izkliedēšanu uz augsnes virskārtas efektīvi palielina mēsļu barības elementu izmantošanu.

Izmaksas

Vislielākās papildu izmaksas ir mazās saimniecībās. Lielās saimniecībās fiksētās izmaksas sadalās uz lielāku mēsļu apjomu, un papildu izdevumi uz tonnu ir mazāki.

Mēslošanas līdzekļu un mēsļu barības elementu piegādes integrācija

Izmantojot mēsļu analīzi, lai aprēķinātu barības elementu apjomu, kādu nodrošina mēsļu lietošana, var noteikt kultūraugiem nepieciešamo papildu mēslošanas līdzekļu daudzumu un to lietošanai piemērotāko laiku. Pamatojoties uz precīzāku kūtsmēsļu ķīmisko sastāvu, var samazināt mēslošanas līdzekļu apjomu un nitrātu un fosfora noplūdi.

Efektivitāte

Minerālmēsļu lietošana tiek samazināta līdz optimālajam ekonomiskajam ražības līmenim un uztur adekvātu līmeni augsnē. Metode ir efektīva, ja minerālmēsli tiek lietoti papildus mēsļu barības elementiem.

Izmaksas

Šī metode palīdz ietaupīt, nevis palielina izmaksas. Izmantojot šo metodi, jāinvestē izglītībā un mācībās.

Kaļķošana

Skābā augsnē augiem ir grūti uzņemt barības elementus. Īpaši apgrūtināts ir fosfora lietojums skābās augsnēs. Fosfors ir cieši saistīts ar augsnes daļiņām, un tas ar notekūdeņiem viegli aizplūst no laukiem uz ūdenstecēm. Fosfora uzņemšana ievērojami palielināsies, ja pH līmenis pārsniegs 6,0.

Efektivitāte

Kaļķošana palīdz sasniegt pienācīgu ražu skābās augsnēs, kurās ir zemāks fosfora mēslošanas līdzekļu līmenis. Kaļķošanas mērķis ir nodrošināt efektīvu fosfora izmantošanu, tādējādi novēršot barības elementu aizplūšanu uz ūdenstecēm.

Izmaksas

Iespējams, var paiet 5–10 gadi, līdz tiek atgūtas kaļķošanas izmaksas. Kaļķu izmantošanas ekonomiskais aspekts īpaši jāapsver nomātās zemēs. Nomātas zemes kaļķošanas rentabilitāte samazinās, un tā ir atkarīga no nomas līguma perioda.

Izvairīšanās no mēslošanas līdzekļu un kūtsmēsļu lietošanas paaugstināta riska teritorijās

Izvairīšanās izkliedēt minerālmēslus vai kūtsmēslus paaugstināta riska teritorijās palīdz novērst nitrātu zudumus izskalošanās procesā un fosfora zudumus virszemes noteces procesā. Paaugstināta riska teritorijas ir, piemēram, notekgrāvji uz tuvējām ūdenstecēm, saplaisājušas augsnes virs drenām vai lauki, kuros ir augsts fosfora līmenis. Fosfora paaugstināta riska teritorijas var novērtēt, izmantojot fosfora riska indeksu vai konkrētus riska elementus.

Efektivitāte

Fosfora noplūde erodētas augsnes daļiņās un aizplūstot ir lielāka augsnēs, kurās ir augsts fosfora indekss. Šādās teritorijās, lietojot organisko mēslojumu, tiek palielināts pārmērīgs fosfora saturs augsnē, kā arī tā noplūdes. Šī metode attiecībā uz fosfora noplūdēm ir visefektīvākā tad, ja galvenais noplūdes ceļš ir virszemes notecē.

Izmaksas

Nelietojot mēslošanas līdzekļus paaugstināta riska teritorijās, rodas izdevumi, kas nepieciešami, lai novērstu zaudētajai ražai proporcionālo ražošanas samazināšanos. Neizmantojot organisko mēslojumu paaugstināta riska teritorijās, izdevumi nerodas, ja saimniecībai ir pieejama zeme citviet. Ja nepieciešama lielāka mēsļu krātuve, rodas papildu izmaksas.

Izvairīšanās no mēslošanas līdzekļu un organiskā mēslojuma izmantošanas paaugstināta riska periodos

Izvairīšanās no minerālmēsļu vai organiskā mēslojuma izmantošanas paaugstināta riska periodos samazina nitrātu zudumus ar izskalošanos un fosfora zudumus ar virszemes noteci. Paaugstināta riska periodi var būt, piemēram, tad, kad ir paaugstināts virszemes noteces risks, ātrāka virszemes ūdeņu nonākšana drenāžā mitrās augsnēs vai kad augi minimāli uzņem vielas vai neuzņem nemaz.

Efektivitāte

Vislielākais virszemes noteces risks ir tad, ja lietūs līst uz nogāzes, kuras augsne ir piesātināta, sasalusi vai klāta ar sniegu. Ātra barības elementu plūsma caur augsni visticamāk notiks tad, ja drenētā augsne ir mitra un nokrišņi seko drīz pēc mēslošanas līdzekļu lietošanas. Izvairīšanās no slāpekļa lietošanas rudenī samazina nitrātu apjomu, kāds aizplūst ar ziemas nokrišņiem.

Izmaksas

Lielākoties šai metodei nav nekādu izmaksu, jo paaugstināta riska periodos nav nepieciešami nekādi mēslošanas līdzekļi tāpēc, ka kultūraugi netiek audzēti. Tomēr var rasties netiešas izmaksas, ja paaugstināta riska periodi sakrīt ar kultūraugu dīgšanu pavasarī.

Kūtsmēsļu krātuves ietilpības palielināšana

Atbilstošas savākšanas un glabāšanas iekārtas nodrošina iespēju izvēlēties, kad mēslus iestrādāt augsnē, un ir mazāk tādu gadījumu, kad krātuves mazās ietilpības dēļ mēsli jāiestrādā nepiemērotā brīdī. Organisko mēslojumu var iestrādāt tad, kad ir neliels noteces risks un ir aktīvi augoši kultūraugi, kas izmantos mēslus pieejamos barības elementus.

Efektivitāte

Ja kūtsmēsļu glabāšanas vieta nav pietiekami ietilpīga, tie jāiestrādā augsnē, tiklīdz ir saražoti. Tas neizbēgami nozīmē to, ka organiskais mēslojums tiks lietots arī tad, kad pastāvēs nitrātu aizplūšanas risks un iespējamība, ka fosfors nonāk ūdenstecēs ar virszemes noteci.

Izmaksas

Šī metode ir vissvarīgākā tām saimniecībām, kas mēslus izmanto šķidrmēsļu konsistencē.

Kūtsmēslu transportēšana uz tuvējām saimniecībām

Ja ir barības elementu pārpalikums, kūtsmēslus var izvest uz citu saimniecību lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Tas samazina barības elementu slodzi saimniecībā, kurā ir kūtsmēslu pārpalikums, tādējādi samazinot difūzā piesārņojuma risku. Tas arī ļauj labāk koordinēt atlikušo mēslu apsaimniekošanu.

Efektivitāte

Barības elementu ievadīšanu ir iespējams efektīvi sabalansēt, lai zeme spētu tos absorbēt.

Izmaksas

Šo metodi visvieglāk var īstenot tad, ja kaimiņu saimniecība atrodas tuvu, piemēram, 5–20 km attālumā. Ja attālums ir lielāks, arī izmaksas pieaug. Mēslu apstrāde (kompostēšana) palīdz tos relatīvi viegli transportēt lielos attālumos.

Šķidrmēslu sadalīšana

Sadalot šķidrmēslus, tie tiek sadalīti šķidrās un cietās vienībās. Šķidrās vienības, kurās ir mazāka barības elementu koncentrācija, var izmantot uz vietas, bet cietās vienības, kurās ir augstāks cieto vielu saturs un lielāka barības elementu koncentrācija, var transportēt uz citu saimniecību. Sadalīšanu var veikt lēnām, izmantojot ūdenskrituma sistēmu, vai daudz ātrāk, izmantojot mehānisko sadalīšanu. Ir dažādi mehāniskie separatori, tostarp rotējoši sieti, veltņa spiedes, skrūvveida spiedes, slīpi sieti un vibrosieti.

Efektivitāte

Šķidrmēslu sadalīšana nemaina tajos esošā fosfora kopējo saturu, bet palīdz samazināt izdevumus par transportēšanu uz citām teritorijām, ja nepietiek aramzemes, kur iestrādāt šķidrmēslus. Šķidrmēslu sadalīšana ļauj elastīgāk izvēlēties kūtsmēslu iestrādāšanas laiku un veidu, tādējādi optimizējot šķidrmēslu barības elementu pilnīgu izmantošanu.

Izmaksas

Lai saņemtu maksimālu atdevi no investīcijām, separatoram jābūt ar nelieliem papildu izdevumiem viegli ieviešamam saimniecībā, kā arī saimniecībā jābūt pietiekamam šķidrmēslu apjomam, lai attaisnotu izmaksas.

Pakaišu kūtsmēslu kompostēšana

Kompostēšanā izmantotajā aerobajā, mikrobioloģiskajā vielmaiņas procesā paaugstinātā temperatūrā samazinās patogēno organismu aktivitāte un viegli pieejamo nitrātu saturs kūtsmēslos. Kompostēšanas rezultātā rodas stabilāka masa, ko var viegli iestrādāt augsnē un pārvietot lielākos attālumos.

Efektivitāte

Jau pieejamais nitrātu saturs mēslos parasti tiek samazināts no 25 % līdz 10 % no kopējā nitrātu satura, tāpēc nitrātu zudumi izkliedējot būs mazāki.

Izmaksas

Pakaišu kūtsmēslu kompostēšanu var veikt individuālās saimniecībās, izmantojot standarta saimniecības aprīkojumu.

Biogāzes ražošana

Biogāzes ražošana samazina siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, nodrošina atjaunojamās enerģijas avotu, un saražotais digestāts ir ar samazinātu smakas emisiju un patogēnu saturu izkļiedējot.

Efektivitāte

Biogāzes ražošana nemaina kopējo barības elementu saturu mēšlos, bet dod iespēju transportēt tos lielākā attālumā, jo transportēšana kļūst ekonomiskāka. Biogāzes digestātu salīdzinājumā ar šķidrmēsliem ir vieglāk pārvietot lielos attālumos.

Izmaksas

Augstas izmaksas atbaida no šīs metodes izmantošanas, ja vien procesu neatbalsta ekonomiskie stimuli vai subsīdijas. Biogāzes ražošana, izmantojot vienīgi pašā saimniecībā ražotos kūtsmēslus, ir rentabla tikai lielos mērogos. Mazās saimniecībās biogāzes ražošana var būt rentabla, ja tiek apstrādāti atkritumi arī no citām saimniecībām vai tiek pārdota enerģija vai biogāzes ieguves procesā saražotais digestāts, vai arī tad, ja enerģijas patēriņš saimniecībā ir ļoti liels.

Granulēšana

Granulēšana ir vispiemērotākā tādiem mēsliem, kuros ir augsts sausnes saturs, piemēram, mājputnu mēsliem, vai mēsliem, kas jau ir apstrādāti un sadalīti, lai nodrošinātu augstu sausnas saturu.

Efektivitāte

Granulēšana nemaina kopējo barības elementu saturu mēšlos, bet dod iespēju transportēt tos lielākā attālumā, jo transportēšana kļūst ekonomiskāka.

Izmaksas

Granulēšana parasti tiek veikta centralizētās iekārtās. Izmaksas ir augstas, tomēr iegūtais gala produkts ir mēslošanas līdzeklis par labu cenu.

Sadedzināšana

Sadedzināšanas process var būt viena no iespējām, kā apstrādāt mājputnu mēslus. Mājputnu mēslus lieto kā kurināmo spēkstacijās. Iegūtos pelnus var pārdot kā fosfāta un potaša mēslošanas līdzekļus.

Efektivitāte

Sadedzināšana nemaina kopējo barības elementu saturu mēšlos, bet dod iespēju transportēt tos lielākā attālumā, jo transportēšana kļūst ekonomiskāka.

Izmaksas

Investīciju izmaksas ir augstas. Ir konstatēts, ka sadedzināšanas ekspluatācijas izmaksas ir aptuveni viens eiro uz vienu tonnu sausu cieto atkritumu. Lai gan mājputnu mēsli ir ļoti sausi un viegli dedzināmi, iespējams, nav ekonomiski izdevīgi izveidot sadedzināšanas iekārtas tikai cietajiem saimniecības atkritumiem, vēl neizdevīgāk tas ir attiecībā uz šķidrmēsliem, jo tajos ir vairāk mitruma.

Dzīvnieku barošana

Lauksaimniecības dzīvnieku diferencētas barošanas ieviešana

Lauksaimniecības dzīvniekiem dažādās attīstības stadijās vai reproduktīvā cikla stadijās ir dažādas prasības attiecībā uz optimālo barošanu. Tā kā ir ierobežots darbaspēks un izmitināšanas iespējas, lauksaimniecības dzīvnieki ar dažādām barības prasībām bieži vien tiek apvienoti grupās un saņem vienādu barību. Tādējādi daļa lauksaimniecības dzīvnieku saņem lielāku slāpekļa un fosfora devu, nekā tie var efektīvi patērēt, un atlikums tiek izvadīts.

Efektivitāte

Apjomīgāks lauksaimniecības dzīvnieku dalījums un grupēšana, pamatojoties uz barības prasībām, nodrošina precīzāku individuālo devu noteikšanu. Tas samazina slāpekļa un fosfora apjomu mēšlos, tāpēc tiek samazinās arī noplūdes ar virszemes noteci un aizplūstot.

Izmaksas

Attiecībā uz mājputniem uzlabošanas iespējas ir ierobežotas, jo šajā nozarē diferencētā barošana jau tiek plaši izmantota. Diferencētai barošanai ir ievērojams potenciāls cūkkopības sektorā, lai samazinātu slāpekļa un fosfora izvadīšanu. Tomēr izmaksas var būt ievērojamas, bet rezultātu uzlabošanās var arī nenotikt.

Slāpekļa un fosfora devu samazināšana

Lauksaimniecības dzīvniekiem bieži vien tiek dota barība, kurā slāpekļa un fosfora saturs ir augstāks par ieteicamo, un tas tiek darīts ar mērķi novērst ražības samazināšanos, kas rodas no šo barības elementu trūkuma. Piemēram, ir pierādīts, ka dažas govīs ar barību saņem vairāk proteīna (slāpekļa), nekā nepieciešams. Tomēr lauksaimniecības dzīvnieki faktiski nepatērē slāpekļa un fosfora atlikumu un izvada to.

Efektivitāte

Izvairoties no pārmērīgas slāpekļa un fosfora devas lauksaimniecības dzīvnieku uzturā, var samazināt slāpekļa un fosfora daudzumu, kas izvadīts tieši uz laukiem vai mēšlos, tādējādi samazinot slāpekļa un fosfora papildinājumu tādās piesārņojuma slodzēs, kas ir difūzā piesārņojuma avoti.

Izmaksas

Piemēram, proteīna saturu govju barībā var samazināt par vienu procenta vērtību, piena ieguvei nesamazinoties.

Papildināšana ar fitāzi

Cūku barības papildināšana ar sintētisko fitāzi samazina nepieciešamību pievienot minerālfosfātu. Fitāze palielina fosfora pieejamību barībā un ļauj samazināt kopējo fosfora saturu, neietekmējot produktivitāti.

Efektivitāte

Pievienojot fitāzi, fosfora saturu cūku barībā var samazināt pat par 30 %.

Izmaksas

Ja cūku barībā ir par maz fosfora vai ir nepareiza dažādu minerālvielu attiecība, var pasliktināties cūku kāju stāvoklis un kustību spēja. Tas var ietekmēt ekonomisko ieguvumu.

Slapja barība un fermentēšana

Endogēno fitāzi graudos var aktivizēt, samitrinot cūku barību neilgi pirms barošanas, tādējādi samazinot vai pilnībā novēršot nepieciešamību pievienot fosfora minerālus. Tas nozīmē, ka sistēmā, kurā cūku audzēšanai izmanto slapju barību, jāizmanto barība ar mazāku fosfora saturu, nekā parasti ieteicams.

Barības fermentēšana var samazināt nepieciešamību pievienot minerālfosfātu. Fermentācija slapjā barībā notiek dabiski pēc noteikta laika perioda. Fermentēšanas procesu ir sarežģīti pārvaldīt, un metode vēl nav izstrādāta.

Saimniecību infrastruktūra

Mitrāju izveide

Izbūvētus vai izveidotus mitrājus izmanto, lai aizturētu noteces ūdeņus no lauka vai laukiem. Mitrāji var būt dabiski vai mākslīgi, pastāvīgi vai pagaidu, ar stāvošu vai tekošu ūdeni, ar saldūdeni vai sālsūdeni. Mitrājs var būt mitra pļava, mitra mežu zeme, mitrzeme ar niedrēm, purvs, nosēdbaseins vai ezers.

Efektivitāte

Mitrāji aiztur piesārņojumu, nodrošinot buferzonu, un potenciāli var attīrīt piesārņotu ūdeni. Tie uzlabo ūdens kvalitāti, sadalot, aizturot, izmantojot vai saglabājot barības elementus, organiskos atkritumus un nosēdumus, kas no sateces baseina ar noteci atplūduši uz mitrāju. Tie var paturēt nogulsnes un, aizturot noteci, samazināt nitrātu un slāpekļa apjomu (šķīstošu un ar augsnes daļiņām saistītu). Mitrāji samazina plūdu lejteces apjomus, paturot ūdeni un atbrīvojot to sausākos periodos, kā arī aizsargā strauta krastus un krasta līnijas no erozijas. Saskaņā ar Somijā veikto pētījumu mitrāji ir samazinājuši fosforu par 25–48 % un slāpekli par 20–90 %. Zviedrijā veiktais pētījums atklāj, ka mitrāji var samazināt fosforu par 90–100 % un slāpekli par 76–90 %. Efektivitāte ir atkarīga no mitrāja lieluma, veģetācijas, noslodzes un iekrāšanās.

Izmaksas

Mitrāju ierīkošana ir diezgan dārga un to izveide bieži vien ir saistīta ar kādu lauksaimniecības zemju zudumu. Mākslīgajiem mitrājiem nepieciešama kopšana nosēdumu un organisko vielu uzkrāšanās dēļ.

Bufersonas

Līdzās ūdenstecēm izveidojot veģetācijas aizsargjoslas, kurās ir aizliegta mēslošana, tiek samazināta erozija un barības elementu noplūde uz ūdenstecēm. Bufersonas var samazināt piesārņojumu divējādi. Tās aptur lauksaimniecisku darbību attiecīgajā teritorijā, tāpēc samazina tiešu piesārņojumu no minerālmēslojuma un pievienotā organiskā mēslojuma. Tās arī aiztur noteci no lauksaimniecības zemēm, pirms tā sasniedz ūdensteci.

Efektivitāte

Bufersonām jābūt viegli žūstošām, ar labu virsmas porainību, lai aizturētu virszemes noteci. Saskaņā ar Somijā veikto pētījumu ir pierādīts, ka 10 metru buferzona veiksmīgi samazina suspendēto daļiņu, izšķīdušā fosfora un kopējā slāpekļa izskalošanos. Četrus pētījuma gadu laikā suspendēto daļiņu slodze tika samazināta par 50–60 %, slāpekļa izskalošanās — par 50 %, fosfora izskalošanās — par 30 %. Bufersonu efektivitāte suspendēto daļiņu un barības

elementu aizturai ir atkarīga no zonas platuma, nosusinātā lauka nogāzes stāvuma, augsnes veida un jo īpaši no zonas veģetācijas daudzveidības un blīvuma.

Izmaksas

Nepieciešams noteiks investīciju apjoms, lai izveidotu buferzonu, taču, kad tā ir izveidota, vajadzīga minimāla uzturēšana.

Citi aspekti

Virszemes noteces ūdeņu efektīva attīrīšana

Lai attīrītu virszemes noteces ūdeņus, augsnes daļiņas virszemes noteces ūdeņos tiek nogulsnētas, izmantojot Al^{3+} jonus vai alumīnija oksīda polimērus, kas veicina mazu šķīstošā fosfora koncentrāciju virszemes noteces ūdeņos un nelielu apmaiņas fosfora daudzumu nogulsnētas augsnes masā. Šī metode turpmāk jāprecizē un jāpārbauda, ja to vēlas izmantot, lai virszemes noteces ūdeņos noteiktu pret oksidēšanās apstākļu maiņu jutīga fosfora daudzumu.

Sistemātiska individuāla konsultēšana saimniecībās

Agrotehniskie pasākumi tiek īstenoti, lauksaimniekiem cieši sadarbojoties ar konsultantiem. Konsultanti izmanto ganāmpulku blīvumu, veģetāciju ziemas periodā, starpkultūras, slāpekļa saturu saimniecības saražotajos kūtsmēslos, ierobežotu barības elementu apjomu, mēslošanas plānus un barības elementu bilanci.

Efektivitāte

Šī metode var samazināt barības elementu ievadīšanu par 50 % un barības elementu noplūdes — par 30 %.

Izmaksas

Šo metodi var vienkārši īstenot. Tai nepieciešama labi izveidota konsultantu sistēma, lai varētu atbalstīt lauksaimniekus.

Atsauces uz pasākumu piemēriem lauksaimniecības izraisītās fosfora un slāpekļa noplūdes samazināšanai

AURA, E., RÄTY, M. & HARTIKAINEN, H. 2006. Savimaiden eroosio: prosessit ja torjunta. In: Laura Alakukku (toim.). Maaperän prosessit - pellon kunnan ja ympäristöhoidon perusta : MMM:n maaperätutkimusohjelman loppuraportti. Maa- ja elintarviketalous 82: s.:37.–43. lpp.

BERNTSEN J., OLESEN J., PETERSEN, B. & HANSEN, E. 2006. Long-term fate of nitrogen uptake in catch crops. Department of Agroecology, Danish Institute of Agricultural Sciences, European journal of agronomy.

BIEWINGA, E. 1996. Mineral Emissions from Dutch Agriculture. The Centre for Agriculture and Environment (CLM), the Netherlands.

BURTON, C. H. & TURNER, C. 2003. Manure management. Treatment strategies for sustainable agriculture. Silsoe Research Institute. UK.

CUTTLE, S.P. 2006. An inventory of methods to Control Diffuse Water Pollution from Agriculture. Defra project ES0203. UK

EKHOLM, P., KALLIO, K., TURTOLO, E., REKOLAINEN, S. & PUUSTINEN, M. 1999. Simulation of dissolved phosphorus from cropped and grassed clayey soils in southern Finland. *Agriculture, ecosystems & environment* 72(1999):271.–283. lpp.

HENRIKSSON, A. 2007. Action against Phosphorus Losses from Agriculture in the Countries surrounding the Baltic Sea. SLU. Uppsala

JENSEN, L. S, PEDERSEN, A., MAGID, J. & NIELSEN, N. E. 2006. Influence of catch crops on phosphorous and potassium availability in a depleted loamy soil. *Soil Use and Management*.

KOSKIAHO, J. & PUUSTINEN, M. 1998. Viljelyalueiden valumavesien käsittely kosteikoissa. *Vesitalous* 2/1998 s.:21.–26. lpp.

LEMOLA, R., TURTOLO, E. & ERIKSSON, C. 2000. Undersowing italian ryegrass diminishes nitrogen leaching from spring barley. *Agricultural and Food Science in Finland*. 9:201.–215. lpp.

LEMOLA, R. & TURTOLO, E. 2000. Aluskasvi vähentää typen huuhtoutumista. *Leipä* *leveämmäksi* 4:19.–22. lpp.

LEONARDSON, L. 1994. Wetlands and lakes as nitrogen traps. *Ambio* 23:6 s.:320.–325. lpp.

LEONARDSON, L. 1994. Wetlands as nitrogen sinks: Swedish and international experience. Naturvardsverket, Gotab, Stockholm, Sweden.

MATTILA, P. 2006. Ammonia emissions from pig and cattle slurry in the field and utilization of slurry nitrogen in crop production. University of Helsinki, Faculty of Agriculture and Forestry, Department of Applied Chemistry and Microbiology and MTT Agrifood Research Finland.

MYRÄ, S. 2004. Maanparannuskalkin käyttö on vähentynyt. *Koetoiminta ja käytäntö* 61, 4(13.12.2004):11. lpp.

PAKKANEN, T. & JAAKKOLA, M. 2003. Maatalous ja Saaristomeri. Alueelliset ympäristöjulkaisut:324. lpp.

PUUMALA, M., SARIN, H. 1995. Rehtijärven keinokosteikko. *VAKOLAn rakennusratkaisu* 2/1995:11. lpp.+8 piirustusta.

PUUMALA, M. 1996. Näinkin voi valumavesiä käsitellä. *Vesitalous* 3:6.–7. lpp.

TURTOLO, E. 2000. Erosion and nutrient load to waters as affected by reduced tillage and plant cover during winter, literature review. MTT Agrifood Research Finland, Crops and Soil.

UUSI-KÄMPPÄ, J., HARTIKAINEN, H., TURTOLO, E. & YLÄRANTA, T. 1996. The interactions of buffer zones and phosphorus runoff. In: Haycock, N.E. et al. (eds.).

UUSI-KÄMPPÄ, J. & YLÄRANTA, T. 1996. Effect of buffer strips on controlling soil erosion and nutrient losses in southern Finland. Julkaisussa: Molamoottil, G., Warner, B.G. & McBean, E.A. (toim). Wetlands: Environmental Gradients, Boundaries and Buffers. Proceedings of an International Symposium held April 22-23.94 at the Sheraton Fallsview, Niagara Falls, Ontario, Canada. Chapter 15:219.–233. lpp.

UUSITALO, R. & TURTOLO, E. Determination of Redox-Sensitive Phosphorus in Field Runoff without Sediment Preconcentration. Journal of environmental quality 32(2003):1., 70.–77. lpp.

VAKKILAINEN, P. & PAASONEN-KIVEKÄS, M. 1992. Lannoituksen ja kuivatustoimenpiteiden vaikutus maa- ja pohjaveden laatuun. Julkaisussa: Maatalous- ja vesien kuormitus. Yhteistutkimusprojektin tutkimusraportit. Vesi- ja ympäristöhallituksen monistesarja nro. 359 s.:197.–201. lpp.

VAN MILTENBURG, J. & GREEN, E. 1997. The nutrient management yardstick: a tool for promoting on-farm efficiency and environmental protection. IATP.

Ceļvedis, lai ratificētu un saskaņoti īstenotu 2004. gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību

Mēs vienojamies ratificēt 2004. gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību (*BWM* konvenciju), cik drīz vien iespējams, bet katrā ziņā ne vēlāk kā līdz 2013. gadam. Šim nolūkam **MĒS VIENOJAMIES**:

1. Izraudzīties/noteikt skaidras valsts kompetences, lai koordinētu *BWM* konvencijas īstenošanu valstī.
2. Pieprasīt, lai HELCOM HABITAT un HELCOM MONAS līdz **2008. gada beigām** izveido sarakstu ar svešas izcelsmes, kriptogēnām un/vai kaitīgām vietējām sugām Baltijas jūrā, izmantojot esošos datu avotus, tostarp pieejamo informāciju par šo sugu īpatnībām, izplatību, apjomu un ekoloģisko ietekmi, kā arī atjauno sarakstu, kad ir pieejama jauna informācija.
3. Izveidot sadarbību ar citiem attiecīgiem reģioniem, lai pastāvīgi apmainītos ar informāciju par svešas izcelsmes, kriptogēnām un kaitīgām vietējām sugām, tostarp paaugstināta riska invazīvajām sugām, citās akvatorijās un nodrošinātu šīs informācijas pieejamību riska novērtējumam.
4. Pamatojoties uz HELCOM sarakstu un pieejamo informāciju par iespējami kaitīgajām un invazīvajām sugām citās ūdens ekosistēmās, līdz **2008. gada beigām** noteikt HELCOM mērķsugas un vienoties par tām, t. i., par sugām, kas Baltijas jūras reģionā var pasliktināt vai bojāt vidi, cilvēku veselību, īpašumu vai resursus un kas ir būtiskas riska novērtējumam saskaņā ar IMO vadlīnijām *G7*.
5. Līdz **2008. gada beigām** lielākajās ostās veikt dominējošo vides apstākļu apsekojumus un norādīt galvenos paaugstināta riska tālsatiksmes reišus, lai apkopotu datus, kas nepieciešami IMO vadlīnijām *G7* atbilstošu riska novērtējumu veikšanai un/vai novērtēšanai un konsultēšanai.
6. **Cik drīz vien iespējams, bet ne vēlāk kā 2009. gadā** noteikt kritērijus un vienoties, kā nošķirt nepieļaujami augsta riska scenārijus un pieļaujami zema riska scenārijus reģionālajos reisos, t. i., Baltijas jūras bioģeogrāfiskajā reģionā veiktajos reisos, ŅEMOT VĒRĀ atbilstošas IMO vadlīnijas un datus, kas savākti saskaņā ar 2.–5. punktu, ar mērķi atbalstīt pārskatāmus un konsekventus riska novērtējumus un izveidot vienotu Baltijas jūras atbrīvojumu sistēmu saskaņā ar *BWM* konvencijas pielikuma noteikumu A-4.
7. Attiecībā uz tādiem reģionālajiem reisiem, kuri savieno noteiktas ostas vai atrašanās vietas, kas novērtētas kā nepieļaujami augsta riska vietas (reģionālie augsta riska reisi), un kuriem šā iemesla dēļ nevar piešķirt atbrīvojumu saskaņā ar *BWM* konvenciju, laikus jāparedz piemēroti risinājumi, kas varētu ietvert balasta ūdens apmaiņas (*BWE*) zonu noteikšanu, un vajadzības gadījumā jāvienojas par vispārīgiem ieteikumiem šādai apmaiņai *BWE* zonās. Balasta ūdens apmaiņas zonas, ja tādas tiks noteiktas, izmantos tikai tādi reģionālie reisi/kuģi, kuriem raksturīga augsta riska pakāpe. Potenciālajām pārvaldības iespējām jābūt derīgām tikai līdz brīdim, kad *BWM* konvencijas kvalitātes standarta D-2 izpilde kļūst obligāta.
8. Līdzīgi reisiem, kas savieno Baltijas jūru un Ziemeļjūru un kuros nav teritorijas, kas atbilstu balasta ūdens apmaiņas kritērijiem saskaņā ar *BWM* konvenciju, kopā ar *OSPAR* jāapsver atbilstoši pārvaldības pasākumi, tostarp balasta ūdens apmaiņas iespējas. Balasta ūdens apmaiņas teritorijas, ja tādas tiek noteiktas, jāizmanto tikai līdz

-
- brīdim, kad *BWM* konvencijas kvalitātes standarta D-2 izpilde kļūst obligāta, un tādiem kuģiem/reisiem, kam raksturīga nepieļaujami augsta riska pakāpe.
9. Pievienoties *OSPAR* iniciatīvai ar mērķi pieprasīt kuģiem, kas veic tranzīta reisu Atlantijas okeānā vai, šķērsojuši Rietumāfrikas piekrastes maršrutu, iekuģo Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā, brīvprātīgi veikt balasta ūdens apmaiņu pirms ierašanās *OSPAR* teritorijā vai šīs teritorijas šķērsošanas, lai dotos uz Baltijas jūru, kā arī kopīgi ar *OSPAR* ziņot IMO par šo darbību.
 10. Uz sākt līdzīgu iniciatīvu kuģiem, kas izkuģo no Baltijas un veic tranzīta reisu *OSPAR* reģionā uz citiem galamērķiem, lai balasta ūdens netiktu apmainīts, kamēr kuģis nav 200 nm attālumā no Eiropas ziemeļrietumu krasta ūdeņos, kas dziļāki par 200 m.
 11. Sadarboties ar *OSPAR* jebkurā citā attiecīgā jautājumā abu reģionu labā un pēc nepieciešamības, lai saskaņoti īstenotu *BWM* konvenciju.
 12. Sadarboties, lai izveidotu un veiktu pieredzes apmaiņu saistībā ar balasta ūdens attīrīšanas tehnoloģiju.
 13. Līdz **2010. gadam** pielāgot/pagarināt HELCOM monitoringa programmas ar mērķi iegūt uzticamus datus par svešas izcelsmes sugām Baltijas jūrā, tostarp ostu teritorijās, lai apkopotu datus, kas nepieciešami attiecīgām IMO vadlīnijām atbilstošu riska novērtējumu veikšanai un/vai novērtēšanai un konsultēšanai. Vispirms jāanalizē tās sugas, kas rada vislielāko ekoloģisko kaitējumu, un tās, ko var viegli noteikt un pārraudzīt. Jebkādu tādu negatīvo ekoloģisko ietekmju novērtējumam, ko rada svešas izcelsmes sugas, jābūt obligātai HELCOM monitoringa sistēmas daļai.
 14. Līdz **2010. gadam** piesaistīt ostu apskates un monitoringu navigācijas teleksa sistēmai (*NAVTEX*) vai līdzvērtīgai sistēmai, ar kuru brīdinātu kuģus neuzņemt balasta ūdeni kaitīgu sugu uzliesmojuma vai citos paaugstināta riska apstākļos.
 15. Sadarboties, lai līdz **2010. gadam, bet katrā ziņā ne vēlāk kā līdz 2013. gadam**, izveidotu reģionālās informācijas sistēmu par attiecīgiem datiem, kas iegūti ostu apskatu, monitoringa (tostarp iepriekšējo brīdinājuma sistēmu) un riska novērtējumu laikā, lai veicinātu *BWM* konvencijas īstenošanu.
 16. Līdz **2010. gadam, bet katrā ziņā pirms pēdējā ratificēšanas termiņa, kas ir 2013. gads**, nodrošināt atbilstošas nosēdumu uzņemšanas iekārtas ostās un termināļos, kur balasta tilpņu tīrīšana un labošana tiek veikta, pamatojoties uz IMO vadlīnijām G1.
 17. Izveidot atbilstības grupu, kas regulāri sniedz jaunāko informāciju par ceļveža īstenošanu un piedāvā forumu diskusijām par jaunākajiem notikumiem.

Baltijas jūras reģiona valstu dokuments iesniegšanai IMO saistībā ar nepieciešamību turpmāk risināt jautājumu par kuģošanas radīto sēra oksīdu emisiju

Ar šo dokumentu Baltijas jūras piekrastes valstis vēlas sniegt atbilstošu informāciju saistībā ar MARPOL 73/78 VI pielikuma 14.4. noteikuma prasību ieviešanu Baltijas jūras teritorijā, kurā tiek kontrolēta sēra oksīdu emisija, tādējādi iesaistoties pārrunās par kuģu radīto sēra oksīdu emisiju turpmāku samazināšanu.

Baltijas jūras piekrastes valstis Baltijas jūras vides aizsardzības komisijā, kas pazīstama arī kā HELCOM, apsprieda iespējamās darbības, lai turpmāk samazinātu sēra satura daudzumu degvielēļā, ko izmanto kuģi Baltijas jūrā, kā arī visā pasaulē.

2005. gada 19. maijā stājās spēkā MARPOL VI pielikums, kurā noteikts, ka Baltijas jūras teritorija ir sēra oksīdu emisijas kontroles teritorija (*SECA*). 2006. gada 19. maijā stājās spēkā 14.4. noteikums par sēra satura ierobežojumu degvielēļā, ko lieto kuģos Baltijas jūrā.

Pirms noteikuma stāšanās spēkā bija bažas par zema sēra satura degvielēļas pieejamību un iespējamajām noteikumu izpildes sekām un ekonomisko ietekmi.

Tomēr iegūtā pieredze, HELCOM teritorijā īstenojot un izpildot attiecīgos noteikumus, lielākoties ir pozitīva. Informācija, kas apkopota, lai novērtētu noteikuma izpildi, pierāda, ka valstīs nebija būtisku sarežģījumu MARPOL 73/78 VI pielikuma ieviešanā, ciktāl tas skar degvielēļas kvalitāti.

Baltijas jūras ostās, kā arī citās Eiropas ostās ārpus Baltijas bija pieejama degvielēļa ar sēra saturu, kas nepārsniedz 1,5 %. Teritorijās, kas atrodas tālāk no Baltijas jūras *SECA* teritorijas, šādas degvielas pieejamība samazinājās, jo tur degvielēļas kvalitātes prasības nav tik augstas. Tomēr Baltijas jūras valstis uzskata, ka šī situācija mainīsies, kad Ziemeļjūra kļūs par sēra oksīdu emisijas kontroles teritoriju un stāsies spēkā attiecīgie ES noteikumi.

Laika posmā no 2006. gada 17. maija līdz 31. decembrim Baltijas jūras ostās tika pārbaudīti 1879 kuģi, lai kontrolētu atbilstību VI pielikumā noteiktajām degvielēļas prasībām. Pārbaudīto kuģu procentuālais skaits, salīdzinot ar kopējo Baltijas jūras piekrastes valstu ostās piestājušo kuģu skaitu, norādītajā periodā bija no 33 % līdz mazāk nekā 2 %.

Tikai 28 gadījumos tika konstatēta neatbilstība VI pielikuma 18. noteikuma "Degvielēļas kvalitāte" prasībām, kas nosaka 1,5 % visos pārbaudītajos kuģos. Tas norāda, ka Baltijas jūras *SECA* teritorijā ir veiksmīgi īstenoti atbilstošie noteikumi.

Turpināsies informācijas apkopošana par MARPOL VI pielikuma īstenošanu Baltijas jūras teritorijā, lai sniegtu sīkāku informāciju. Pašlaik novērtēšanai nav pieejami nekādi dati par Baltijas *SECA* īstenošanas ietekmi uz gaisa kvalitāti.

Līdz šim iegūtā pozitīvā pieredze ļauj secināt, ka nākamajos gados var sasniegt daudz augstākus mērķus saistībā ar degvielēļas kvalitāti gan pasaules, gan reģionālā līmenī.

Komiteja tiek aicināta ņemt vērā sniegto informāciju un rīkoties, kā atzīst par vajadzīgu.

Rīcības plāns vides pasargāšanai no platformām jūrā

Šī rīcības plāna mērķis ir nodrošināt, ka naftas un dabasgāzes ražošanas un iepriekš minētās izmantošanas ietekme uz vidi atbilst starptautiskos un valsts noteikumos noteiktiem ierobežojumiem, kā arī labākās pieejamās metodes (BAT) un videi labvēlīgākās prakses (BEP) principiem. Ņemot vērā to, ka IMO lielāko Baltijas jūras teritorijas daļu ir atzinusi par īpaši jutīgu jūras teritoriju un ka, pamatojoties uz labāko pieejamo metodi un vislabāko ekoloģisko praksi, “nulle izplūdes” princips* jau ir ieviests Krievijas platformā Baltijas jūrā, šie principi nākamajos gados tiks piemēroti visām esošajām, plānotajām un būvniecības stadijā esošajām platformām (urbšanas un ražošanas platformām) Baltijas jūrās teritorijā.

Rīcības plāns attiecas uz šādiem faktoriem un prasībām:

Ķīmiskās vielas

Visiem operatoriem jāpiemēro “nulle izplūdes” princips ne vēlāk kā līdz 2010. gada 1. janvārim:

- līdz 2008. gada 23. aprīlim visiem operatoriem jāpātrauc visu “melno” ķīmisko vielu izvades**;
- operatoriem jāturpina ķīmisko vielu aizstāšanas process, lai ne vēlāk kā līdz 2010. gada 1. janvārim pārtrauktu “sarkano” ķīmisko vielu izvadi.

Naftas noplūdes

Visiem operatoriem jāpiemēro “nulle izplūdes” princips piesārņotām vielām un materiāliem ne vēlāk kā līdz 2010. gada 1. janvārim. Tas nozīmē, ka:

- no 2008. gada 1. janvāra visiem operatoriem jānodrošina, lai jūrā izvadītais ražošanas ūdens, ko mēra kā ikmēneša vidējo svērto tilpumu, atbilstu disperģētas eļļas robežvērtībai, kas ir 15 mg/l;
- no 2010. gada 1. janvāra jāaizliedz tādas eļļas izvade, kuras sastāvā ir ūdens.

Emisija gaisā

Visiem operatoriem pēc iespējas ātrāk jāpiemēro “nulle izplūdes” princips. Tas nozīmē, ka:

- sākot no 2008. gada 1. janvāra, slāpekļa oksīdu un sēra oksīdu emisijām gaisā jāatbilst MARPOL 73/78 VI pielikuma prasībām;
- GOS, CO₂ un citu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijām jāatbilst labākajai pieejamajai metodei (piem., blakusproduktu novadīšanas un sadedzināšanas likvidēšanai, tādas degvielas izmantošanai, kurā ir zems sēra saturs, slāpekļa oksīdu samazināšanas metožu ieviešanai sadedzināšanas izvadēs, kā arī CO₂ emisijas samazināšanas metožu un paņēmieni ieviešanai).

* “Nulle izplūdes” princips nozīmē vispārēju pieeju, kā nodrošināt, lai tiktu pienācīgi apstrādāti visu veidu atkritumi, kurus rada platformas jūrā, tostarp ražošanas un patēriņa atkritumi, uz sauszemes vai uz platformām jūrā atbilstoši labākajām pieejamajām metodēm, videi labvēlīgākajai praksei un MARPOL 73/78, lai novērstu noplūdes jūras vidē.

** “Melno” un “sarkano” ķīmisko vielu saraksti jāpieņem HELCOM 29/2008 sanāksmē, ņemot vērā OSPAR ieteikumu 2000/4.

Cietie atkritumi

Visiem operatoriem ne vēlāk kā līdz 2008. gada 1. janvārim jāpiemēro “nulle izplūdes” princips. Tas nozīmē, ka visi cietie atkritumi jāizgāž uz sauszemes, un tie jāapstrādā videi labvēlīgā veidā.

Ekspluatācijas pārtraukšana

Visiem operatoriem jāpiemēro “nulle izplūdes” princips, kad pēc jūrā uzstādīto iekārtu izmantošanas tiek pārtraukta to ekspluatācija. Iekārtas jānovāc, jādemontē un pēc tam jāapstrādā videi draudzīgā veidā.

Ietekmes uz vidi novērtēšana, pārvaldība, monitorings un ziņošana

- Jebkuram jaunam plānam par aktivitātēm jūrā rūpīgi jānovērtē ietekme uz vidi (*Environmental Impact Assessment — EIA*) procedūra, tostarp, ja nepieciešams, jāveic novērtējums pārrobežu kontekstā saskaņā ar 1991. gada Konvencijas par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā (ja ir iespējama negatīva ietekme uz kaimiņvalstīm). Ierīkojot jaunu iekārtu, saskaņā ar iepriekš minēto konvenciju jāveic atbilstoša analīze attiecībā uz iekārtas ekoloģiskajiem raksturlielumiem pēc projekta, izmantojot sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu.
- Operatoriem ne vēlāk kā līdz 2008. gadam jāievieš vides pārvaldība, izmantojot sistēmu, kas ir gatava sertificēšanai, vai citu līdzīgu shēmu. Ja tiek izvēlēta cita shēma, neatkarīgai trešai pusei jāpārbauda atbilstība tiesību aktu prasībām par vides ziņojumu un mērījumu metodēm.
- Visām esošajām iekārtām jāveic regulāras apskates (monitorings) par to faktisko piesārņojuma slodzi un ietekmi. Šajā jautājumā jāpieņem vadlīnijas.
- Ekoloģiskie raksturlielumi par darbībām jūrā jāanalizē atbilstoši HELCOM vadlīnijām (HELCOM rekomendācija 18/2).
- 2008. gadā un turpmāk katram operatoram jā sagatavo un jāpublicē ikgadējs vides ziņojums. Ziņojumā jā raksturo naftas un gāzes ražošanas ietekme uz vidi, tostarp vielu emisijas un izplūdes atmosfērā un jūrā.